EDIȚIA DE VINERI
Vol. 10

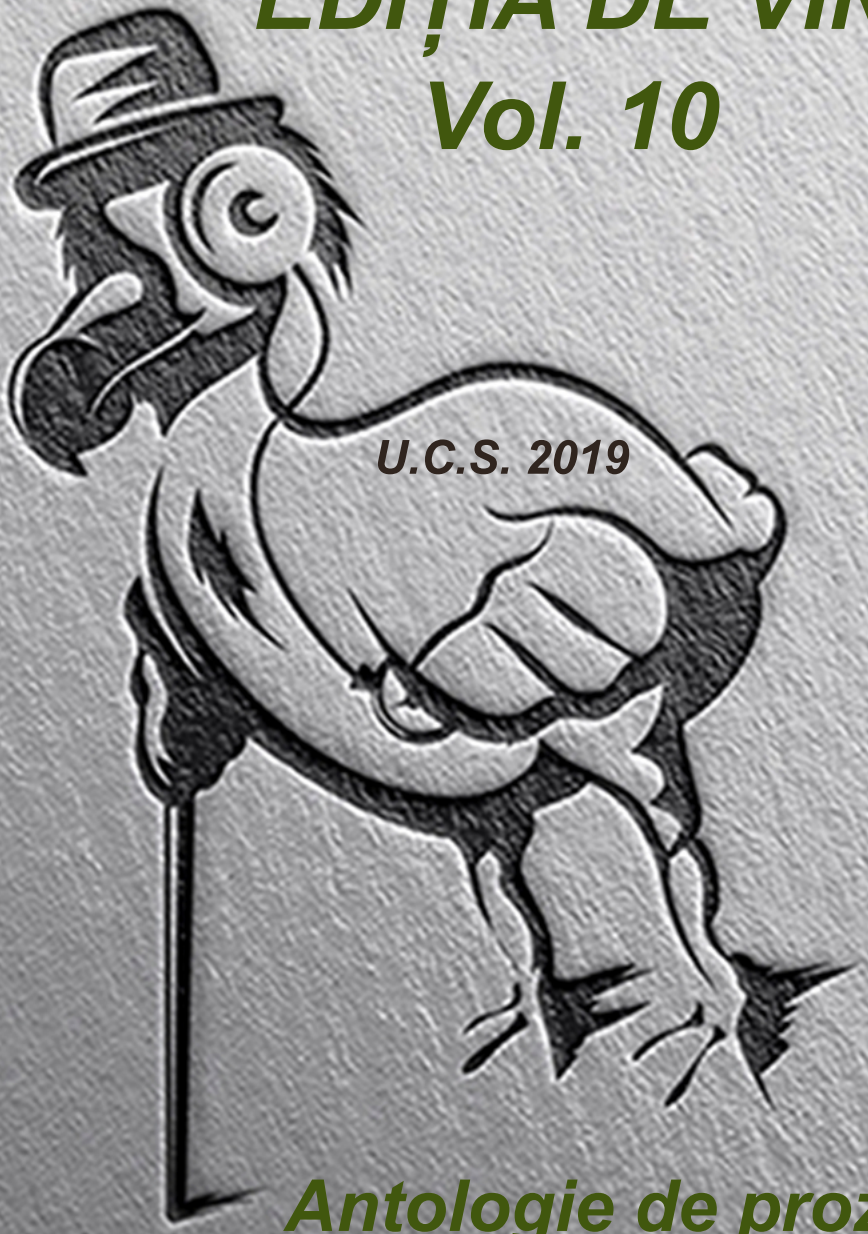

U.C.S. 2019

Antologie de proză modernă și contemporană

CUPRINS

Alina REYES: Lunga cursă a lui Lucie.....3

Radu COSAŞU: Sapho şi Schubert.....104

Francis Scott FITZGERALD: Întâi Mai 139

Alina REYES

Lunga cursă a lui Lucie

Plouă. Scriu.

Ce-i afară e şi-n mine.

Astfel s-a întâmplat că, încetul cu încetul, muntele şi-a făcut loc în mine. A crescut ca un pietroi care, uneori, îmi izbeşte fruntea. În cerneala coagulată, în scârţâitul peniţei, în urma literelor lăsală pe hârtie, vreau să văd cum se scurge pietroiul, cum prinde formă sub aripa mea – devenit tovarăşul meu, aliatul meu şi nu străinul năpăstuitor.

Uneori ursul îmi apare în vis. Umbra lui ca un linţoliu uriaş şi cald se apleacă deasupra mea, se lasă peste mine, se întinde şi mă îmbrăţişează, cu înfrigurare mă prind de blana lui, mă desfac în violenţa duhorii lui şi tremur de spaimă când din străfundurile-i cavernoase îi ţâşnesc urlete de fiară.

Iar alteori simt animalul sălăşluind în mine; încolăcit în adâncul pântecului meu, parcă amorţit; dar iată că-mi străbate mădularele, iată că animalul care-şi caută cu nerăbdare locul, îmi sleieşte pielea prea strâmtă, se întinde, mi se revarsă în valuri de sânge gros prin muşchi, încearcă să-şi caşte botul în

fălcile mele, să-şi umfle nările în nările mele.

Şi în acele nopţi cu lună aproape plină, în ceasurile când mareea aspiră marea-n depărtări, în acele zile serbede când zădărnicia gesturilor răsună în bubuitul muntelui, deschid gura în mirosul subsuorii, culcată în iarbă sau sprijinită de un copac, şi pe nesimţite mormăi, mormăi cât pot de bine, din adâncul fiinţei mele, în surdină, în tăcerea cerului.

Înfometată dar neştiind de ce îi este foame, aidoma miliardelor de semene, îmi duceam viaţa în gol, ameţitoare şi dureroasă ca un semn de întrebare – greutatea-i burduhănoasă plutind absurd deasupra unei minuscule planete de cerneală.

În ziua aceea, cu fruntea lipită de geamul autocarului, priveam defilând încet frumoasele păşuni verzi, întinderile văluroase acoperite de iarbă fragedă şi de flori sălbatice, spuma norilor cu dungi aurii şi maronii, şi, mlădiindu-se în reflexe mătăsoase printre curbele cerului şi ale pământului, pielea iepelor şi a mânzilor de culoarea ciocolatei. Şi deodată apăru muntele. Linia frântă de la orizont, care părea îndepărtată, umplu spaţiul. Şoseaua se înălţă, deveni mai sinuoasă; înaintarea autocarului mai greoaie. Ai fi putut parcă să atingi pata întunecată şi umflată a primelor povârnişuri acoperite de păduri. Mă trecură fiorii. Se vedeau două piscuri pleşuve şi

cenuşii, ascuţite şi uşor înclinate unul spre celălalt, atinse ca de o mână cerească printr-o rază de lumină ivită dintr-o spărtură din nori.

Soarele era spre apus, freamăte întunecoase străbăteau pădurea. Se ivi satul. Câteva case cenuşii, unele lângă altele, cu acoperişuri ascuţite şi cu ferestre înguste. Autocarul trecu printre zidurile de piatră, se opri brusc în micuţa piaţă, la umbra clopotniţei.

Cum s-a întâmplat oare că, pe când şoseaua şerpuia iar munţii erau tot mai aproape şi-mi păreau tot mai impunători, priveliştea care mi se păruse atât de frumoasă, atât de veselă, ca de ilustrată, s-a transformat dintr-odată într-un bolovan negricios şi greu care mă apăsa?

Casa prietenei mele era în capul unui drumuşor îngust şi foarte abrupt, la mai bine de douăzeci de minute cu maşina de sat. La sosirea mea, umbre mari de asfinţit se răsfrângeau pe acoperişuri. Bronzată, în şort şi bluză, cu părul deschis de soare, Paula mă duse către maşina ei mare şi hodorogită şi îmi puse valiza pe bancheta din spate. Curând după aceea, orice lumină dispăru, înghiţită de brumă. Un strat gros ca de vată se lipi de fiecare geam pe cele patru părţi ale maşinii. Automobilul urca cu greu serpentinele, împungea cu farurile galbene perdeaua de ceaţă atât de deasă că amortiza până şi

zgomotul motorului; şi am simţit din clipa aceea cum se pierd pe marginea râpei toate întâmplările din viaţa mea obişnuită în această lume înceată, tăcută şi opacă.

În plină zi, căsuţa cenuşie a lui Paula e aşezată pe o frumoasă tipsie verde ca o grămadă de pietricele formând o pistă în acest spaţiu ierbos, înconjurată de ziduri înalte şi golaşe: la dreapta, Langheur, ca nişte orgi înalte, abrupte, enorme, unde vulturii îşi au cuiburile lor; la stânga linia crestelor cizelate, de-a lungul căreia s-a tras linia de frontieră între cele două ţări, după ce de o parte şi de alta, acum cinci secole, fuseseră considerate ca cele mai greu de trecut în acest punct al lanţului. De aceeaşi parte, aproape în faţa pragului casei, se află, plecaţi unul spre celălalt într-o stranie şi uimitoare poziţie, munţii îngemănaţi ai Lunii moarte şi ai Lupoaicei roşcate. De aici, şi mai cu seamă în lumina blândă a apusurilor, par nişte sâni imenşi şi umflaţi, cu mameloanele ţâşnind unul în faţa celuilalt, îndreptate în mod curios către acelaşi punct – sâni care se uită saşiu.

Din vale, profilul lor este cu totul altfel: aşezaţi deasupra frunţii întunecate a pădurii, seamănă cu coarnele unui taur uriaş. Masculi? Femele? Munţii Lunii şi ai Lupoaicei alcătuiesc o pereche stranie.

În prima dimineaţă, când am deschis obloanele, când am văzut muntele, acolo, atât de monumental înrămat în

ferestruica mea, am simţit nevoia să scot capul afară, şi bustul şi apoi tot corpul care se avânta să-l îmbrăţişeze. Aş fi vrut să-l strâng la piept, să-l cuprind, să mă caţăr pe el, s-o apuc pe potecile pe care mi le închipuiam, de-a lungul coastelor, să mă izbesc de cruditatea minerală, de masivitatea lui aspră şi tainică... Azi-noapte am visat că-mi cădea din gură un pietroi foarte mare, apoi că eram nevoită să-mi despic pieptul pentru că aveam un dinte înfipt în inimă, în adâncul meu, sub sânul stâng.

În ceaţa zorilor, muntele părea rece şi îndepărtat. Înecate în mister, culmile se afundau într-un cer de piatră. Am apucat-o pe drumul cu pietriş, am intrat în pădure.

Sub copaci aerul era negricios şi umed. Deasupra mea şi la picioarele mele, o mulţime de trunchiuri lungi, subţiratice, lipite unele de altele, creşteau vertical faţă de povârnişul cu care formauunghiuri ascuţite, înţesate de stânci întunecate, acoperite ici-colo cu pete de muşchi. M-am oprit câteva clipe din mers pentru a privi desimea brumată, într-o cădere nemişcată a brazilor şi a fagilor, încremeniţi într-o tăcere îngreunată şi de rarele ecouri ale unui trosnet, ale unui fâlfâit de aripi apăsător, scurt, ale unui urlet spart.

Pământul ud de sudoarea dimineţii mi se lipea de pantofi şi-mi simţeam picioarele tot mai grele cu fiecare pas absorbit de

noroi. Poteca era în întregime surpată, mocirloasă. Căutai un băţ ca să pot înainta. Pânze de păianjen presărate cu boabe de rouă îşi arătau strălucirea stinsă printre crengi. De lângă o tufă de afine am luat o cracă de lemn de care m-am folosit ca de un baston. Am fost ispitită să gust din fructele de pădure, dar din cauza frigului şi poate şi din cauza culorii lor m-au trecut fiori şi m-am lăsat păgubaşă.

Fusesem cât se poate de inspirată luând cu mine o cracă. Poteca deveni în curând foarte abruptă şi mi se păru şi mai noroioasă. Priveam cu atenţie pentru a încerca să descopăr locurile cele mai puţin anevoioase de trecut şi cel mai adesea ocoleam mijlocul potecii pentru a merge pe una din margini, unde puteam să mă prind de muchia pietrelor sau de crengile pitice. Stratul gros lipit de tălpi le făcea deosebit de alunecoase şi am alunecat în mai multe rânduri, dar fără să cad. Aveam pete de noroi chiar şi pe coapse, până la tivul şortului.

Din cauza efortului, mă simţeam năpădită de căldură în tot trupul şi parcă şi de un soi de exaltare. Pământul era înmiresmat. „Îl frământ cu paşii mei", îmi spuneam şi îl simţeam ca pe un logodnic căruia i-aş fi strâns braţul de mii de ori, un logodnic tandru şi îndărătnic, pe trupul căruia de abia mă ţineam să nu mă lungesc.

Dintre stânci ţâşneau din când în când tufe mari de flori mov, sau cu corola galbenă desfăcută pe un pistil negru, ca o

limbă scoasă. Le priveam, le miroseam, atingeam uşor cu degetul tulpina şi petalele atât de delicate, încercam să înţeleg fiecare floare ca pe o rostire a pământului.

Un covor de muşchi negru se căţăra pe copacii înalţi, aproape monstruos cu filamentele lui vivace, scoase ca nişte antene, în care licăriri filtrate prin frunzişul boltit prindeau luciri verzui. Grămezi de ciuperci albe fără picior se înşirau de-a lungul unor trunchiuri ca treptele unei scări căţărătoare spre clar-obsurul frunzişului. Salamandre cu dungi portocalii alunecau pe covorul de frunze prin care se strecurau melci negri lucioşi.

În umbra copacilor de pe coastă se ridicau din pământul ud şi din plante mirosuri pătrunzătoare, când fade, când tari, mirosuri de piele şi de subsuoară, mirosuri de cărnuri calde, încă moleşite după scăldatul îndelungat. Mi s-a părut că simt mergând alături de mine o femeie micuţă cu cap de maimuţă, acea Lucy moartă la douăzeci de ani şi bătrână de peste trei milioane de ani, căreia pământul îi păstrase oasele. Dezgropată, Lucy cea primitivă rămânea impregnată de parfumul pământului după cum acesta era impregnat de cel al cărnii ei şi, în tăcerea stranie a copacilor, mergeam pe urma acestora miresme îngemănate, cea a îndepărtatei etiopiene, sora mea omenească şi animală, şi cea a pământului, culcuş al morţilor şi lut al vieţii, pe care o divinitate din vechime îl frământase

pentru a da chip primei fiinţe.

Înaintam astfel, călăuzită de această tovarăşă de drum slăbănoagă, cu trăsături grosolane. Şi încetul cu încetul, pe măsură ce dejucam viclenia noroiului şi mai şovăiam în găsirea celei mai bune cărări, celui mai bun loc unde să pun piciorul şi celui mai bun mijloc pentru a o face, celei mai potrivite mişcări pentru a mă prinde de o stâncă netedă, celei mai bune înclinări a corpului pentru a-mi păstra echilibrul, simţeam că devin elastică aidoma noroiului, care-mi acoperea acum mâinile şi picioarele. Eram o femeie de noroi, de pământ şi cer, un trup maleabil prin care respira pădurea, îmbibată în întregime de apă şi de aer; eram, laolaltă cu copacii şi cu poteca udă, cu răsuflarea şi cu limba îndulcită de masivitatea muntelui, mă încordam voinică şi concretă spre lume, şi-mi aruncasem de o vreme băţul când am văzut pata de lumină la capătul dramului.

Soarele era acum în înaltul cerului, iar în faţa mea muntele în întregime alb de pietre. M-am aşezat sub ultimul copac din pădure, un brad înalt în umbra căruia rocile erau din loc în loc vătuite cu un muşchi des şi proaspăt. Din trupul meu se revărsa un miros dulceag de sudoare.

Tenişii mi se îngreunaseră de un strat gros de noroi care forma o a doua talpă. Am început să-i curăţ. Clisa era încă lipicioasă ca o cocă prea îmbibată. M-am întrebat ce gust putea să aibă. Mi-am lins mâna pentru a încerca să-mi spăl urmele de

pe coapse, dar tot ce-am izbutit a fost să-mi năclăiesc podul palmei.

Eram nevoită acum să înfrunt pietrele încinse de soarele amiezii, grămezile de bolovani care acopereau drumul încastrat în panţa şistoasă, coborând ca o căpriţă.

Se lăsa noaptea. Rătăcisem drumul şi nu mai nădăjduiam să-l regăsesc înainte de ivirea zorilor. Patru vulturi zburau alene în cerc. Muntele părea năpădit de aceste răpitoare ameninţătoare. La început le admirasem mărimea, priceperea uluitoare cu care foloseau curenţii de aer. Dar tocmai din cauza lor mă rătăcisem.

După ce am ieşit din pădure, am luat-o pe cărarea ce se strecura printre Lună şi Lupoaică. În timpul după-amiezii, nişte sunete ascuţite m-au făcut să ridic capul. Coborând din spatele Lunii roşiatice vreo doisprezece vulturi cenuşii, urmaţi de un val de ciori, începură să se rotească deasupra mea. Forma lor se profila pe cerul alb cu o precizie negricioasă. Uluită, am părăsit de îndată drumul şi am început să mă caţăr pe coama Lupoaicei alergând şi împiedicându-mă în pietrele negre, pentru a mă apropia de păsările pe care nu le slăbeam din ochi. Nu mă opream decât pentru a contempla aripile lor imense, în vârful cărora penele păreau nişte degete. Eram fascinată de cum

stăpâneau văzduhul. Se roteau fără încetare ca pentru săvârşirea unui ritual. Parcă le şi vedeam capul mic cu mască de vrăjitor. Ajunsesem destul de aproape de ei, iar ţipetele lor îmi străpungeau urechile. Fremătam de bucurie.

Cercul lor era în vremea asta în mişcare şi trebuia să alerg mereu pentru a nu-i pierde din ochi. În sfârşit, s-au îndepărtat de grup, unul câte unul. Cerul se golise, tăcerea revenise, iar eu eram din nou singură, cocoţată pe o coastă a Lupoaicei, departe de drumul pe care-l zăream sub mine. Soarele frigea totul, era îngrozitor de cald. Sângele îmi zvâcnea în tâmple, sudoarea îmi picura pe ceafă, gâtul îmi ardea.

Am vrut să o apuc din nou pe potecă, dar panta era mult prea abruptă şi mai ales alunecoasă. Era un hău uriaş, un grohotiş de pietre ascuţite, o plagă neagră şi aridă, mărturie a cine ştie cărei convulsii ancestrale a muntelui. Am căzut; a doua oară, întinzând mâna pentru a mă ţine, mi-am înfipt-o într-un scaiete. Alesesem o pantă mai puţin anevoioasă; ocolind Lupoaica prin stânga, credeam că voi regăsi ceva mai departe drumul pentru a face cale întoarsă tot pe acolo şi a ajunge acasă. Din când în când mă opream ca să-mi strâng carnea palmei între unghii şi să-mi scot un spin minuscul.

Gândindu-mă la fiecare loc pe unde-mi puneam piciorul m-am îndepărtat de Lupoaică fără ca măcar acum, când se lăsase seara, să pot regăsi drumul.

Am ajuns pe un platou întins străbătut de un torent şi înţesat de stânci mari, încercuit de munţi ce păreau îndepărtaţi şi peste care umbra cobora. Zării un pietroi alb şi prelung a cărui parte de sus se lărgea formând astfel un soi de streaşină, un adăpost unde hotărâi să înnoptez. Credeam că voi ajunge la el după câţiva paşi, dar mi-am dat seama că rămânea la fel de departe cu toate că înaintasem. Odată cu mişcarea umbrelor şi a luminii, culoarea lui a început să se schimbe din alb în roşu, apoi deveni cenuşiu spre negru, dar cu atâta iuţeală încât mi s-a părut că i se schimbă mereu contururile şi m-am întrebat dacă priveam oare aceeaşi piatră.

Totuşi până la urmă am ajuns la el şi am descoperit că nu era deloc aşa cum îl văzusem eu la început, când mă credeam foarte aproape. Era o stâncă mare cenuşie şi rotunjită care nu-mi oferea drept adăpost decât un spaţiu minuscul unde cu greu m-aş fi putut strecura. M-am aşezat sprijinindu-mă de stâncă.

Îmi părea rău că fără să-mi dau seama mă îndepărtasem atât de tare de torent. În jos zăream câteva licăriri care-i anunţau prezenţa în noapte, precum şi şopotul lui pe pietre, pe care de-abia îl mai auzeam. Era foarte frig şi nu mă puteam gândi la altceva decât cum să mă ghemuiesc, dârdâind pentru a încerca să-mi păstrez cât de cât un pic de căldură. Mi-am dat seama că trecusem de partea cealaltă a Lupoaicei și a Lunii, care-mi păreau acum una în spatele celeilalte, iar forma lor ascuţită era

iluminată de un fir auriu aruncat de luna plină – o lună enormă şi sălbatică ce trona în mijlocul celor doi munţi.

După ce am stat un timp nesfârşit înţepenită de frig, m-a cuprins în cele din urmă un somn cu coşmaruri. Lumea se năruise într-o catastrofă nucleară şi pentru a scăpa de descompunere îmi băgăm capul într-o băltoacă de var. Varul era dulceag şi onctuos ca o cremă şi, afundându-mi faţa în el, nu simţeam nici arsură nici nevoia de a respira, ci un soi de plăcere. Reveneam apoi în această lume în derută, de acum înainte la adăpost, dar cu pielea în întregime arsă sub masca mea albă.

Când s-a sfârşit visul m-am trezit. Luna era acum albicioasă, ca o bucată mare de brânză prea dospită, din care se răsfrângea asupra mea o lumină lăptoasă. Cuprinsă de ameţeală, era cât p-aci să leşin în umbra stâncii, cu mâinile împreunate pe pieptu-mi strâns în cleşte. Apoi am adormit din nou, şi am visat iarăşi acelaşi lucru.

Un mormăit monstruos m-a trezit brusc. Eram complet înţepenită de frig şi mai întâi am simţit că mi-era cu neputinţă să mă mişc. Am deschis ochii. Eram învăluită în nori, la ivirea zorilor. M-am răsucit şi am văzut în faţa mea, înălţată în brumă, masa colosală a unui urs de o culoare foarte închisă,

stând pe labele din spate.

Ursul mai mormăi o dată privindu-mă cu coada ochiului, păru să caute ceva la picioarele lui, apoi se prăvăli pe o coastă şi rămase nemişcat, cu capul întins pe labe, cu privirea fixă şi pierdută, cu pleoapele pe jumătate închise. Am simţit că-mi sare inima din piept, că muntele începe să se învârtească, iar ursul ar fi putut la fel de bine să se lungească peste mine şi cât era de greu să mă facă să intru şi să dispar în stâncă. Dar stătea uimitor de nepăsător, ca şi când odată ce-i trecuse mirarea şi poate chiar frica, ar fi văzut în mine o fiinţă inofensivă, de care îl lega o oarecare simpatie.

Ursul căscă şi văzui că avea limba albastră. Izbutii să răsuflu. O adiere răcoroasă împingea norii care se destrămau când atingeau pământul, începea să se vadă cerul. Cu lacrimi, cu gemete ce păreau un surâs pe buzele mele, începui să vorbesc.

„Suntem nişte fiinţe pe cale de pieire", spusei. Şi mai vărsai câteva lacrimi.

Ursul îşi mişcă masa enormă, se aşeză pe labele din spate, îşi întinse botul către mine care vorbeam înainte. Liniştit, îşi fixă ochii pe chipul meu. Am simţit cum mi se urcă sângele în obraji şi era cât p-aci să-i întind braţul ca pentru a-i strânge mâna. Dar vântul mi-a adus în nări duhoarea lui de sălbăticiune şi mi-am oprit gestul.

Ursul îşi legănă capul, într-o mişcare amplă pe care după

aceea am văzut deseori că o face, îşi întinse gâtul, cu nările dilatate, apoi se răsuci cu o supleţe uluitoare. Mi s-a părut că văd, pe şira spinării lui masive, de-a lungul blănii, cum aleargă o panglică, se desfăşoară şi se înfăşoară, la fel de iute ca o flamură în vânt. În patru labe, cu iuţeală, se îndepărtă.

Nu ştiam ce să fac. Sub genunchi simţeam piatra tare şi rece. Eram singură.

„Ursule!", strigai. Dar ursul îşi vedea de drum, ca şi când n-ar fi auzit nimic, ca şi când îşi bătea joc de oameni, şi cu atât mai mult de o femeie rătăcită în munţi şi cu mintea zăpăcită. Începui să alerg după el, după imensitatea lui maronie care fugea printre stânci. Răsuflarea mă împungea până în pântece şi gura îmi era larg deschisă, încremenită într-un rictus. Picioarele izbeau pământul unul după altul, inima îmi ţâşnea din piept, totul se mişca, totul sălta, stâncile, pietrele, cerul şi fiara dinaintea mea ce nu se lăsa ajunsă din urmă.

Şi apoi, când să ajung aproape de el, ursul se pierdu într-o râpă. De pe marginea potecii, îl văzui coborând liniştit panta ameţitoare.

În faţa mea se căsca un hău pietros, al cărui perete, aproape vertical era presărat cu copaci subţiratici şi cu tufe de un verde cenuşiu, iar în fund se auzea urnind un torent. În faţă, un perete fără vegetație și abrupt forma versantul opus al cheilor.

M-am lăsat jos şi, ajutându-mă de picioare şi de mâini, de ieşituri şi de mărăcinişuri, m-am lăsat să alunec transversal pe pantă. Nu mai vedeam ursul şi singurul meu gând era să-l ajung din urmă. Nicio primejdie nu m-ar fi putut opri să-mi urmez drumul, să ascult de forţa imperioasă ce-mi dădea puteri.

Curând după aceea am fost nevoită să mă lipesc cu faţa de stâncă pentru a putea să-mi continui coborâtul. Înaintam pe bâjbâite, agăţându-mă cu amândouă mâinile şi privind atentă în jos pentru a găsi noi puncte de sprijin pentru picioare. Mă usturau palmele, pietrele şi crengile îmi zgâriau fruntea, pântecul, genunchii, partea interioară a braţelor. Mă privise, eu nu isprăvisem cu el. Lupta asta corp la corp cu muntele era declaraţia mea.

Stânca era acum verzuie, albăstruie, umedă şi plină de crăpături ca un bloc gigantic de cuarţ, năpădite de o vegetaţie din ce în ce mai stufoasă, de tufe vesele de frunziş ale căror culori când închise, când calde, aurii, intense, aruncau valuri de lumină verde. Mai mult alunecam decât coboram, de-a lungul coloanelor umede, printre ferigile cu mirosul lor ameţitor.

Nu puteam ajunge mai repede spre adânc decât dacă mă ţineam de fiecare colţ, decât dacă îl desluşeam cu pipăirile trupului meu şi îmi făceam din ei un aliat printr-un contact

strâns, constant. Simţeam vioiciunea cu care îmi curgea sângele sub piele. Fiecare răsuflare îmi ardea nările şi buzele, fiecare răsuflare mă ajuta să cobor, îmi promitea ţinta, într-o mişcare nesfârşit de înceată în care timpul părea spulberat, încremenit în jurul meu care coboram, îmbrăţişând materia, coboram întruna.

Încetul cu încetul, spaţiul se umplea de un zgomot de cascadă. De teamă ca o ameţeală prea puternică să nu mă azvârle în hău, nu am încercat să privesc nici sub mine nici deasupra mea. Tot ce puteam face era să mă ţin şi mai strâns lipită de stânca udă punându-mi obrajii pe ea şi atingând-o din când în când cu limba. Am ajuns într-un loc umbros, străbătut de firicele de apă. De-a lungul unei pante domoale m-am lăsat uşor în jos până la gura din stâncă de unde ţâşnea cascada.

Apa ieşea din munte printr-un fel de bazin şi cădea apoi precum o fâşie netedă şi albastră ca peruzeaua, până în fundul apropiat al râpei, unde se alătura unui râuleţ destul de lat şi de limpede. Cu gâtul uscat, îndemnată acum de vederea apei la care nu izbutisem să ajung în scobitura stâncii, am coborât cât am putut de repede. Am băut apa cu pumnul, m-am scăldat sub cascadă. Ridicându-mi ochii vedeam către înălţimile ameţitoare marginile scobiturii, festonate cu arbuşti printre care se scurgea un şuvoi lung de lumină izbindu-se de pietrele ce luceau sub apă.

Urmând cursul torentului, m-am afundat în chei. Pereţii se apropiau din ce în ce mai tare încât în curând am fost nevoită să sar peste nişte stânci mari care împiedicau trecerea. Apa intrase printre pietrele îngrămădite, şi nu se mai vedea. Lumina se strecura acum cu greu până în adâncul cheilor. Am ajuns într-un loc întunecat, tăcut şi rece. Bluza îmi era încă udă de apa cascadei şi pânza îngheţată mi se lipea de spate.

Eram istovită, iar trecătoarea potrivnică. Am încercat cu mare greutate să mai înaintez puţin. N-aş mai fi avut puterea să urc din nou pe unde coborâsem. Eram prin urmare nevoită să caut un loc unde trecătoarea să se mai lărgească, unde panta să fie mai domoală şi mai puţin anevoioasă, înainte de a face cale întoarsă pentru a explora peretele pe care îl lăsasem în dreapta cascadei, voiam să fiu sigură că pe aici nu era niciun fel de ieşire.

Am descoperit curând după aceea, prin grohotiş, ceva care semăna cu intrarea într-o peşteră. Deschizătura avea un diametru de mai puţin de un metru şi părea să se îngusteze, dar am avut o tresărire de speranţă văzând în fund strălucirea vie a unei pete de lumină.

Picioarele-mi tremurau la fiecare pas, dârdâiam de frig, umbra se făcea tot mai deasă. N-am stat mult pe gânduri: am intrat în gaură până la mijloc, apoi, târându-mă pe burtă, cu braţele întinse în faţă, cu ochii îndreptaţi spre punctul

luminos, am început să înaintez prin horn. În unele locuri, prinsă în întregime în menghinea minerală, strânsă în teaca rece şi tare, am fost nevoită să-mi contorsionez umerii, coloana vertebrală şi şoldurile ca să mă smulg, ca să să-mi eliberez oasele de sub sărutul pietrei.

În sfârşit, am ajuns într-un fel de nişă călduţă, o încăpere boltită, mare cât un pat cu baldachin, cu temperatură plăcută. Raza luminoasă cădea lărgindu-se dintr-o spărtură ca o ferestruică, în dreapta, pe peretele întunecat.

Patul era cald şi moale şi m-am ghemuit şi mai tare în scobitura lui îmblănită. Lângă mine respira ceva mare pe care îl ţineam strâns cu mâinile. Zării lumina printre pleoape, dar nu deschisei ochii şi, cu un suspin de mulţumire, adormii.

Când m-am trezit, am avut nevoie de câteva clipe ca să recunosc micuţa peşteră, să reconstitui aventura care mă adusese acolo. Ce nebunie mă îndemnase oare la această goană de necrezut şi cum izbutisem primejdioasa coborâre în fundul râpei? Dacă n-aş fi avut pe tot corpul urmele, dureroase, ale goanei mele, m-aş fi îndoit de memoria mea.

Cu siguranţă, răpusă de oboseală la sosirea mea în peşteră, am adormit. Cum am putut să petrec o noapte atât de lungă într-un somn atât de adânc, culcată direct pe piatră?

Simţii cum mă doare stomacul de foame. Trebuia să părăsesc locul acesta cât mai repede cu putinţă. Cel puţin asta îmi dicta maşinal mintea, deoarece oricât ar părea de curios nu simţeam nicio nelinişte. Am surâs chiar razei de lumină care se profila clar în spaţiu, unde nu plutea niciun fir de praf.

Eram acoperită de julituri şi de vânătăi, înţepenită de dureri în oase până în vârful degetelor. Şchiopătând cu vaiete şi batjocorindu-mă singură, m-am târât până la intrare. Îmi scrântisem un deget de la picior când am alunecat pe pietrişul îngrămădit lângă peşteră; acum era vineţiu, umflat, şi nu mai puteam să calc cu el.

Mai întâi a trebuit să închid ochii, într-atât era de puternică lumina dimineţii şi de surprinzător contrastul cu colţul întunecat al peşterii unde dormisem. Când i-am deschis din nou, am descoperit o vastă întindere de un albastru intens, scânteietoare în soare; Era un lac mare, încercuit de munţi impunători printre care am recunoscut Luna şi Lupoaica, deşi aveau aici un profil cu totul altul, ceea ce m-a lăsat perplexă cu privire la situaţia mea.

În genunchi, cu bărbia între mâinile încleştate pe buza intrării, admiram priveliştea. Nu se vedea nicio potecă. Ai fi zis că nimeni nu-şi oprise vreodată privirile pe acest tablou măreţ. Cerul era de culoarea lacului, dar o culoare transparentă şi în nuanţe foarte gradate, ca şi când ar fi avut-o după o foarte

lungă călătorie, din adâncurile întunecare şi iradiante ale apei. Zăpezi încununau cele mai înalte vârfuri, gheţuri lăsau urme albe pe coasta munţilor.

Deodată a apărut ursul. Am rămas uimită. Era frumos, cum nu se poate de frumos, suplu şi senin în mijlocul acestei naturi sălbatice. Mergea cu un pas liniştit şi îi vedeam cocoaşa ondulându-i-se pe spinarea unde valuri de lumină îi străbăteau blana brună. Se opri, întoarse capul spre mine. Cu gâtul întins, cu botul căscat, adulmeca vântul. M-am ascuns la repezeală în spatele pietrei. Îl auzii mormăind.

Se făcu din nou linişte. Când m-am încumetat să arunc iarăşi o privire prin deschizătură, l-am văzut jucându-se în lac unde s-a bălăcit destul de multă vreme, înainte de a ieşi din nou pe celălalt mal, cu blana udă, şiroindă, şi de a o lua la fugă printre doi munţi, de unde nu l-am mai văzut.

Mi-era foame şi sete. Am aşteptat, scrutând cu privirea fiecare colţişor de piatră; când am fost aproape sigură că plecase de acolo m-am strecurat prin gura peşterii şi am ieşit afară.

M-a întâmpinat o adiere răcoroasă. Stând în picioare, am admirat cu răsuflarea tăiată splendoarea decorului. Mi s-a părut că aud răsunând gonguri uriaşe, şi mi-a venit să plâng.

Am pornit-o cu greutate spre lac. Din cauza degetului vătămat, de-abia puteam să-mi târâi piciorul stâng şi mă

sprijineam doar pe călcâi. Apa din lac era ca gheaţa. Aşezată pe vine am băut-o cu poftă din căuşul palmelor, lăpăind-o după aceea cu gura lipită de suprafaţa limpede.

Mai târziu, cu călcâiul în flăcări, am abandonat în cele din urmă poziţia verticală pentru a mă afunda în patru labe printre tufele de fructe roşii, de unde am ieşit ospătată, cu buzele şi cu obrajii lipicioşi de un suc rubiniu acidulat şi dulce.

Am petrecut restul zilei în fundul peşterii, lenevind şi visând în tăcerea muntelui, tăcere care ajungea între pereţii lui asurzită, sonoră şi plină ca sunetul unui arcuş ce lunecă încet pe corzile groase ale unui violoncel.

Din când în când, mă târam până la gura peşterii, de unde contemplam munţii, cerul, apa. Către mijlocul după-amiezii, am ieşit din nou ca să beau din lac şi să sug câteva fire de iarbă, câteva afine. Seara, ursul s-a întors. L-am văzut în umbră cum aleargă printre pietre, nepăsător. Mă simţeam istovită şi m-am dus din nou la culcuşul meu unde am adormit pe loc.

Am mai avut parte de alte trei nopţi calde şi plăcute, cufundată ca într-un vis intim şi pierdută într-o masă de muşchi şi de blană. Mă trezeam în zori, singură şi potolită. Surâzătoare, şopteam: „Ursule”, şi ieşeam să mă adap iarăşi din lac. Când ursul îşi făcea apariţia nu mă mai ascundeam, ci îl

priveam de departe, cu pasiune. Îmi adresa din când în când câte un mormăit, ca pentru a menţine distanţa. Greoi şi sprinten, grav şi uşor, era cel mai frumos animal, cea mai evidentă prezenţă din lume.

În dimineaţa celei de a patra zi, vindecată, am putut din nou să umblu.

În zorii celei de a patra zi am ieşit din peşteră. Munţii se pierdeau într-o ceaţă deasă şi cenuşie. Lacul, a cărui suprafaţă nu se putea vedea, părea preschimbat într-o imensă groapă, de unde se ridicau aburi rozalii, emanaţii fantomatice prin care de abia îi puteai bănui marginile. Cu băgare de seamă, am înaintat printre stânci, în ceaţă. Apropiindu-mă de mal, mi s-a părut că aud o răsuflare zgomotoasă, apoi clipociri în apă.

Am intrat în lac. Frigul mi-a înţepenit gleznele, apoi mi-a cuprins tot trupul pe măsură ce mă îndreptam către zgomot. Ţipete de corbi. Apa îmi strivea pieptul ca un cleşte. Cu picioarele învineţite, cât p-aci să mă las înghiţită de apa rece ca gheaţa, am întins mâna spre masa întunecoasă ce se ivea din ceaţă. Am auzit mormăitul încet, prelung, am simţit cum sunt luată pe sus, lipită de un corp cald, care m-a învârtit deasupra apei ca într-o frântură de vals.

Ursul m-a aşezat între pereţii de piatră, acolo unde soarele lăsa să cadă o rază de căldură. În patru labe, s-a scuturat. Stropi

mari de apă îi ţâşniră din blană iar eu îmi acoperii obrazul cu braţul; alţi stropi îi curgeau şuvoi de pe burtă. Cu pasul lui greoi şi precis se apropie de trupul meu ghemuit, îşi înclină capul lui mare spre mine. Blana lui udă avea un miros tare, aburi calzi ieşeau din el. Îmi adulmecă gâtul şi începu să-mi lingă picioarele.

Puteam oare trăi multă vreme unul lângă celălalt, chiar dacă eram un urs şi o femeie, fără a ne lega mai îndeaproape? Când în fiecare noapte mă rugam lui Dumnezeu să se întoarcă ursul, când în zori, în umbra peşterii, îl strângeam în braţe, când îi sărutam ghearele, când mă culcam în căldura lui, nu eram oare tot fiinţă omenească?

Deseori crezi că ai nevoie să fii iubit. Dar şi mai mult ai nevoie să iubeşti: să te dizolvi, să te pierzi în celălalt. Trebuie ca celălalt să fie primejdios, să te temi că te-ar putea respinge sau absorbi în întregime – că, într-un fel sau altul, te neagă. Trebuie să te oblige să te pierzi sau să te regăseşti prin această negare, să te distrugi sau să te refaci prin ea.

Am sărutat labele ghieruite ale ursului, am simţit această înfrigurare, această topire ameţitoare prin dăruirea absolută a fiinţei mele, m-am târât uneori în peşteră la picioarele ursului, am vrut să mă cuprindă încât să nu mai ştiu de mine. Cine

altcineva dacă nu un animal ar putea să te ameninţe într-adevăr că te va devora, că va opri pentru tine scurgerea timpului, că-ţi va da, precum un lup, un loc în spaţiul închis al burţii lui, lângă strămoşii tăi, un loc în care dispare bariera dintre fiinţe, dintre vârste, în care visele oamenilor, ale animalelor, ale copacilor şi ale fiecărui element se reîntâlnesc într-un singur vis?

Ursul avea pentru mine mişcări sălbatice şi gingăşii extreme. Când îl aţâţam, cu buzele întredeschise, scoţând din adâncul trupului meu gemete frânte, se ridica în faţa mea cu nările fremătânde, răsufla puternic, scotea răgete înăbuşite. El şi cu mine, două animale, ne înfruntam, în acelaşi timp serioşi şi puşi pe joacă, ne tăvăleam împreună, muşcându-ne gura, lovind, zgâriind, şi cu toate că fiecare gest al ursului era în aşa fel măsurat încât să nu fie niciodată vătămător, mă aşteptam în fiece clipă să văd cum i se rostogolesc în întuneric pupilele de un verde sticlos, să-i simt în ceafă încleştarea fălcilor.

Ca şi ursul, mă hrăneam numai cu fructe de pădure. Mă îndopam cu afine, ciuguleam ultimii fragi, culegeam zmeură, descopeream ciuperci, rădăcini şi ierburi comestibile. Cu multă grijă, îmi iniţiam gustul pentru savori noi, învăţam să le apreciez. Prindeam insecte, furnici, greieri, cărăbuşi, le striveam în dinţi. Le desfăceam, le cojeam pe cele care aveau

carapace – scarabei – aurii şi roşiatici – le savuram carnea, fină ca o cremă delicată de bomboane umplute. Şi eram tot o femeie, care se minuna întruna de frumuseţea muntelui şi care născocea cântece când se scălda în lac.

Într-o dimineaţă, în zori, am simţit că mi se face greaţă. Mi-am adus aminte că nu mai pierdusem sânge de multă vreme. Aşteptăm un copil.

În două labe lângă un copac, ursul zgâria adânc scoarţa. Sau îşi scărpina spinarea de el, mormăind de plăcere, lăsându-şi câteva smocuri, fire lungi, maronii şi lucioase. Mă uitam la el, apoi mă duceam să mă frec de spinarea lui, încetişor, de la umeri la glezne. Îmi unduiam muşchii după musculatura puternică a animalului, mă ţesălam cu blana lui. Moale ca o jucărie de pluş, ursul mă prindea de mijloc cu laba lui grea şi îndemânatecă, îşi punea botul fremătător pe gâtul meu şi stătea aşa nemişcat, atent şi docil.

Cu labele lui masive, ursul grebla cu o pricepere uimitoare tufele de afine, dădea de-o parte bucăţi mari de stâncă, prindea furnici.

Într-o noapte, când mă îndepărtasem cam mult mergând pe urmele lui, l-am găsit în licărirea albăstruie a unei semilune de-abia schiţate, devorând rămăşiţele unui stârv împuţit.

Nu mă mai săturam să admir frumuseţea amantului meu, forţa lui, supleţea, deplina lui îndemânare de a trăi. Şi deoarece acum stăteam goală, îmi vedeam astfel în fiece clipă propria-mi frumuseţe, trupul meu împlinit de femeie iubită.

În fiecare dimineaţă, în fundul peşterii, dormeam la căldura ursului, încolăcită în forţa labelor lui, dispărând şi renăscând în îmbrăţişarea lui.

După-amiezile, hoinăream în jurul lacului, mă deprindeam să cunosc cele mai mici ascunzişuri ale domeniului meu. Era cald, iar apa în lumină avea luciri de smarald. Pe mal, câteva pietre, buchete de flori strălucitoare şi multicolore, ierburi înmiresmate desenau grădini în care stăteam întinsă, spuneam vorbe fără şir, aţipeam. În alte locuri, bolovani cenuşii adăposteau cuiburi de reptile. Şopârle nemişcate se prăjeau la soare pe piatra fierbinte, cu gâtul palpitând încet. Mă apropiam, priveam şerpii cu solzi galbeni, răsucindu-se unii peste alţii, uneori provocându-se, şi dispărând în umbră.

În nopţile cu lună, începui să merg în urma ursului prin munţi. Ursul străbătea distanţe mari şi, adesea, nu-l mai vedeam în lucirile albe şi negre ale pietrelor şi ale copacilor. Atunci făceam cale întoarsă şi, vreme îndelungată, stăteam la

gura peşterii privind luna sau dâra ei în lac.

Şi încetul cu încetul am ajuns să ador luna, sau mai degrabă să mă identific cu ea. Mi se părea că astrul albicios care mă privea în singurătatea mea era imaginea pântecului meu; că se chemau unul pe celălalt, că se atrăgeau între cer şi pământ. Tot uitându-mă la lună, am simţit nişte dorinţe deosebite, am luat anumite obiceiuri legate de prezenţa ei nocturnă.

Ghemuită pe o stâncă de pe malul lacului, aşteptam, nemişcată, cu mâna în apa strălucitoare de lumină, să se ivească de sub piatră şiruri de peştişori argintii. Când izbuteam să prind unul, îl ridicam spre lună, cu braţul întins, apoi îi smulgeam capul şi, când încă mai zvâcnea, îl înghiţeam.

Sau alteori, culcată pe spate, îmi desfăceam coapsele sub lumina lunii, cu capul răsturnat printre stele, şi, încetişor, apoi din ce în ce mai tare, lăsam să-mi iasă din gât nişte ţipete prelungi ca de răpitoare. Trei nopţi în şir m-am urcat pe spinarea ursului, închipuindu-mă mai aproape de astrul lăptos, spre care scoteam limba ca pentru a-l linge, spre care deschideam gura ca pentru a-l înghiţi. Dar toate acestea nu mai mi-erau de ajuns în dorinţa mea fără nume: m-a cuprins pofta să călăresc o bucată de stâncă prelungă, înălţată oblic deasupra uriaşei bălţi rotunde a lacului, să muşc din ea şi să-mi sângerez gingiile cu urlete şi mişcări de fiară. Când, istovită, mi se întâmpla să adorm cu picioarele şi cu braţele lipite strâns de

piatră, beam în zori, înainte de a mă duce spre peştera unde mă aştepta ursul, picăturile de rouă adunate într-o scobitură a stâncii.

*

* *

După-amiaza, când e vreme frumoasă, îi dau să sugă lui Johnny pe mormântul Căpitanului de cursă lungă. Mă aşez pe piatra cenuşie şi zgrunţuroasă chiar lângă locul unde se află lunga crăpătură ce o străbate de-a curmezişul. A intrat cu siguranţă un pic de pulbere de pământ în această spărtură, căci din ea ies mici pete de muşchi şi câteva fire de iarbă.

Mormântul Căpitanului se află într-un colţ liniştit, la capătul aleii pe stânga, în partea cea mai veche a cimitirului. Soarele îl încălzeşte blând, printre umbrele tremurătoare ale frunzelor unui copac al cărui nume nu-l ştiu. Nu vezi pe nimeni, totul este de un calm desăvârşit, flori sălbatice mărginesc zidul împrejmuitor. Bebeluşul John şi cu mine suntem pe deplin în largul nostru.

Mă simt legată de Căpitanul de cursă lungă, care a naufragiat aici acum patruzeci de ani. Mă duc la mormântul lui ca la o întâlnire. Nu are niciodată flori, se vede bine că lumea l-a uitat de multă vreme. Îi vorbesc, doar în gând. Dacă morţii te aud

cumva, ei te aud la fel de bine dacă le vorbeşti în gând sau cu voce tare. Cred că acest Căpitan e foarte fericit de vizitele noastre. Îmi ridic bluza pe piept, Johnny suge ca un adevărat puişor făcut din dragoste. Este cu siguranţă o tovărăşie plăcută pentru un mort.

Pentru trebuinţele muncii mele, cutreier toate cimitirele oraşului. Dar acesta îmi place cel mai mult. Foarte mare, foarte vechi, aproape de mine, şi mai am aici şi un prieten. E grădina mea, iar mormântul Căpitanului e banca mea, masa mea, patul meu. E grădiniţa bebeluşului John. Stăm acolo amândoi, fără niciun zgomot, şi timpul trece agale. Dacă tăcem într-adevăr, dacă tăcem chiar în gând, se poate auzi cântul morţilor. E ca un cântec de leagăn de departe, un cântec de leagăn monoton, fără melodie, care ar veni parcă din gura statuilor sau de la lună, sau din oasele tari şi golaşe ce lucesc în pământ.

Un cimitir e un cimitir. Ai zice că aerul pe care-l respiri aici nu este la fel ca în altă parte. Poate că tremură un pic. Ca şi când mii de oameni nevăzuţi ar răsufla în taină. Se ştie că morţii nu mai există, dar eşti sigur că sunt mulţumiţi dacă vii să-i vezi cu tot sufletul. Pentru că primul mort pe care îl vezi este cel care se află în tine, bineînţeles. E mulţumit să vadă că se gândeşte cineva la el, că este îndrăgit şi când ai gingăşia să-l faci să simtă cât îi va fi de bine mai târziu, când se va naşte cu adevărat, culcat în căldura pământului, în această tăcere atât

de plăcută pe care o vor aprecia mult unii tineri romantici, unele mame cu copilaşul lor, unii exhibiţionişti, unii studenţi la medicină ispitiţi de profanare... Şi-i spui mortului tău: „Aşa-i viaţa..."

Mie una nu-mi plac mormintele moderne, din granit lustruit şi mai tare ca fierul, impecabile şi strălucitoare precum dulapurile încastrate din bucătării. Mie-mi trebuie piatră plină de viaţă, chiar dacă-i puţin înnegrită de poluarea atât de necesară, zgrunţuroasă şi care se încălzeşte la soare, morminte nu prea îngrijite, pământ care n-a mai fost de mult întors, unde eşti sigur că mortul este în sfârşit descotorosit de-a binelea de plânsetele rudelor şi prietenilor, de drame, de sfâşieri şi de complicaţiile vieţii, încât nu se mai gândeşte acum decât la cununia lui cu lutul, la învechirea lui precum vinul în butoi, la trecerea lui prin crăpăturile lemnului coşciugului, pentru a-şi preschimba sângele în sevă, carnea în humus, oasele în pietricele, sufletul în frunze şi în flori care vor fremăta, acolo sus, gâdilând cerul.

Când începe să se răcorească ne dăm seama că a trecut timpul şi plecăm. Uneori Johnny mai cere iarăşi să sugă şi atunci îl pun la sân înainte de a pleca, strângându-l tare la piept ca să nu-i fie frig. Apoi ne întoarcem la Clopotniţă. În timp ce merg ducându-l în braţe, îşi înalţă capul şi deschide ochii rotunzi pentru a privi tot. Johnny adoră mişcarea. Şi mie-

mi place şi deseori lungesc dinadins drumul, pentru a vedea mai multă vreme oamenii alergând pe străzi şi vitrinele înşirându-se şi maşinile trecând, frânând şi pornind din nou, pentru a vedea şi a auzi tot acest mare manej al oraşului.

Intru la Magazinul Universal şi cumpăr pâine, ouă sau brânză după cum se nimereşte, câteva fructe. Când am bani îmi cumpăr două prăjituri sau o tabletă de ciocolată fină, uneori chiar un pui fript. Mă duc întotdeauna în acelaşi magazin, vânzătorii mă cunosc, nu mă privesc cu neîncredere. E mai bine aşa, deoarece deseori sunt nevoită să fur scutece pentru Johnny. Nu pot să le cumpăr. Aş fi privită poate cu şi mai puţină neîncredere dacă l-aş avea în braţe, dar nu-l iau niciodată pe Johnny când sunt nevoită să fur (scutece; nu fur decât scutece). Nu vreau să ştie că mama lui se transformă uneori într-o hoaţă.

Când trebuie prin urmare să mă duc să iau scutece, cam o dată pe săptămână, îl las pe bietul John singurel în Clopotniţă. Până mă întorc mi-e mintea goala, răvăşită de nelinişti îngrozitoare. Dacă bebeluşul John o să izbutească să iasă din pătuţ, să se târască pe scară, dacă o să cadă, dacă o să cadă pe scară, până în faţă bisericii? Şi dacă o să fiu prinsă, dacă o să fiu arestată, dacă în tot acest timp bebeluşul John o să rămână tot singur? Dacă o să fiu nevoită să cer să fiu pusă în libertate pentru că bebeluşul meu mă aşteaptă în Clopotniţă singurel?...

Dacă s-ar hotărî atunci că bebeluşul meu nu poate să rămână cu mine, dacă mi l-ar lua?...

De fiecare dată sunt istovită de gânduri, dar fac mai departe ceea ce trebuie să fac, adică să-l scutesc pe Johnny de a mă vedea furând şi totuşi făcându-i rost de scutece, ca să fie întotdeauna curat, aşa cum sunt şi eu. Jos lângă noi este o cişmea publică. În fiecare zi duc sus un bidon mare pe care-l folosesc pentru băut, pentru spălatul vaselor şi pentru spălatul meu. Când vreau să mă îmbăiez sau să spăl rufe am un lighean mare pe care-l las în biserică. În Saint-Mare nu se slujeşte de multă vreme, nimeni nu intră niciodată, pot să fiu în pielea goală fără teamă. Deseori, Johnny şi cu mine luăm autobuzul şi ne ducem la piscină, unde stăm ore întregi hohotind de râs sub duşurile calde. Prietenii mei râd de mine pentru că ei au apă curentă la fiecare etaj al imobilului în care s-au aciuit, sub Pod. Dar eu mă simt mai bine în Clopotniţă şi chiar dacă sunt singurii mei prieteni, n-o să mă mai întorc niciodată să stau cu ei.

La început, nu mă gândisem cu tot dinadinsul să locuiesc într-o biserică. Am sosit în Pod când eram însărcinată, şi a fost atunci o uşurare pentru mine să găsesc un acoperiş şi prieteni. Dar m-a cuprins iute neliniştea pentru bebeluşul pe care-l aveam în pântece, din cauza fumului care umplea tot timpul

încăperea. Şi pe urmă, nu voiam nici să cerşeşc, nici să fac negustorie cum fac unii uneori în metrou. Ideea mi-a venit, plimbându-mă într-o zi într-un cimitir, să iau mărgele de la coroanele părăsite ca să fac podoabe. E o muncă migăloasă, care-mi place tare mult. Întotdeauna mi-a plăcut să-mi folosesc mâinile. Aleg mărgelele după mărime şi culoare, desenez în cap brăţări, cercei, coliere şi le fac. Din mărgelele cele mai mici, ţes modele. După aceea duc podoabele lui Remi, care lucrează într-un mare salon de coafură, pe bulevarde. Vinde cam două sau trei pe săptămână, ceea ce-mi permite să mă hrănesc şi să cumpăr aţă şi închizătoare pentru a-mi continua îndeletncirea.

Petrecându-mi zilele cu hoinăreala prin oraş pentru a respira un aer mai curat decât în Pod, intram deseori în biserici spre a mă odihni puţin — din ce în ce mai des pe măsură ce-mi creştea burta.

Prefer bisericile romane, rotunde şi pietroase precum peşterile urşilor. Cele gotice îşi dau atâta aere încât ai putea uita că sunt din piatră. Bisericile sunt teatre magice, pline de poveşti, de bucurii şi de făgăduinţi. Mai întâi sunt anunţurile prinse în ace la intrare: slujbe, opere de binefacere etc. Poţi uşor să-ţi închipui viaţa bătrânelor bisericoase, a micilor burghezi în familie şi a celor din popor pentru care toate astea sunt importante. După aceea trebuie să împingi uşa de lemn, să intri încetişor, fără să faci zgomot. Dacă ai fi cu cineva ai vorbi

în şoaptă, dar pentru că eşti singură, eşti cu băgare de seamă să nu-ţi pocneşti tocurile de piatră. Pereţii întunecoşi, vitraliile, lumânările: te cufunzi într-o lume de umbră şi de lumină, te simţi mititel între aceste două mari forţe. Şi pe urmă sunt statuile, tablourile, altarul, aurăriile, purpura, întregul decor catolic... Asta ca să-ţi ia ochii dându-ţi în acelaşi timp să înţelegi că totul are importanţa jocului. Vizitezi cu paşi măsuraţi, cu ochii în sus, luându-ţi un aer de turist respectuos. Priveşti cu coada ochiului doamna încă tânără îngenunchiată, cu mâinile împreunate şi cu fruntea umilă, singură în globul ei. Îţi vine să aprinzi o lumânare.

Şi pe urmă te aşezi în tăcerea aceea şi totul seamănă oarecum cu cimitirul, doar că te simţi atras către înălţimi, în loc să auzi adâncurile; doar că lumina e filtrată şi că lemnul băncilor este neted şi lustruit, spre deosebire de piatra mormintelor.

La început nu îndrăzneam să mă aşez. Niciodată n-am ştiut cum să folosesc o biserică. Mi-era frică de faptul că nu ştiam, mi-era frică mai ales de emoţiile mele. Ca atunci când am sărutat pentru prima oară un băiat. Şi pe urmă m-am obişnuit şi dintr-odată am înţeles că Dumnezeu este ca multe alte lucruri, ca dragostea, ca morţii sau ca unele boli de exemplu: există dacă crezi în el. Şi aveam şi eu dreptul să cred uneori, şi să nu cred îndeobşte. Nimeni nu-mi cerea un da sau un nu

răspicat. Trebuie oare să te pronunţi în mod definitiv asupra realităţii reflexelor? Reflexele şi umbrele există când se află o suprafaţă care să le reflecte şi o lumină potrivită pentru a le crea. Deoarece se schimbă şi nu sunt întotdeauna acolo, ele sunt dovada că totul se mişcă, că nimic nu este sigur pe lumea asta şi că ar fi nebun cel care ar vrea să pretindă contrariul. În felul acesta bisericile mi s-au părut mai puţin autoritare şi am început să păşesc în ele fără stânjeneală.

Mi-a trebuit destul de multă vreme ca să mă obişnuiesc cu bebeluşul meu. Nu ştiam ca să zic aşa ce înseamnă un bebeluş înainte de a avea şi eu unul. Nu-l cunoşteam decât în înăuntrul meu, când mi se mişca în pântece şi când izbea cu picioruşele. Dar acum, deodată, să-i descopăr o faţă omenească! Îmi amintesc că l-au aşezat lângă mine, la maternitate, într-un leagăn transparent. Îl priveam şi eram uluită. Nu izbuteam să înţeleg că înainte nu fusese nimic şi că acum se afla acolo această bucăţică de carne, o fiinţă. Nu-i curios? Apari dintr-odată... Ca şi cum ai face o spărtură în vid, o spărtură de materie vie, pentru ca să-ţi afli locul în lume. Şi dispari tot aşa. Erai aici, nu mai eşti. Dar nu te întorci în vid cu totul. Rămân carnea, masa moleculelor, a atomilor care trebuie redistribuiţi în lume. Există poate din ce în ce mai puţin vid...

Îmi priveam prin urmare bebeluşul şi eram uimită să-l văd

atât de străin de mine, deşi făcuse parte din mine. Nu-mi venea să cred că este aceeaşi fiinţă, că doar se separase de mine. Că ne separasem. Bebeluşul aparţinea acum lumii, era afară, cu tot ceea ce nu eram eu.

După aceea, infirmiera mi l-a pus la sân. După ce mă copleşise uimirea, acum eram copleşită de dragoste. Am simţit că, atunci când îl ţineam la piept, deveneam ca o fiară. M-aş fi făcut feroce, aş fi zgâriat, muşcat, ucis dacă ar fi vrut să mi-l ia cineva. Dar nu s-a întâmplat aşa ceva la maternitate, unde până la urmă m-am cam plictisit.

În Clopotniţă, în primele ceasuri, aproape că-mi părea rău când dormea. Doream tot timpul să-l ating, să-l ţin, să-i pipăi picioruşele şi mânuţele, să-l sărut, să mă fac că-l mănânc.

Săpunurile pentru bebeluşi au un miros extraordinar de plăcut. După ce îi fac baie, bebeluşul meu e ca o prăjitură cu frişcă.

Trebuie să-i auzi plângând pe nou-născuţi. Scot sunete de pisicuţă de-a dreptul adorabile.

Îl ador pe Johnny, bineînţeles. Eu care nu puteam să am copii, înainte de urs. Dar uneori mă satur să mă ocup de el. Aş vrea să fie de pe acum mare. Atunci mă duc să-i văd pe Omi, pe Gaël şi pe Rachid în Pod. Gaël are o ghitară electrică veche meşterită chiar de el şi la care cântă tot timpul, în surdină, cu

capul aplecat pe corzi, ca şi când s-ar afla într-o lume a lui. Omi e întotdeauna în fugă, vine şi pleacă însoţit de oameni pe care nu-i cunoaştem şi pe care nu-i vom mai vedea, pe Rachid îl antrenează în proiecte diabolice care le dau viaţa peste cap şi care nu duc niciodată la nimic. Rachid este de acord, promite că va face ceea ce Omi îi cere, să fie la întâlnirea pe care i-o dă. Cred că face aceasta din prietenie, pentru a nu spulbera visul perpetuu al lui Omi. Dar poate că şi el crede puţin în acest vis.

Sunt îndrăgostită de Omi, dar este aproape cu neputinţă să-l iubeşti. Întotdeauna trebuie să plece undeva, nu e niciodată acasă, e drăguţ cu toată lumea dar scapă tuturor printre degete, îmi scapă şi cred că-şi scapă şi sieşi, că nu se află nici în el însuşi.

Podul este despărţit în două de o pânză de paraşută, întinsă de la un perete la celălalt. În spatele pânzei se află o saltea şi un cearşaf. Este încăperea de făcut dragoste din Pod, unde mă întâlnesc cu Omi şi pe care o foloseşte şi Rachid când găseşte vreo fată. Noaptea, de partea cealaltă, e întotdeauna lume, indivizi aduşi de Omi şi de Rachid. Circulă drogurile, uneori chestii şi mai tari, de care eu nu mă ating. Când Omi are chef de mine mă duce în spatele paraşutei. Chiar când facem dragoste nu ştiu cu adevărat unde se află Omi.

Când Omi vrea să mă vadă, îmi lasă mesaje pe zidurile

bisericii. În fiecare dimineaţă mă uit să vând dacă nu e vreo inscripţie cu vopsea. Uneori scrie pur şi simplu: „Lucie”, cu o culoare sau cu litere de fiecare dată diferite. Sau desenează o lună, o semilună sau un corn al lunii. Deseori îmi spune Moon sau Moona, nu ştiu de ce. Omi n-a învăţat deloc limba tatălui său, poate că de aceea foloseşte mereu cele câteva cuvinte englezeşti pe care le ştie. Totuşi, eu visez să înţeleg această limbă care mi-ar dezvălui poate adevărul despre Omi, care i-ar dezvălui poate şi lui adevărul său. Visez la aceasta limbă ca la o ţară îndepărtată, o ţară dispărută unde se află Omi, Omi care nu ştie să stea nicăieri, nici chiar în el însuşi. Omi care pleacă mereu...

Câteodată scrie: „îmi caut lumina”, „noaptea este întunecoasă fără micuţa mea Lulu”, „unde e zâna?”, „vino”... Alteori sunt cuvinte sau desene obscene. Omi spune că nu le-a făcut el, dar nu sunt sigură, aşa că totuşi mă duc. Îmi place că nu mă întreabă nimic când mă ia de braţ ca să mă ducă în spatele pânzei de paraşută. Îmi place să răspund la chemările lui scrise pe biserică, chiar dacă, poate, nu sunt întotdeauna ale lui. Nu sunt zgârcită cu dragostea mea, şi el ştie asta.

Omi are două costume albe, ale căror dungi de pantalon sunt întotdeauna impecabile, şi pe care le poartă cu bluze viu colorate, asortate cu ciorapii, şi pantofi de lac cu vârful pătrat.

Îşi plimbă părul negru, lung şi lucios, strâns la spate cu o panglică, chipul lui de înger şi silueta cu nepăsare, aidoma unui prinţ oriental sau unui proxenet cam aiurit. Iar eu cu pantofii mei roşii, cu toc înalt, cu fusta mea neagră strâmtă şi cercei enormi în urechi, sunt ca o târfă, o târfă cam ciudată, cam gotică, ce bate străzile şi bântuie cimitirele cu un bebeluş în braţe.

Când ies cu Omi, oraşul nu mai este acelaşi. Aerul călduţ de iunie străluceşte, vibrează şi explodează în mii de cristale mai uşoare ca balonaşele de săpun, oamenii nu mai au chip, străzile plutesc, eu plutesc privindu-l pe Omi care-mi arată acoperişurile, îi sorb cuvintele când spune că într-o zi vom locui în apartamentul acela imens, acolo, la ultimul etaj, plin de ferestre, cu o verandă mare la sud-vest. Că vom avea tavane înalte, covoare, uşi deschise între şirul de încăperi. Că, în partea care nu dă în stradă, va fi o ferestruică, prin care vom putea ajunge pe acoperiş. Că Omi şi Lucie vor deschide ferestruica, se vor strecura afară, şi vor face dragoste pe ţiglele fierbinţi, sub lumina cerului şi în ciripitul lăstunilor.

În munţi, stăteam goală. În oraş, e cu neputinţă să nu te îmbraci. Doar în biserica părăsită, unde mă spăl, sau poate pe acoperişuri, unde Omi mă va duce într-o zi. Nici măcar în spatele pânzei de paraşută nu mă dezbrac niciodată complet.

Ciorapii nu-i scot. Nu cred că m-aş dezgoli în întregime pe acoperişuri. Cel mai bine chiar ar fi dacă aş avea o mască pe faţă.

Din Clopotniţă văd toate acoperişurile oraşului. Alcătuiesc un fel de grădină uriaşă, străbătută de dungile întunecate şi drepte ale străzilor, întreruptă de golurile pieţelor şi ale cimitirelor, de petele discrete ale scuarurilor şi ale grădinilor, de reperele semeţe ale marilor monumente, ale turlelor şi ale clopotniţelor, precum şi de cele Patru Turnuri de sticlă din fiecare colţ al Pieţei Pătrate. Mai departe, când nu e ceaţă, se zăreşte doar o întindere gălbuie sau verde, după cum sunt zilele. Deasupra acoperişurilor, lăstunii brăzdează spaţiul cu zborul lor ascuţit, despicând cerul cu un balet zglobiu de săgeţi negre.

Se zice că oraşul e împărţit în patru cartiere. Contemplările mele îndelungate din Clopotniţă nu-mi permit să-mi dau seama. Nicio limită nu apare limpede. Nimeni neştiind unde încep şi unde sfârşesc cartierele, nu ştiu unde să caut graniţele. Privesc cu atenţie geometria complexă a bucăţilor de tablă, de ţiglă şi de ardezie, a coşurilor, a antenelor, a turlelor, a verandelor şi a cupolelor, a ferestrelor şi a zidurilor, numai perspective, şi colţuri, ca atunci când ai încerca să regăseşti pe cer cele douăsprezece constelaţii, fără ca să le fi văzut vreodată desenate. Nu zic că oraşul ar fi uniform. Deşi continuă să

semene cu sine, oraşul e atât de deosebit în fiecare clipă, la fiecare colţ de stradă, la fiecare corp de case, încât mi-e cu neputinţă, de pe stradă sau din Clopotniţă, să-l decupez în unităţi coerente.

Omi, în ceea ce-l priveşte, pretinde că nu sunt decât două cartiere în oraş. Alţii afirmă că nu există niciunul. Cred că asta e foarte exagerat. Am făcut eu însămi de mai multe ori experienţa trecerii dintr-un cartier într-altul. Să negi că aceste cartiere există înseamnă să negi că experienţa, trăită de toţi, constituie într-adevăr o trecere de la un cartier la altul.

Te afli pe stradă şi, deodată, în mod maşinal, împingi uşa unui imobil. Ţi s-a părut că este cea a dentistului la care ai oră sau a biroului de Asigurări sociale, unde trebuie să depui nişte hârtii, sau a croitoresei recomandată de o prietenă... N-are importanţă. Împingi această uşă şi în loc să nimereşti într-un hol de intrare, un hol cam întunecos unde ai fi întins mâna spre butonul întrerupătorului, în loc de asta te afli tot pe o stradă, o altă stradă diferită, mai lată, mai aerisită, cu clădiri frumoase de-o parte şi de alta; sau mai îngustă, mai zgomotoasă, mai populată; sau mai comercială... În sfârşit, simţi într-adevăr că ai ajuns în alt cartier. Dar cum? Nimeni n-a putut nici să se întoarcă, nici să meargă vreodată pe acelaşi drum. De îndată ce te afli în partea cealaltă, te şi vezi înghiţit de noua stradă şi nici măcar nu-ţi dai seama. Şi chiar dacă ai

încerca să te gândeşti, cât ai făcut doi paşi sau trei paşi, cât ai întors capul... gata, nu mai găseşti niciodată uşa prin care ai intrat. Nu-ţi mai rămâne altceva decât să iei primul metrou ca să te întorci acasă. (Bineînţeles este adesea posibil să te duci dintr-un cartier într-altul cu metroul; e de altfel metoda cea mai obişnuită, şi singura care e sigură. Dar cum metroul trece pe sub pământ, nu vezi nici aşa unde se află limitele cartierelor.)

Misterul imobilelor-faţadă, aceste false imobile, care nu sunt în realitate decât nişte faţade, nu a fost lămurit de nimeni. De fapt, toată lumea, chiar şi cei care se încăpăţânează să nege existenţa cartierelor, s-a obişnuit cu acest fenomen şi nimeni nu se mai gândeşte cu adevărat la el. După cum nici nu te miri de obicei când treci de la veselie la supărare, de la vise la trezire, fără să ştii exact prin care uşă.

Azi după-amiază, la mormântul Căpitanului, am cunoscut-o pe Nadia. Nori negri se îngrămădeau pe zidul cimitirului. Am văzut-o intrând pe poarta din fund, înfăşurată într-o rochie vaporoasă, ale cărei cute fluturau dinaintea ei, umflate de vânt. Tocmai îi dădeam să sugă lui Johnny, şi în acelaşi timp încercam sâ1 acopăr. Şi eu luptam cu furtuna care începea.

Când a ajuns în dreptul nostru, ne-am surâs cu înţeles una alteia, şi apoi ea s-a uitat la inscripţia de pe piatră şi a spus:

„Căpitan de cursă lungă! Vântul ăsta e demn de el!” Şi am început să stăm de vorbă.

A văzut pata albastră, rotundă, sub glezna stângă a lui Johnny. I-am spus că s-a născut aşa, precum şi cu spatele acoperit de păr lung negru şi mătăsos, ceea ce a făcut-o pe moaşă să ţipe, iar după aceea se simţea foarte stânjenită. Mi-am dat seama că Nadia se întreba dacă nu cumva glumeam, aşa că am ridicat cămăşuţa bebeluşului John şi i-am arătat. A fost foarte impresionată, ca toată lumea. Şi ca toată lumea, s-a străduit să nu o arate prea tare.

Mi-ar plăcea mult să ştiu cine a fost Căpitanul de cursă lungă. Oare nu-l necăjeşte faptul că se află sub pământ? Poate că, dimpotrivă, această ultimă călătorie este cea mai îndrăzneaţă din câte a făcut, poate că navighează la bordul coşciugului său spre universuri pe care nu ni le putem închipui... Oricum, mi-e cam milă de el. Şi-a dat cu siguranţă seama că lunga lui cursă nu era chiar atât de lungă.

Ursul meu avea şi el nevoie de spaţii întinse.

Unde se duc oare urşii când mor?

Am visat că poştaşul a venit să-mi aducă un calendar. (De fapt, nu-l văd bineînţeles niciodată pe poştaş, pentru că eu nu am cutie de scrisori. De altfel, cine mi-ar scrie? Şi bineînţeles

că nu am calendarul poştelor.) Nu-mi plăcea nicidecum să aleg fotografii cu pisoi într-un coşuleţ, sau cu cai pe pajişte, cu câini, cu copii şi cu privelişti care nu aveau niciun rost în afară doar de acela de a figura pe un calendar pe care bunicile vor putea să-l pună pe perete, lângă pendulă. În cele din urmă am luat o poză cu munţi (pe o parte primăvara, pe cealaltă iarna).

Atunci poştaşul, care era un bărbat scund, cu faţa ascuţită şi cu părul gras, încotoşmănat în uniforma lui albastră, mi-a spus, cu un surâs binevoitor, rotindu-şi ochii pe Clopotniţă: „Au refăcut-o în întregime. E frumoasă acum". Şi neîndrăznind să arăt că nu sunt la curent, l-am lăsat să plece fără alte explicaţii.

Curând după aceea a apărut un tânăr cu înfăţişare de poet din secolul trecut, cu cămaşa desfăcută, slab, cu o privire arzătoare şi cu părul în vânt. Avea intenţia, îmi explică, să înfiinţeze o gazetă de perete. Aş fi oare de acord să-i împrumut peretele bisericii mele pentru afişarea textelor literare ale marilor scriitori pe care i-a contactat (îmi cită numele) şi care s-au declarat entuziasmaţi de ideea lui, precum şi poemele celor câţiva prieteni de-ai lui, cu dezvârşire necunoscuţi de marele public, nefiind niciodată editaţi până acum („Vă închipuiţi cum funcţionează sistemul publicaţiilor", a adăugat el cu subînţeles) şi al căror imens talent îşi lua sarcina să îl dea la iveală?

În clipa când mă pregăteam să răspund, tânărul, privind

atent Clopotniţa, mi-a spus: „Am fost aici anul trecut ca să văd apartamentele care erau de închiriat. De fapt, erau atunci două apartamente. — Ştiu, i-am spus eu, s-au făcut nişte lucrări. Cele două apartamente au fost unite şi acum nu mai e decât unul singur”.

Când m-am trezit m-am uitat la Cloptniţă şi am căutat urmele vreunei foste despărţiri în două apartamente. Dar arhitectura acestei biserici e atât de stranie încât nu e uşor să găseşti repere sigure. Saint-Marc este în acelaşi timp părăsită şi neterminată. A fost construită de un arhitect nebun (şi poate genial) sau de un arhitect genial (şi poate nebun) care a murit înainte de a-şi putea termina opera. Planurile acestei bazilici neobaroce erau atât de complexe şi atât de costisitoare pentru a fi îndeplinite încât după el s-a renunţat la terminarea ei, deşi era aproape gata.

Ceea ce lipseşte este jumătate din acoperiş. Macaraua iese afară prin această spărtură a bisericii şi se înalţă la fel de sus ca şi vârful turnului. Timpul a marcat-o şi pe ea, uzată de soare, de ploaie şi de priviri, şi dă impresia că face parte din biserică.

În primii douăzeci şi cinci de ani s-au pus bariere metalice în jurul bisericii, s-a instalat un ghişeu şi s-a luat taxă pentru vizitarea monumentului neterminat. Apoi curioşii au fost din ce în ce mai rari şi, mai ales, unui antreprenor i-a venit ideea să amenajeze apartamentele în toate părţile construcţiei care

aveau ziduri şi un acoperiş. A început cu Clopotniţa, dar afacerile nu-i mai mergeau şi a abandonat proiectul. Nu s-a mai interesat nimeni de biata bazilică şi cred că am fost prima, cam cincizeci de ani mai târziu, care m-am pripăşit în apartamentul, nici acesta terminat (nu are uşi), amenajat în Clopotniţă.

Uneori am impresia că ceva îngrozitor vrea să iasă din mine. Şi nu mai e muntele. Visele pe care le am mă neliniştesc. De exemplu: am lei şi tigri. Sunt tot timpul hămesiţi şi scot răgete monstruoase. Trebuie să le aduc mereu hălci mari de zebră. Fiarele astea sunt de o lăcomie neînchipuită şi eşti nevoit să le hrăneşti dacă ţii să nu te devoreze. Sau altă dată: directorul grădinii zoologice a dus elefantul în piscină ca să-l arate copiilor. Spune că nu trebuie lăsat acolo prea multă vreme, deoarece prin propria lui căldură ridică temperatura apei şi ar putea să fiarbă în ea.

Mi se pare că sunt înconjurată de semne pe care nu pot să le desluşesc.

Cred că ursul e cel care vrea să iasă. Dar cine e el?

Pe ţiglele roşii şi lucioase porumbeii se leagănă şi gunguresc. Nu mai plouă. Soarele a ieşit din nori şi încălzeşte puternic. Din ţigle ies aburi. Mi-ar plăcea să fiu o pisică şi să mă plimb pe acoperişuri.

Când eram mică, voiam să fiu tot ceea ce vedeam. Vedeam o pisicuţă cu ochii ei strălucitori, cu blana moale, cu mustăţi, cu limba roz şi cu dinţii ei ascuţiţi şi ziceam: „Vreau să fiu pisică”. Mă urcam în copacul din grădină, mă culcam pe o cracă şi ziceam: „Vreau să fiu copac”. Luam o pietricică pe plajă, netedă, sărată şi lucind de apa mării, ziceam: „Vreau să fiu pietricică”. Vedeam de pe atunci că prin dorinţa mea lumea intra în mine; dar în acelaşi timp că eu nu puteam ieşi din mine, pentru ca să fiu într-adevăr o pisică, un copac sau o pietricică.

În dragoste, îl faci pe celălalt să intre în tine, iar în plăcerea dragostei ai impresia pentru câteva clipe că ieşi din tine. Dar numai când mori ieşi cu adevărat din tine.

La colţul străzii, cofetarul şi-a scos maşina de îngheţată şi micuţa vânzătoare împarte minunate casate siciliene, ce desenează cicloane inversate şi imobile de cremă netedă şi lucioasă, ivorie ori maronie, sau de două culori, după cum ai ales vanilie, ciocolată, sau vanilie cu ciocolată. În faţa mea, o pereche în vârstă îşi aşteaptă rândul, amândoi firavi şi şubrezi, ţinându-se de mână: el, dr. Martens cu cămaşă colonială şi ochelari negri; ea, fustă ţigănească neagră cu volane şi vestuţă de un roz fluorescent mulată pe sânii fără sutien. Cel mai uimitor era faptul că în ciuda feţei îmbătrânite de măr încreţit

avea încă sâni frumoşi de femeie tânără, plini şi rotunzi. Ai fi zis că-s două fructe minunate, magice, două piersici care ar fi uitat să cadă şi s-ar trezi, în plină iarnă, ca două globuri de lumină agăţate fără rost într-un copac fără frunze — ai fi zis un sugar pus la sân pe un mormânt.

Mă întreb unde mă aflu. De ce am mers după urs.

Întotdeauna sunt ştiri tragice în ziare. După cum ploaia intră în mine şi mă îndeamnă să mă scurg, tot aşa intră în mine lumea cu întreaga ei frumuseţe şi cu tot tragismul ei. Lumea intră în mine după cum vrea, deoarece eu sunt cât se poate de deschisă, mă las mereu în voia influenţelor ei, a ordinii ei; pe când eu, prizoniera fiinţei mele, nu am nicio putere asupra lumii.

Mă simt de parcă aş fi pe peronul unei gări, dar nu ştiu ce tren aştept.

Am revăzut-o pe Nadia. După prima noastră întâlnire, începuse să plouă, o ploaie măruntă şi deasă care lungea zilele. M-am întors la cimitir între două averse şi ea era acolo. Am fost uimită, s-ar fi putut crede că mă aştepta. Ne-am dus împreună în fundul cimitirului, mi l-a ţinut pe Johnny în timp ce eu, urcată pe o moviliţă de flori ofilite şi de coroane veştejite, căutam mărgele.

Tocmai terminasem când au început primele picături. „Nu veniţi la mine să beţi un ceai?” a spus Nadia. „E foarte aproape de aici şi sunt singură, soţul meu nu-i acasă”.

Nadia nu locuieşte prea departe de mine, dar de cealaltă parte a cimitirului. Ne-am întrebat dacă e acelaşi cartier, dar nu am reuşit să ne hotărâm asupra acestui lucru. Uşa imobilului ei dă într-un vestibul, care la rândul lui dă într-o curte interioară deschisă cerului, o curticică pătrată, tristă şi cenuşie între cele patru ziduri înalte de cinci etaje. Lângă un burlan, o fetiţă în rochiţă, stând pe vine, făcea pipi pe cimentul ud de ploaie, alături de un câine fără rasă care părea că veghează, cu capul plecat, pata gălbuie care se scurgea încet în sensul pantei. Nadia a apăsat pe butoane, a împins grilajul şi am urcat la ultimul etaj. Scara de lemn mirosea a ceară; lucea atât de tare încât de mai multe ori mi-a fost frică să nu alunec şi să nu cad cu bebeluşul John. În timp ce Nadia pregătea ceaiul, am privit curtea prin fereastra bucătăriei, ascultând cum clocoteşte apa în ceainic şi cum se izbeşte ploaia de geam.

„Viaţa nu-i prea veselă aici, nu-i aşa?” a zis Nadia. Eu tăceam, când a adăugat: „Se pare că în exteriorul Metropolei viaţa este diferită, mai puţin obositoare, mai liberă, mai veselă.

— Ce vă împiedică să plecaţi sau să trăiţi altfel? am zis eu.

A întors capul şi a spus la repezeală: „Ştiţi foarte bine că nu e aşa uşor”. Şi a dus în salon tava cu ceainicul, cu ceştile şi cu

biscuiţii.

Nadia mi-a povestit că e doctoriţă într-un dispensar de un an de zile, de când şi-a terminat studiile. Mi-a vorbit de soţul ei care este arhitect într-un birou important şi deplânge faptul că nu se construieşte nimic în oraş. I-a surâs şi lui Johnny şi a zis că nădăjduieşte ca în curând să poată face un copil. Nu i-am spus aproape nimic despre mine, dar părea mulţumită că o ascult.

Am mers cu ea la bucătărie când a dus înapoi tava cu ceai şi m-am uitat iarăşi pe fereastră. Ploaia încetase, umezeala lăsa pe zidurile de beton un pic din lumina ei palidă.

„Ceea ce îmi place cel mai mult în oraşul ăsta, a zis Nadia, sunt grădinile. Mai ales grădinile foarte mici, scuarurile ascunse în umbra bisericilor, sau între două clădiri, doar cu vreo două bănci vechi. Cum reuşesc aceste scuaruri să-ţi dea în plin oraş singurătate şi linişte? E un mister pe care n-am putut niciodată sau mai degrabă n-am încercat niciodată să-l aflu – la fel ca şi cu pasajele şi clădirile-faţadă. Şi îmi mai place şi Marea Bibliotecă: vis concentrat. Şi timp concentrat…”

Am sărutat-o pe Nadia, am hotărât să ne tutuim şi ne-am despărţit surâzând.

Uneori, ziua, îmi iau copilaşul în braţe şi, prefăcându-mă că-l mănânc, îmi desfac fălcile deasupra braţului său, şi mormăi,

mormăi cât pot de bine, din adâncul meu, încetişor, în surdină, precum violoncelul de tăcere, îndepărtat, al muntelui.

Cum trece vremea? Bineînţeles că nu pe o linie dreaptă, cum ne închipuim de obicei. Altfel de ce ar fi sfârşitul înscris în început? Timpul se roteşte. Fiecare fiinţă este un soi de atom de timp, cu o identitate în chip de nucleu şi cu clipe în chip de electroni. Ne închipuim că suntem liberi, că avem viaţa înaintea noastră şi tot soiul de prostii de astea. Pe când, de fapt, nu facem decât să ne proiectăm, să ne identificăm într-o succesiune de clipe, care nu fac altceva decât să se învârtă în jurul nostru şi să se combine cu alte clipe ale lumii, rămânând totuşi incapabile de a-şi devia orbita.

Durata vieţii depinde desigur de timpul de care fiecare are nevoie pentru a-şi face turul clipelor. Unii îşi aleg pe orbita lor o singură clipă. Se instalează în ea şi rămân în ea cât timp e nevoie pentru a se roti în jurul nucleului lor şi mor. Alţii, văzând că au la dispoziţie o mulţime de clipe, roşi de curiozitate şi de dorinţă, vor să încerce totul: sar de la o clipă la alta, riscând să meargă uneori în contrasens, să facă excese de viteză şi să ajungă mai devreme decât era prevăzut la capătul călătoriei. Dar poate că e tot atât de primejdios să te îmbarci pe o singură clipă: cum să ştii dacă este o clipă înceată şi prudentă, sau o clipă fulgerătoare care te va împinge dintr-

odată dincolo de tine însuţi?

Greutatea vine din faptul că nu e cu putinţă să cunoşti dinainte caracterul clipelor care te poartă, nici să ştii cum se vor comporta în traiectoria lor. Şi când crezi că te afli pe cutare navă, eşti poate la bordul alteia.

Trebuie să fii supus faţă de tine însuţi, să-ţi asculţi nucleul.

Oamenii reprezintă o mulţime neliniştită pentru că au inventat fisiunea nucleului de atom.

S-ar părea că ursul mă cheamă, că mă îndeamnă să mă descotorosesc de minciună şi de laşitate.

E greu să spui ceva când te ameninţă fisura.

Ursul mă împiedică să dorm. Stau pe burtă în pat, cu tălpile lipite de tăblie, cu bărbia în pumni, cu ochii pe pata albă a pernei.

M-am dus la Marea Bibliotecă. Nadia îmi spusese că intrarea era strict rezervată intelectualilor care au depus jurământul. Postaţi de fiecare parte a celor două uşi succesive, patru gardieni îţi verificau actele, scotoceau genţile, autorizau accesul la secretariat şi la garderobă, apoi cereau legitimaţia de

intrare şi scotoceau iarăşi genţile. Am pretins că sunt scriitoare, că trebuie pentru viitorul meu roman să fac nişte cercetări asupra Persiei secolului al XII-lea. Doamna de la secretariat a ezitat, apoi, bănuitoare, a acceptat să-mi dea un permis pentru ziua respectivă, precizând că data viitoare va trebui să aduc una din publicaţiile mele.

La intrare, mi s-a înmânat o plăcuţă pătrată, albă şi translucidă, pe care erau imprimate trei cifre negre. Am înaintat prin sala centrală până în dreptul mesei purtând numărul ce-mi fusese atribuit: 413.

Am aprins lampa rotundă care a proiectat o lumină plată pe lemn şi m-am aşezat. M-am uitat puţin la cei care lucrau în jurul meu, la alinierea capetelor aplecate sub alinierea lămpilor, capete şi lămpi menţinute parcă la distanţă unele de celelalte de o atracţie cosmică, ca încremenite în gravitaţia lor, în aşa fel încât nu mai ştiai care glob, al capului sau al lămpii, era pe orbită în jurul celuilalt.

Pereţii sălii cu imprimate (care era imensă, cea mai mare de la Marea Bibliotecă) erau tapisaţi pe patru etaje cu cărţi groase, cu coperţile uzate. Albul nesigur al luminii zilei cădea din plafonul de sticlă, decupat în bolţi susţinute de coloane care păreau a fi ale unui manej uriaş. De-a lungul rafturilor se succedau patru galerii mărginite de o rampă cu bare de fier, ce se întindeau pe tot perimetrul sălii şi care, prin scări înguste pe

care le ghiceai ascunse în mijlocul nişelor căscate ca nişte guri de umbră, permiteau bibliotecarilor să ajungă la toate cărţile. Fundul sălii era format dintr-un vast hemiciclu, în curbura căruia se aliniau alte mii de cărţi, să te apuce ameţeala. Mergând cu precauţie, m-am dus la masa ca un corn de lună, înaltă, în spatele căreia stătea un bărbat în halat şi unde se afla o urnă în care lumea strecura dreptunghiuri de hârtie.

Pe scări şi pe culoare am străbătut Marea Bibliotecă, am vizitat sala cu periodice, cea cu manuscrise occidentale şi cea cu manuscrise orientale, cea cu medalii şi monezi, cea cu hărţi şi planuri, cea cu stampe şi fotografii, cea pentru film şi video, precum şi departamentul pentru muzică, şi fonoteca. Peste tot vedeai aproape întotdeauna vârstnici, cufundaţi în lectură sau în examinarea vreunui document şi mă întrebam privindu-i ce puteau oare să caute.

Ducându-mă la locul meu, am văzut că nu mai am decât un singur vecin, un domn bătrân cu părul alb, care stătea cu spatele întors la mine.

„Scuzaţi-mă domnişoară", a zis el.

Şi s-a întors către mine.

„Ange Nardone. V-aţi născut desigur prea târziu, sau prea devreme, ca să mă cunoaşteţi. Cărţile sunt pentru dumneavoastră nişte antichităţi care nu se găsesc decât în muzee de felul acestuia, nu-i aşa? Pe vremuri, erau pe străzi

prăvălii numite librării şi vedeai în vitrine cu regularitate fiecare din noile mele publicaţii”.

Am răspuns că am citit mai multe cărţi când eram la liceu şi mai ales una de-a lui, *Călăreţul alb*, dacă nu mă înşel. Din păcate, nu-mi amintesc de niciuna din lecturile mele. Ca şi când cuvintele mi-au trecut în cap şi au dispărut îndată după aceea, lăsându-mi doar o impresie ştearsă. Totuşi am păstrat o mare curiozitate pentru cărţi. De aceea am venit astăzi ca să le văd şi să le miros, ceea ce mi se pare întrucâtva un fel de a citi.

N-am îndrăznit să adaug că de când plouă m-am apucat şi eu să scriu. Mă simţeam emoţionată să întâlnesc un scriitor, chiar dacă nu-mi puteam aminti dacă este sau nu un mare autor. Am mai schimbat câteva vorbe, apoi mi-a spus cu o voce dintr-odată cam sugrumată: „Semănaţi foarte mult cu o tânără pe care am întâlnit-o într-una din sălile acestei Mari Biblioteci, acum cincizeci de ani”.

N-am mai adăugat nimic, niciunul nici altul. După câteva clipe, a spus: „Este... foarte straniu”. Şi iarăşi am tăcut amândoi.

În cele din urmă, cum părea răscolit, l-am întrebat: dacă vrea să-mi spună povestea lui. Am să încerc acum să redau cuvintele pe care le-a rostit cu o voce scăzută, în acel sfârşit de după-amiază, în biblioteca aproape pustie.

„Am întâlnit-o pe Lusi într-una din sălile mari şi înalte ale Marii Biblioteci, zise el.

De mai multe luni, făceam cercetări asupra miturilor htoniene în basmul popular; şi, în fiecare după-amiază, veneam să consult voluminoasele repertorii bibliografice franceze, engleze şi germane, aliniate pe zeci de metri de rafturi, să deschid nenumărate sertare cu fişe, să pun întrebări, cu ajutorul calculatorului, băncilor de date internaţionale, să împrumut lucrări rare sau savante, pe care bibliotecarii mi le puneau cu grijă în mână, ca pe nişte comori fragile.

Lucrasem multă vreme în domeniul miturilor şarpelui, ale dragonului şi ale unor divinităţi selenare şi strânsesem o bibliografie importantă care se întindea de la Antichitate până în zilele noastre, şi de la chinezi la europeni, trecând prin perşi, prin egipteni şi prin azteci. Mă preocupasem de calul htonian şi tocmai terminasem *Minunatele întâmplări pe sub pământ şi pe alte meleaguri ale lui ErTöshtük, uriaşul stepelor*, de Pertev Boratav. Începusem să mă aplec cu şi mai multă atenţie asupra mitului melusinian, care avea să mă ducă spre cercetări mult mai complexe decât mi-aş fi închipuit. După romanele lui Jehan d'Arras şi ale lui Couldrette, găsisem, mergând pe urmele lui Jacques Le Goff, primele imagini despre Mélusine în literatura latină din veacurile XII şi XIII: în *De Nugis Curialium* de Gautier Map, *Super Apocalysim* de Geoffroi d'Auxerre, în *Otia*

Imperialia de Gervais de Tilbury, în *De Principis Instructione* de Giraud de Barri.

Mélusine îi inspirase destul de puţin pe autori: Francis Nodot, Joséphin Péladan, Vernon Lee, Franz Hellens au evocat-o într-un mod mai mult sau mai puţin aluziv sau fericit decât Gérard de Nerval, Jean Lorrain sau André Breton. În schimb, ea a marcat puternic imaginarul popular care de sute de ori, din Evul Mediu încoace, prin tradiţie orală, i-a rescris povestea, fapt dovedit de folcloriştii Demaille, Dontenville şi Kotte. Totuşi nu mi s-a părut imposibilă recenzarea reprezentărilor esenţiale ale femeii-şarpe, cel puţin până în după-amiaza aceea, în ajunul întâlnirii mele cu Lusi, când am descoperit că o carte, azi probabil distrusă, conţinea informaţii capitale şi inedite, „miraculoase şi înspăimântătoare", despre Mélusine.

Începând de atunci, întreaga mea atenţie va fi fost concentrată asupra cercetării acestei imagini pierdute a zânei, citind cu răbdare nenumărate lucrări, dintre care unele, eram sigur de asta, păstrează câte ceva, unele frânturi, din această uluitoare carte dispărută.

Mesele din lemn de culoare deschisă din sala de lectură erau toate ocupate de studenţi îmbrăcaţi ca vai de ei în culori închise şi de câţiva profesori, în costume gri, cu mâna dreaptă aşternută pe o foaie de hârtie, cu stiloul strâns între arătător şi

degetul mijlociu, în timp ce mâna stângă, cu degetele întinse, ţinea deschisă o carte deasupra căreia era aplecat capul, totul într-un zumzet timid de şoareci, un foşnet nedesluşit de hârtie şi de voci şoptite.

În faţa mea, o tânără brunetă, cu obrajii netezi şi roz ca şi când tocmai fuseseră bine spălaţi cu mănuşa săpunită, cu părul strâns cuminte în creştet într-o agrafă de os căzându-i de fiecare parte a feţei, în spatele unor cercei ieftini, cu o bluză de bumbac de culoarea perlei, brodată în acelaşi ton, închisă până la guleraşul rotund şi pe jumătate ascuns de puloverul bleumarin, cu buze trandafirii, cu sprâncene bine desenate şi cu pleoapele lăsate pe o perdea de gene îngroşate discret de periuţa de rimel, o tânără brunetă îşi cufunda privirea-i nevinovată şi mânuţa-i albă împodobită cu un inel aurit într-o carte groasă şi veche, deschisă la mijloc, desfăşurând două aripi greoaie, mult mai late decât bustul ei îngust.

Cu toate că eram eu însumi ocupat cu lectura unei lucrări aproape tot atât de voluminoase, nu mă puteam împiedica să nu-mi ridic cu regularitate ochii spre această imagine înduioşătoare. După trei săptămâni de ploaie neîntreruptă, oraşul începea să respire domol în lumina unui aprilie radios. În spatele ferestrelor mari din fundul sălii un cer de o blândeţe fără margini, curat ca un scutec, îşi reflecta albastrul pe piatra blondă şi pe acoperişurile de ardezie ale bisericii şi ale

prezbiteriului de lângă ea. Afară, simţeai pe străzi mirosul mugurilor, iar femeile se plimbau fără palton, uşoare şi surâzătoare. Avusesem o iarnă mohorâtă, petrecându-mi timpul între muncă, plictiseală şi serile cu prieteni, menite, chipurile, să-mi umple singurătatea. Dar revenirea zilelor frumoase, mireasma din ce în ce mai puternică a primăverii pe străzile care în fiecare zi mă duceau spre bibliotecă, seninul cerului pe acoperişuri, lumina revărsată blând pe masa mea, fata asta brunetă în faţa mea atât de graţios aplecată pe cartea ei, totul mă îndemna să sper, să vibrez, să iubesc, să trăiesc.

Totuşi, în ciuda atmosferei învăluitoare în care mă aflam, în ciuda stării mele de mulţumire şi a încrederii mele, cu totul noi, neliniştea surdă ce mă cuprinsese în ajun nu se mai desprindea de mine. Mă izbisem de o enigmă, pierdusem firul care îmi călăuzise până atunci cercetările pe căi nu lipsite de surprize dar întotdeauna controlabile, şi dintr-odată acest univers până atunci familiar al scrierilor ordonate, fişate, clasate, îmi apăru, prin simpla prezenţă a unei anomalii, ca o junglă de cuvinte mascate, al căror sens adevărat scăpa.

Consultând din întâmplare fişierul AUTORI mi-au căzut ochii pe titlul unei cărţi care nu era menţionată nici în bibliografii, nici în fişierul MATERII: *Şi strigătele zânei.*

Era o carte în 8° de o sută optzeci de pagini, legată în piele şi semnată Campbell Saint-Clair. Deşi nu erau indicate nici locul

nici data apariţiei, era destul de uşor de închipuit că, după cum arăta cartea şi după stilul autorului, fusese scrisă şi publicată în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea – cu atât mai mult cu cât titlul ei relua în mod evident ultimul emistih al alexandrinului final din El Desdichado.

Într-o introducere unde anunţa că ceea ce îşi propunea să istorisească era propria lui poveste, «în întregime veridică», Campbell Saint-Clair se prezenta ca fiind ultimul descendent al unei mari familii ruinate, locuind singur dintr-o rentă modestă într-un apartament micuţ situat pe strada Seine, unde, între două nopţi de chefuri cu prieteni gălăgioşi şi cu actriţe vesele, încerca să-şi cultive talentele sale de poet. Într-una din după-amiezile când se trezise încă mahmur de excesele din ajun, a hotărât, după cum îi era obiceiul, să-şi limpezească mintea şi să-şi caute inspiraţia făcând o lungă plimbare prin oraş.

«Era pe la sfârşitul lui martie, scria el. Soarele ieşise dintre norii grei cenuşii şi-şi revărsa lumina lui călduţă pe străzile cu pavajul încă ud de ultima ploaie. M-am simţit pătruns de bucuria tihnită a vieţii, ca şi cum primăvara nouă care strălucea peste oraşvoia să-mi intre în inimă. De pe Pont des Arts, printre cei ce se plimbau şi cei ce căscau gura, am privit îndelung Sena. Apoi am luat-o pe malul drept, unde am hoinărit multă vreme.

Îmi părea rău că mă lăsasem pradă o dată mai mult

plăcerilor frivole şi, tot mergând, îmi făgăduiam să părăsesc această viaţă destrăbălată şi să mă consacru de acum înainte operei pe care o purtam în mine, marelui poem care va arăta lumii adâncurile şi frumuseţile sufletului meu zbuciumat. De pe acum îmi veneau în cap versuri, rime, metafore şi eram atât de înflăcărat că mă trezii deodată în faţa unui zid cenuşiu din capătul unei fundături, fără să ştiu prin ce labirint de străzi ajunsesem în acest loc pustiu şi tăcut.

În clipa aceea, începu să plouă. Privii cerul, acoperit acum de nori negri. Coborându-mi privirile, zării în spatele ferestrei sinistrei clădiri ce închidea fundătura o formă albă care mi-a ţintuit atenţia. O tânără de o mare frumuseţe, îmbrăcată în alb, cu nişte ochi imenşi şi o faţă palidă încadrată de un păr lung, stătea în picioare în dreptul ferestrei, nemişcată, cu palmele lipite de geam. Mi se păru că văd curgându-i lacrimi pe obrajii de alabastru. Intrai în...»

Povestea se oprea aici, întreruptă în josul paginii 13. Douăzeci şi şapte de pagini fuseseră smulse. La pagina 40 dădeai din nou peste Saint Clair, rătăcind când din sate în castele, când din castele în păduri, fără ca să poţi desluşi bine care era ţinta căutărilor lui. Descria fiecare loc (în Aunis, în Provenţa, în Hainaut, în Bourbonnais, în Champagne, în Jura, în Aube, în Côte-d'Or, în Drôme; precum şi castelele şi târgurile înălţate de zână: Lusignan bineînţeles, dar şi Parthenay, Saint

Maixent, Talmont, Linges, Pons, Vouvant, Mervent, Melle, în Vendée), pe pagini întregi, cu multă poezie, plângându-şi şi exaltându-şi singurătatea şi suferinţa. În sfârşit, se întorcea la Paris, traversa pentru a doua oară Sena şi pornea în căutarea fundăturii unde nimerise prima oară din întâmplare. Intra în clădire, deschidea uşa încăperii.

Încăperea era goală, în afară de o masă pe care se afla o «carte veche» legată în piele şi având pe copertă lungi spirale aurite, cartea care conţinea «miraculoasele şi înspăimântătoarele revelaţii despre zâna Mélusine, cu indicaţia «semnelor diseminate prin lume în văzul tuturor, dar pe care nimeni nu poate să le vadă şi care dovedesc realitatea puterilor ei, a manifestărilor şi a reîncarnărilor ei, a veşniciei şi a ubicuităţii ei». Aceste revelaţii erau de aşa natură încât Saint-Clair, considerându-se totodată cel ales şi cel blestemat, credea că-i de datoria lui să distrugă cartea, «pentru ca să nu mai ilumineze sau să distrugă viaţa vreunui muritor» după el, şi pentru ca Mélusine al cărei «iubit veşnic» era să nu fie «ameninţată de cunoaşterea omenească despre existenţa ei şi despre adevărata ei natură». Campbell Saint-Clair încheia anunţându-şi plecarea în munţi unde avea de gând să-şi petreacă restul zilelor ca pustnic, pentru a fi «mai aproape de zâna» care îl făcuse «să întrevadă tainele lumii, îi deschisese porţile bucuriei şi ale suferinţei», pentru «a o iubi mai mult şi

a-i rămâne credincios».

În ciuda faptului că autorul părea cât se poate de exaltat, găseai în această istorisire amănunţită (deşi amănuntele erau, din păcate, legate de elementele cele mai puţin importante ale întâmplării) o sinceritate care-i dădea tăria unei mărturii autentice, cu toată avântarea, naivitatea şi neîndemânarea unei firi în mod vădit prea emotive. Cu siguranţă, Campbell Saint-Clair exagerase peste măsură natura revelaţiilor conţinute în acea carte veche; eram însă pe deplin convins că textul lui nu era o glumă, că trăise într-adevăr întâmplarea pe care o povestea (şi din care îmi lipsea din păcate, din cauza paginilor smulse, o bună bucată), că găsise şi citise acea carte veche şi că ceea ce se afla scris în ea trebuia să fie cât se poate de tulburător pentru ca un tânăr poet să se hotărască să părăsească lumea şi să trăiască printre lighioanele munţilor.

Şi-mi dădeam seama acum, când biblioteca foşnea domol, când tânăra brunetă îşi închidea servieta şi-şi părăsea locul, îmi dădeam seama că acea carte veche de negăsit mai avea încă putere, la un veac de la dispariţia ei, să-mi stârnească şi mie curiozitatea şi să mă tulbure atât de tare încât gândurile mi se îndreptau fără încetare către ea, atât de tare încât dincolo de fiecare gest al meu, de fiecare gând, de fiecare simţământ, fie el anodin, simţeam că ceva mă aţâţă neîncetat, ceva care era o puternică dorinţă de a şti.

Cu tocuri înalte, cu ciorapi fini şi deschişi, mulaţi pe picioarele desăvârşit arcuite, în taior verde croit suplu dintr-o mătase lucioasă ce se unduia pe liniile prelungi ale trupului, Lusi înainta graţios şi uşor, radioasă şi reţinută, ca faţa-i strălucitor de albă, a cărei lumină era sporită de roşul buzelor cărnoase şi de părul bogat cu reflexe arămii, curgându-i în plete pe umeri.

Când s-a aşezat în faţa mea, pe locul lăsat liber de studenta spălată cu săpun, mirosul stătut al lemnului, al hârtiei, al servietelor deschise şi al halatelor cenuşii ale bibliotecarilor dispăru sub aromele plăcute ce pluteau în jurul lui Lusi, un parfum în acelaşi timp tonic şi dulceag de sevă şi de fructe de pădure, amintind oarecum de mireasma frunzelor moarte: un miros discret şi totuşi brutal, pe cât era de suav, un miros de crâng care m-a ameţit şi m-a paralizat.

Lusi rămase neclintită o bună bucată de vreme, cu pupila devenită într-o clipă minusculă în mijlocul irisului verde şi rece, complet imobil, cu ochii codaţi spre tâmple, aţintiţi asupra unui punct de pe rafturi, în timp ce eu contemplam, cu inima copleşită de admiraţie, uluit de a găsi, după zile întregi de căutări, printre miile de pagini îngălbenite, zecile de cărţi epuizate, de-a lungul veacurilor trecute, a legendelor stinse şi a autorilor morţi, uluit de a avea în faţa mea o femeie atât de straniu de frumoasă, a cărei prezenţă mută şi insensibilă părea

aidoma unui vis sau unei apariţii.

După câteva minute, Lusi s-a ridicat pentru a se duce să ia de pe masa custodelui cartea pe care o ceruse. Când s-a întors, am început să schimbăm câteva vorbe. Venea aici, îmi zise ea, pentru prima oară. Îi venise dintr-odată chef să recitească o carte care o făcuse mult să plângă în copilărie. Voia să ştie ce se întâmplase cu emoţia ei odată cu trecerea timpului. Râdea spunând acest lucru, dar mi s-a părut că avea lacrimi în ochi. Era chiar aceeaşi carte ca cea din copilăria ei, mai zise ea răsfoind-o, cu aceleaşi poze în negru şi alb.

În ultima poză se vedea un cal, încălecat de un băieţel, pierzându-se în fluviul cenuşiu. Lusi citi ultimele rânduri. Văzui cum îi tremură buzele. Apoi lăsă capul în jos şi începu să plângă, fără zgomot. Mi-am întins mâna către a ei, încetişor, şovăind, animat şi încremenit de dorinţă şi de teamă, i-am atins uşor vârful degetelor albe şi delicate şi i-am propus în şoaptă să o însoţesc.

Lusi locuia în castelul Doamnei Albe, la porţile oraşului. Era o veche construcţie pătrată, foarte cunoscută în împrejurimi, străjuită de un turn rotund unde Lusi îşi amenajase dormitorul, şi ascunsă privirilor de un parc răvăşit şi luxuriant, înconjurat de un grilaj înalt pe care creştea la întâmplare o vegetaţie din ce în ce mai deasă cu apropiere verii – mărăcini, urzici înalte,

tufe enorme de cale şi de rododendroni –, şi pe care curgeau iedera, viţa sălbatică şi zorelele, adăugându-li-se, din loc în loc, ramurile unor uriaşe sălcii plângătoare.

Mama ei, pe care nu o cunoscuse niciodată, îi lăsase moştenire această locuinţă, precum şi numeroase păduri, care erau întreţinute şi exploatate pentru producţia pastei de hârtie. Lusi nu avea tată şi nici vreo altă rudă. Fusese crescută de două slujnice, care locuiau şi acum într-un apartament de la parter. Una, îmbrăcată de obicei cu pantalon şi un pulover negru, se ocupa de grădină şi făcea mici reparaţii. Era micuţă şi foarte subţirică, dar vara când îşi punea pentru a lucra în grădină un şort şi o bluză fără mâneci, îi vedeai pielea mată şi frumoasă, muşchii fini şi tari, picioarele lungi, braţele fără nicio moliciune în ciuda vârstei. Tăcută, se ferea de lume, umbla de colo-colo printre copaci ca o umbră. Mai înaltă şi mai plinuţă, tovarăşa ei era îndatoritoare, surâzătoare, încât părea cam prostuţă. Când nu stătea în bucătărie bântuia pe culoarele castelului, cu aspiratorul sau cu găleata în mână, înfăşurată într-un şorţ alb. Parcul avea deci fantoma lui întunecoasă, iar clădirea era străbătută de silueta ei palidă în zgomotul de zi cu zi al cratiţelor din bucătărie.

Lusi crescuse între aceste două femei într-o deplină libertate. «Dacă le-ai fi văzut cât erau de frumoase când erau tinere, zicea ea. Tare mi-ar fi plăcut să semăn cu ele! Să am

ochii negri şi talia subţire ca Nine, sau buzele trandafirii şi sânii rotunzi ca Noune! Când eram mică mă urcam pe genunchii lui Nine, iar ea îmi spunea la ureche poveşti cu zâne. Zânele aveau parte de tot felul de întâmplări nemaipomenite şi făceau minuni în regatul lor şi în cel al pământenilor. Dar pământenii se îndrăgosteau de ele, iar ele se îndrăgosteau de pământeni, şi în cele din urmă cădeau pradă iubirilor nefericite. O trăgeam pe Nine lângă noi, îmi lipeam nasul de pieptul ei moale şi ziceam: «Eu am să stau întotdeauna cu voi, n-o să iubesc niciun bărbat.» Iar Nine şi Noune îmi mai dădeau câte o bucată de prăjitură şi un pahar cu lapte cald.»

În ziua în care Lusi mi-a povestit această amintire, am înţeles că ceea ce cerea ea de la dragostea noastră avea ca izvor poveştile acestea ale unor femei de rând, toată această copilărie fără tată hrănită de o oarecare temere de bărbaţi. Abia mult mai târziu, din păcate, aveam să aflu că specificitatea lui Lusi, departe de a fi simplul efect al unui traumatism, al unui simplu blocaj psihologic, era cât se poate de reală. În intimitate, Lusi avea o comportare deosebită pentru că era deosebită.

Adolescentă, Lusi descoperise că are un fel de geniu ai construcţiilor. În momentul în care edificiul dădea semne că se va prăbuşi a desenat nişte planuri de renovare, a chemat

meşteri, a condus lucrările. A amenajat în felul acesta, printre altele, un apartament separat pentru cele două doici ale ei, iar în dormitorul ei rotund o baie în mijlocul vetrei ascunsă de uşile unui cămin înalt.

E foarte frumos, zicea ea, să construieşti o casă. Totul începe adesea printr-o sacrificare: trebuie mai întâi să tai copacii de pe teren. După aceea, casa respiră prin respiraţia fantomatică a acestor copaci prăvăliţi pe care s-a aşezat. Scot gemete de regret în timpul nopţii, de aceea se aud mii de pârâieii în Casă când totul pare să doarmă. Se întâmplă chiar ca rădăcinile, de atâta înţepeneală, să vrea să se întindă puţin; atunci, fără ca să ştii de ce, casa se crapă sub contracţiile lor; şi într-o bună zi, în ziua în care simt într-adevăr nevoia să se destindă, să fie în largul lor, să se mişte ca nişte rădăcini ce sunt, în ziua aceea toate crăpăturile, cele care se văd şi cele care nu se văd, într-o învălmăşeală de bucurie sau de furie, se întâlnesc de la un perete la altul, în zigzag, iar casa se prăbuşeşte.

Construieşti una nouă în altă parte. Întâi fundaţia. Seamănă puţin cu felul cum urinează masculii în jurul domeniului lor pentru a-l delimita: priviţi, acest planşeu de beton între cele patru frânghii întinse înseamnă casa mea; de acum înainte tot ce se va ridica în acest perimetru mă va reprezenta pe mine întrucâtva, şi aş vrea să văd dacă îndrăzniţi să intraţi înăuntru fără să fiţi poftiţi. Apoi se înalţă zidurile, piatră cu piatră,

cărămidă cu cărămidă ca şi cum spaţiul ar fi un puzzle uriaş în care, bucată cu bucată, va trebui să fie acoperite golurile. Vidul este de nesuportat, nu-i aşa? În momentul acela, casa pare puţin înfricoşătoare: ai zice că se pregăteşte o naştere, nu e nici prea frumos, nici prea curat. Ca să spunem aşa, n-are încă formă omenească, materialul se vede prea tare, e împrăştiat peste tot, lucrătorii asudă în soare ca să-i dea puţin din sufletul lor.

Degeaba ai oroare de goluri, trebuie să laşi câteva pentru uşi şi pentru ferestre. Pe aici vor intra hoţii, în ciuda împrejmuirii fundaţiei, la fel, alţi hoţi pătrund în noi prin găurile ochilor, deşi nu i-ai poftit niciodată. Dar trebuie neapărat să-ţi faci o deschidere spre lume, dacă vrei să respiri.

Acum, cu cele patru ziduri şi cu golurile pentru uşă şi ferestre, casa seamănă cu un cap de mort. E totuşi mai umană. Pe strămoşii mei îi am în cap, pot şi eu să locuiesc în capul strămoşilor mei. Şi vine clipa minunatului dans al dulgherilor. Susţinerea acoperişului nu e acelaşi lucru cu susţinerea zidurilor. N-o să te mulţumeşti să torni o masă de beton. Nu mai eşti pe pământ, aproape că atingi cerul. Trebuie să fii la înălţime: aeriseşti. Ţeşi o plasă de grinzi, dai înapoi cerului ramurile pe care i le-ai luat, dar ordonate, structurate, tăiate, gândite.

Te simţi oarecum asemeni unui îmblânzitor; fiara a fost

capturată, îmblânzită, poţi să închizi liniştit cuşca şi să pui acoperişul. Restul nu reprezintă decât rafinamente, detalii necesare pentru a face viaţa confortabilă; instalarea sistemului nervos de fire şi conducte care vor aduce apa, lumina şi căldura, astuparea crăpăturilor, tencuirea, tapisarea, montarea lemnăriei şi a geamurilor... Casa e împărţită ca un orologiu, cu spaţii pentru timpul de dormit, altele pentru timpul de a se hrăni, de a se spăla, de a se odihni, de a primi şi de a se reuni... Şi spaţii mici pentru momente scurte: ca acela de a-ţi scoate paltonul când intri, de exemplu.

Şi alte spaţii pe care nimeni nu le vede şi care sunt cele ale timpului interior necesar fiecăruia din casă: cel al copilului, cel al tatălui, cel al mamei, cel al adolescentului. Pentru fiecare din ei, spaţiul din casă are o schiţă diferită.

Dar toate acestea nu-l mai privesc de fapt pe constructor. Sarcina lui s-a încheiat. De afară, casa pare pur şi simplu o virgulă. Rândurile de case sunt rânduri de virgule. Timpul unei familii: virgulă; timpul unei familii: virgulă. Şi aşa mai departe. Fără îndoială, există cuvinte în interiorul caselor, dar nu se ştie ce fel de cuvinte. Se perindă scriitori şi fac pe extralucizii; cu toate aceste cuvinte care nu se văd şi cu toate aceste virgule care se văd, ei fac fraze.

Sunt case mai înstărite unde timpul trebuie să ţină mai multă vreme; deoarece seamănă cu un punct şi virgulă. Casa

mea, castelul acesta pe care una din străbunicile mele l-a construit seamănă cu punctele de suspensie...

Deoarece voiam să-mi termin lucrarea cât mai curând, treceau uneori câteva zile fără să ne vedem. Dar noaptea, mă răsuceam în pat încercând să-mi închipui trupul ei gol. Nu izbuteam însă şi asta îmi exaspera dorinţa. Îmi ziceam: „e nebună"; iar în clipa următoare: „e doar un joc, nu vrea decât să se joace". Dar niciuna din aceste soluţii nu mă satisfăcea. Mă gândeam să n-o mai revăd niciodată, dar nu suportam acest gând; şi deodată plănuiam cu furie să dau năvală peste ea, s-o dezbrac înainte de a putea deschide gura. Mă frământam închipuindu-mi scena şi până la urmă cădeam într-un somn întrerupt de vise erotice şi de coşmaruri.

Aveam întâlnire cu Lusi, dar fiecare pas al meu era atât de încet, atât de greoi încât treceau orele, treceau zilele şi ştiam că nu voi ajunge niciodată. Sau o găseam culcată într-o poiană, noaptea, sub clar de lună, cu mai mulţi bărbaţi goi; când era îmbrăcată şi-l desfăta pe fiecare cu mângâieri lubrice; când era goală, dar acoperită de mâinile şi de corpurile tuturor acestor bărbaţi strânşi în jurul ei. Ţipam, şi niciun sunet nu-mi ieşea din gură. Înaintam, cu un cuţit în mână, şi în clipa când voiam să i-l înfig în trup, ea dispărea, corpurile bărbaţilor dispăreau şi ele; iar eu mă trezeam acoperit de sudoare.

Altă dată, avea un chip angelic şi palid, cu un nimb de lumină. Îşi desfăcea bluza, arătându-şi sânişorii rotunzi şi albi. Înainta întruna prin parcul castelului, printre perdelele de frunze ale sălciilor plângătoare. Acum se îndepărta; alergam, o prindeam, o răsturnam pe iarbă, mă culcam peste ea. În clipa aceea simţeam o muşcătură groaznică. Îşi înfipsese dinţii în mijlocul inimii mele şi o mânca! Am deschis ochii, am sărit din pat, cu pieptul dureros de contractat.

La bibliotecă, unde-mi petreceam ceasuri citind toate lucrările în care puteam avea măcar un dram de noroc de a găsi o aluzie la cartea distrusă a lui Saint-Clair, cercetările mele erau zadarnice. Şi, încetul cu încetul, pierdeam speranţa de a afla într-o zi adevărul despre această poveste. Cu atât mai mult cu cât după câteva zile de singurătate, o dorinţă năvalnică de a o revedea pe Lusi era mai puternică decât chinurile nopţilor şi greutăţile lucrării mele.

Deseori, Lusi mergea cu Nine prin parc. Le vedeai aplecându-se peste boschete, dispărând printre sălcii.

În fundul parcului, în mijlocul unei grădini stufoase, neîngrijită, luxuriantă de atâtea plante şi flori sălbatice, clipocea o fântână într-un bazin de piatră. Într-o zi, Lusi m-a dus acolo. Se strecura printre mărăcini şi maci ca atunci când intri într-un templu. Privea tulpinile spinoase cu duioşie,

spunând: „La sfârşitul lui august se vor acoperi de mure mari, negre şi dulci. Nu ştiu fructe mai bune. Îţi pocnesc în gură şi în aceeaşi clipă ţi se şi topesc, iar fiecare din bobiţele lor, când se sparge, îţi răspândeşte pe papile tot sucul adunat tainic pe ramura de neatins. Murelor, vă sărut din ochi”. Atingea uşor macii cu picioarele, le adresa şi lor în şoaptă declaraţii de dragoste. Părea reîntoarsă în copilărie, iar eu şovăiam între stinghereală şi înduioşare.

S-a aşezat pe marginea havuzului, s-a privit îndelung în oglindirea lui, apoi şi-a scos inelul de pe deget, l-a lăsat să cadă în bazin. Prefăcându-se disperată, mi-a cerut, ca şi când ar fi fost vorba de o faptă măreaţă, să-mi cufund mâna în apă, pentru a-i da inelul de argint pe care îl purta tot timpul pe mâna stângă. Uşurată dintr-odată, şi părând oarecum ruşinată de copilăriile ei, m-a sărutat îndelung. Mierlele cântau în copaci în jurul nostru, apa şiroia, Lusi avea miresme sălbatice.

Înainte de a pleca din grădină, s-a aşezat în genunchi pentru a zgâria o clipă pământul cu unghiile, cu acelaşi gest pe care-l făcuse cu câteva zile în urmă, când ne-am dus pe plajă cu nişte prieteni. Întinsă pe nisip, a început să se joace cu el, aşa cum se întâmplă de obicei, lăsându-l să curgă dintr-o palmă într-alta. Dar joaca ei o absorbea în aşa măsură încât până la urmă ne-a uitat cu totul. Cu privirea fixă, cu pupila micşorată în mijlocul irisului ei verde ca în primele clipe ale întâlnirii noastre,

fluiera încet printre dinţi note fără şir. Apoi s-a îndreptat spre nisipul ud cu o mişcare şerpuitoare de o repeziciune uimitoare. Câţiva dintre noi stăteam de vorbă în cerc, alţii cu ochii închişi gustau pe cearşaful de baie bucuria primelor raze de soare. Nimeni nu-i dădea atenţie; am fost sigur de asta când am văzut-o cum se târăşte.

În nisipul ud, Lusi, tot scobind un puţ pentru a găsi apă, începea să construiască un castel înconjurat de un şanţ. Se îndeletnicea cu pricepere, ridicând turnuleţe, creneluri, un pod, porţi, ferestruici. S-au apropiat nişte copii, i-au înconjurat edificiul cu şănţuleţe şi cozonaci de nisip.

În lac, Lusi i-a lăsat repede în urmă pe cei mai buni înotători dintre noi. Dispărea sub apă, apărea din nou mult mai departe. Până la urmă n-am mai văzut-o deloc şi ajunsesem de mult pe plajă când a ieşit din apă, şiroind ca o naiadă în costumul ei argintiu".

Era ora închiderii. L-am întrebat pe Ange dacă voia să mă conducă şi să-mi povestească acasă sfârşitul poveştii lui. Înainte de a coborî cu el în metrou, am observat pe mai multe clădiri crăpături lungi, pe care nu le mai văzusem niciodată până atunci.

Am trecut pe la Nadia ca să-l iau pe Johnny, apoi ne-am urcat în Clopotniţă.

Soarele apunea în roşeaţa puternică a cerului. În timp ce bătrânelul îşi continua istorisirea am stat să privim dungile prelungi ale nouraşilor ce acopereau oraşul, roşii ca nişte bucăţi de carne.

„Am făcut nunta la sfârşitul lui iunie, continuă el.

Lusi era strălucitoare în rochia ei lungă şi albă. Noaptea târziu încă mai dansa, cu capul puţin lăsat pe spate, cu ochii lucitori, cu gura deschisă într-un imens surâs neîntrerupt. Am luat-o la un ultim vals. Părea îmbătată de muzică, de mişcarea corpurilor noastre ce se învârteau. Îşi ţinea piciorul strâns între picioarele mele, se cambra; iar pe chip avea o moleşeală care-i îngreuna pleoapele şi-i umfla uşor buzele în surâsul acum puţin obosit.

Invitaţii plecau, câţiva rămaşi mai la urmă moţăiau pe scaunele din jurul sălii de bal. Am luat-o de mână şi am dispărut cu ea prin culoarele castelului. Paşii noştri răsunau în întuneric; înaintam în tăcere fără să ne privim, de frică sau de nerăbdare. Pe prima treaptă a scării, am strâns-o de umeri, lipind-o de perete. S-a lăsat încet în jos cu mine pe podea. Stând pe vine o ţineam pe coapsele mele, cu picioarele desfăcute, cu pântecul ei lipit de al meu. Cu capul pe pieptul ei, am închis ochii şi încetişor i-am apucat gleznele, mi-am strecurat mâinile sub rochia ei. Inima îmi zvâcnea de emoţie.

Mi se părea că mă aflu foarte aproape de o comoară preţioasă, dar pe care niciodată n-aş putea s-o am. Fremătândă şi caldă lângă mine, drăgăstoasă şi unduitoare, Lusi îmi apărea şi acum ca un tărâm de neatins vreodată, ca un izvor îndepărtat şi miraculos care ar deveni un miraj de îndată ce ai întinde gura sub apă pentru a-ţi potoli setea.

Lusi şi-a lipit strâns pântecul de al meu. Am luat-o în braţe, am dus-o aşa pe scară până în camera noastră.

Perdele lungi şi grele din mătase moarată acopereau ferestrele. Mi-am pus nevasta pe pat, i-am ridicat rochia. Deasupra ciorapilor, coapsele ei dezgolite şi palide, iar sub dantela albă, triunghiul întunecat al sexului. Am vrut să-i dezgolesc şi mai tare pântecul, dar a făcut o mişcare pentru a mă opri. Cu repeziciune i-am tras slipul peste jartiere, m-am culcat peste ea, am pătruns-o, am cuprins-o ca într-o înfrigurare sau disperare, fără zgomot. Orgasmul ne-a venit cu brutalitate.

Camera se legăna imperceptibil sub sclipirile negricioase şi argintii. Perdelele grele, atinse de lumina lunii, îşi pierdeau culoarea pe umbra adunată între pereţi. Încăperea era înaltă, împodobită cu mobile adaptate formei ei circulare: o masă din lemn de abanos, un dulap mare concav din lemn lustruit, un scaun şi două fotolii acoperite cu moar negru. Patul cu coloane,

adânc, era acoperit cu cearşafuri dintr-o olandă fină de pe vremuri, şi cu două perne pătrate. Pe pereţi erau agăţate tablouri cu reflexe sumbre, de inspiraţie simbolistă. Puteai ghici nişte Salomee în stilul lui Gustave Moreau, scene preţioase şi crude, pictate cu minuţiozitate în decoruri de o asemănare stranie cu cel din camera noastră. Pe masă, un vas burtos conţinea un buchet de trandafiri albi răsfrânţi, ce începeau să se ofilească din cauza căldurii, şi de la care venea un miros fad.

În fundul încăperii, în faţa patului, peretele cuprindea aproape în întregime un cămin imens, închis cu două uşi metalice, acoperite de aceeaşi mătase moarată ca cea de la ferestre şi de pe scaune. În interiorul căminului, Lusi îşi instalase baia, unde eu nu aveam voie să intru. Am descoperit mai târziu în spatele uşilor negre lăcaşul parfumat, plin de sticluţe şi fără nicio oglindă.

Am ieşit de la duş şi prin culoarul întunecos am ajuns în cameră. Lusi era încă închisă în căminul ei, de unde auzeam zgomotul apei. M-am apropiat de draperii, le-am dat puţin la o parte. Perdele de voal alb cădeau sub mătasea închisă. Mi le-am trecut pe după cap. Au căzut deasupra mea cu un fâşâit; şi, dincolo de geam, mi s-a părut că pătrund de cealaltă parte a vălului de mireasă al lui Lusi. Am revăzut-o ieşind din biserică,

apărând dreaptă şi gravă sub vălul ţinut de domnişoarele de onoare – mult prea gravă pentru fotograf, care a fost nevoit s-o roage să surâdă. Cu toată strădania mea de a pune pe seama emoţiei absenţa unei bucurii spontane, episodul m-a stânjenit.

Am deschis fereastra şi am simţit adierea unei frumoase nopţi de vară. Parcul sclipea liniştit. Sălciile plângătoare îşi legănau alene braţele lor lungi până în pământ, foşneau de atingerea uşoară a frunzelor unele de altele, a frunzelor lor cu dâre subţiri de lumină în faţa peluzei. Iarba proaspăt tăiată părea să răspândască parfumul intim al unei femei, o femeie uriaşă, iar perdelele ce fâlfâiau lângă mine erau fustele ei, grele şi fluide, o femeie căreia îi pătrunsesem ascunzişurile cu reflexe tenebroase şi lăptoase, şi al cărei trup revărsa miresme, al cărei trup se afla peste tot, dar rămânea de nevăzut, de neatins.

Uşile moarate ale căminului se deschiseră. Lusi îşi pusese un halat de mătase albă, îşi desfăcuse părul.

Am rămas uluit de frumuseţea ei ca şi când o vedeam pentru prima oară. «Ea e prin urmare femeia pe care o iubeşti», mi-am zis. Şi oarecum cu sfială, am făcut câţiva paşi către ea, i-am luat faţa în mâini şi am sărutat-o lung pe gură.

Am vrut s-o duc spre pat, dar a văzut fereastra întredeschisă

şi s-a aplecat să privească afară. Nu-i mai vedeam faţa. «uite luna», zise ea, Luna era de cealaltă parte, dincolo de capul ei. S-a întors către mine. Ochii îi erau peste măsură de măriţi. Şi s-a trântit pe jos, s-a întins în întregime pe burtă şi a început să-mi sărute ce fervoare picioarele.

Mă obişnuisem cu pornirile cam stranii ale lui Lusi în intimitate. Dar în prima clipă m-am simţit descumpănit. Sărutările ei erau umezite, mi-am dat seama că plânge. Am vrut s-o ridic. O doream, voiam s-o pun în pat, s-o am, să o mângâi. Dar m-a oprit. S-a ghemuit, m-a pus să stau în genunchi şi să mă dau înapoi până la piciorul patului. Mi-a sprijinit spatele de bare, mi-a desfăcut braţele în cruce şi mi-a strâns pumnii pe coloanele de alamă.

Clarul de lună, pătrunzând prin fereastra întredeschisă, îi lumina jumătate din chip, pe care luceau încă dârele de lacrimi şi îi cădea pe un sân dezgolit. Din partea cufundată în umbră nu puteam vedea decât strălucirea ochiului. «N-ar fi trebuit să fac asta, zise ea. Te rog să mă ierţi.» Zise iarăşi: «Te rog să mă ierţi.» Apoi a stat îndelung cu capul aplecat pe pântecul meu.

Din pereţi se auzea un scârţâit surd, şi mă gândeam la povestea spusă de Lusi cu privire la rădăcinile care încearcă să se întindă sub fundaţii. Un sărut sub care simţeai o ameninţare. Sărutul ei fierbinte pe când stăteam sprijinit de piciorul

patului. Iar ea, în halatul de mătase albă care-i luneca de pe umeri, cu scobitura de umbră dintre sâni, cu capul plecat sub bogăţia de păr negru lucind în razele de lună. Ea care mă sorbea, supusă şi pătimaşă, ea cu privirea ei înflăcărată, cu ciorapii mulându-i picioarele, cu vocea ei de fetiţă, cu surâsul ei nemaipomenit, parfumul, pupilele strălucitoare, fesele, gura, teama, privirea. Ea care avea un fel de a-mi mângâia ceafa ca pe un copil, ea cu rugăminţile ei mute către domnul şi stăpânul ei.

La mare depărtare, atât de mare încât uneori credeam că visez, se auzea un zgomot de paşi, cu greu perceptibil, dar continuu. Draperiile de la fereastra întredeschisă fâlfâiau, reflectau pe suprafaţa lustruită a dulapului înalt forme mişcătoare de arabescuri. Încetul cu încetul, zgomotul paşilor a început să se audă mai precis, mai tare, până când s-a oprit în spatele uşii, apoi se auzi din nou şi se pierdu. Era un pas leneş şi târşit, întocmai ca mersul lui Noune. Ce făcea pe culoare în plină noapte? Am ciulit urechea, dar nu se mai auzea decât hârşâitul pietrelor şi al parchetului.

Era oare pentru că petreceam prima mea noapte în acest castel care, ziua, îmi păruse luminos şi primitor? O frică ascunsă începea să mă cuprindă din străfunduri. Mi s-a părut că aud iarăşi paşi. Parcă aci păşea cineva pe podeaua din pod, deasupra noastră, aci mergea cineva pe dalele de pe coridor şi

din bucătărie, la parter; şi la urma urmei, nu eram sigur că auzeam cu adevărat nişte paşi.

Nu deschisesem încă toate uşile castelului. Stăteam închis în el ca într-un pântec de femeie, întunecat, mişunând de mistere, de gemete, de dorinţe, bântuit de o doică geloasă, care suspina când îşi târa picioarele groase, aşteptând ziua când îşi va recăpăta frumoasa fată brunetă, culcată în patul nupţial, sacrificată bărbatului, duşmanul dintotdeauna, ucigaşul de zâne. Femeilor nu le plac oare mai mult femeile? Încetează ele vreodată să-şi adore trupul, arcuirile lui, moliciunile, plenitudinea, violenţa lui de hău hămesit? Care bărbat ar putea vreodată să împlinească dorinţa fără sfârşit a femeilor, istovitoarea şi lacoma dorinţă a femeilor?

Mă mai întreb încă şi azi de ce am iubit-o pe Lusi. E greu de crezut în întâmplare când te cuprinde dragostea. Există ceva atât de neînţeles şi atât de luminos în descoperirea iubirii împărtăşite, încât nu poţi face altceva decât să te simţi dintr-odată un ales al sorţii.

Poate că am iubit-o pe Lusi pentru a ajunge cu ea la capătul acelei nopţi, pentru a vedea ceea ce n-ar fi trebuit să văd şi pentru a scrie astăzi aceste rânduri.

Cerinţele de neînţeles ale lui Lusi deveneau în acea noapte a nunţii un creuzet de îndoială şi de durere. Pe când ea aştepta lipită de mine pe patul în care o pusesem, eu îi contemplam

chipul cu speranţa că voi găsi, dacă nu o explicaţie, măcar o expresie familiară în stare să mă liniştească întrucâtva. În clipa aceea, şi-a întors capul, aflat acum într-o rază palidă de lumină răsfrântă de dulap. Desenele de pe draperii, din care nu se mai zărea decât o umbră foarte şterasă, începură să-i joace pe chip; trăsăturile ei mi s-au părut frânte, instabile, schimbându-se în ritmul mlădierii încete a perdelelor. Răsufla fără zgomot, aştepta.

Lusi era la ea acasă. Iar eu, mă simţeam cu totul străin între aceşti pereţi. Mă însurasem cu o femeie care mi-era cu totul necunoscută, o femeie venită de niciunde care-mi impunea capriciul ei. Urma să trăiesc în această locuinţă care nu era altceva decât propria ei reflectare şi în care eu, eu nu mă voi recunoaşte niciodată. Mi se strângea inima de spaimă, îmi venea s-o iau la fugă. Nu eram oare făcut pentru aventură, pentru călătorii, pentru viaţa uşoară a unui tânăr care avea de descoperit atâtea şi atâtea experienţe, atâtea şi atâtea ţări, atâtea şi atâtea femei?

M-am întors spre Lusi, frumoasă şi calmă, culcată pe spate sub mătasea albă ridicată pe sex, calmă, doar uşor trădată de scânteierea privirii, sub mătasea albă, în penumbra camerei lipită de formele ei ca o a doua piele strălucitoare, o piele fină şi diafană ca o piele de şarpe întoarsă în adâncul tufişurilor. Gestul ei pentru a-şi scoase mănuşile strâmte, lungi până la cot

şi purtate încreţite la încheietura mâinii. Botinele de piele mulate pe picior şi pe gleznă, rochiile arcuite pe şolduri...

Peste o clipă îmi voi lipi buzele de coapsa ei, iar ea mi se va desface. Şi cu cât voi amâna mai mult această clipă, voi savura ca într-un vârtej încordarea dorinţei mele, dovada fizică şi de netăgăduit a voinţei mele de a poseda această femeie şi, prin ea, întregul ei domeniu, care, în sfârşit supus, va primi în străfundurile sale dovada forţei şi a bărbăţiei mele.

Înverşunarea cu care îţi cer ele tot timpul, chiar dacă nu spun nimic, un «te iubesc» şi dovezile acestor «te iubesc». Pofta asta mereu nestăvilită, foamea asta, nevoia de a te acapara cu totul, ca pe un copil pe care ar vrea să-l aibă în burtă. Sufletul ăsta de nevastă de marinar, veşnic în picioare pe chei, pândind ciclurile mareelor, ale lunii, pândind marea, sora şi rivala, lor, uriaşa mâncătoare de bărbaţi. Cum ar putea ele să se mulţumească doar cu un singur bărbat? Setea lor de dragoste nu poate fi egalată decât de înclinaţia lor de a trăda. Licăririle dorinţei în ochii lui Lusi când stătea de vorbă cu un bărbat... Felul ei de a se preface indiferentă, lăsând în acelaşi timp să se înţeleagă că e gata de orice, dintr-o clipă într-alta, cu repeziciunea uluitoare a păianjenului în pânza sa, năpustindu-se spre insectă după ore întregi de nemişcare... în acelaşi timp Penelopa şi Celimena. Ţesătoare, pentru a-şi

umple aşteptarea, de pânze ale căror fire sunt bărbaţii, iar urzeala, seducţiile.

Eu am fost acela care am trădat-o. Îmi dau seama astăzi. Deşi doar de câteva ore, noaptea a fost mult prea lungă ca să nu-mi pună încrederea la încercare. Dar îndoiala mă cuprinsese cu mult înainte, când descoperisem că femeia de care eram îndrăgostit, surâzătoare şi sigură de ea, dominând bărbaţii cu farmecul ei, nu era aceeaşi cu cea care se culca în patul meu, stranie şi fantască, marcată de o interdicţie, peste măsură de supusă, devotată corpului meu, în jurul căruia, cu atât mai mult cu cât îşi impunea o stăpânire, fremăta de dorinţa de a se învălui de dragoste, fiind în stare chiar să mă înăbuşe – sau să se înăbuşe pe ea.

M-am întors spre Lusi. Avea ochii mari deschişi şi mă privea cu un surâs impeceptibil. Fără să-şi părăsească expresia de extaz şi de aşteptare, îmi fixă pupilele ca şi când ar fi văzut dincolo de ele. Apoi mi-a privit corpul, a întins mâna către mine. I-am mângâiat picioarele de la călcâie la şolduri, mi-am pus capul între coapsele ei. Din întunecimile trupului ei se răspândea un miros de pământ reavăn, proaspăt săpat. Începu să suspine, să geamă, să se facă arc. Teacă adâncă în care aş fi vrut să mă afund la nesfârşit, pe care o desfăcea, o desfăcea şi o oferea, imperioasă, cerându-şi plăcerea.

Când m-am apropiat din nou de ea şi am sărutat-o, şi-a umflat nările ca un animal, înfiorându-se toată, îmbătată de mirosul de pe faţa mea a propriului ei trup. M-a strâns în ea şi nu m-a privit, închizându-şi ochii cât putea de tare, peste propria-i fiinţă lăuntrică.

Briza încetase, nu se mai simţea nici cea mai slabă adiere. Foşnetul frunzelor şi al perdelelor precum şi toate zgomotele casei se potoliseră. În această tăcere nu răsuna decât răsuflarea noastră.

Mi-era cald. Pielea mi se freca de mătasea plisată de pe Mélusine. Mi se agăţa de umeri cu capul răsturnat pe spate, în fiorul plăcerii.

Cu ochii tot închişi.

Frumoasă.

Ispititoare.

Am prins mătasea albă între degete, i-am ridicat-o pe pântec.

Atunci Lusi, Lusi care mai adineaori se târa la picioarele mele, ea, ea care plângea, şi zicea, ea, comoara mea, dragostea mea, ea ai cărei ochi catifelaţi, adevărate mângâieri ochii ei, ochii lui Lusi, plini de lumini, luminiţele mele în noapte, cine va mai da acum strălucire întunericului?

atunci Lusi, prea frumoasa mea, cu dâre argintii pe obraji, de

ce plângi, Lusinette, nu plânge, scumpa mea Lusi, voiam să te iubesc, nu ştiam, nu mai plânge, Lusi, Lusi, lacrimile tale mă dor prea tare, le aud cum se ridică din lac, parcă ar fi vaietul apei stătute, dar ştiu că eşti tu, Lusi,

atunci Lusi, care acum o clipă, în lumina lunii îmi dăruia sânii, coapsele ei albe în lumina lunii, Lusi ale cărei fese aveau rotunjimi de lună, ea care-ţi străpungea inima cu privirea ca în basmele de odinioară, Lusi care azi geme în lac, care-şi varsă nisipul, ascunsă pe după stufărişul galben, tu eşti, oare, Lusi, atunci Lusi, singura mea dragoste, femeia, singura, care de-atâta vreme venise la mine, să aştepte, Lusi care a vorbit, care în umbră a vorbit şi a tăcut, aşteptând să o sărut,

Lusi, ce-i cu povestea asta, Lusi n-am înţeles nimic,

atunci Lusi, nu-i aşa, căreia îi plăcea să se târască peste mine şi între picioarele mele, şi să mi se încolăcească pe trup, ai fi putut să ştii cum s-o păstrezi, o femeie atât de drăgăstoasă, ai fi crezut-o, n-ai fi fost ca mine nerăbdător, curios, prost, ai fi înţeles cât era de important, ai fi spus da şi nu te-ai mai fi gândit la asta, fiindcă ea ţi-ar fi cerut-o, fiindcă ea ţi-ar fi dat aproape toată fiinţa ei, fiindcă ea ţi-ar fi dat mai mult decât atât, ţi-ai fi dat seama că avea dreptate, că nu puteai să vezi totul, să ai totul, să ştii totul, n-ai fi lăsat-o să-ţi scape, Lusi, Lusi căreia îi plăcea atât de mult să danseze, să râdă şi să mă iubească,

atunci Lusi, vezi, Lusi, mi-e greu s-o spun, totuşi îţi jur că nu-mi păsa, te iubeam ca înainte, chiar şi după ce am văzut, te iubeam, te iubeam şi mai mult încă,

atunci Lusi, pe care am ţinut-o de atâtea ori în braţe, am strâns-o atât de tare la pieptul meu, Lusi al cărei păr mirosea atât de frumos, Lusi care în pat se purta atât de straniu, atât de drăgălaş, care deschidea ochii mari pentru a mă privi, care se pleca pios în faţa sexului meu ca în faţa oglinzii fântânii ei, şi-i şoptea cuvinte de dragoste copilăreşti şi îndrăzneţe, mai drăgăstoase decât declaraţiile ei făcute mărăcinilor şi macilor, Lusi care simţea atât de intens plăcerea şi strângea copacii în braţe cât pocneau urechile, Lusi care visa râuri şi zicea că va fi râul meu de cerneală,

atunci Lusi, imaculata şi întunecata mea,

Lusi pe care o văzusem plecată cuminte pe foaia de hârtie, când pentru mine scria poeme,

Lusi care se apleca deasupra apelor, scormonea pământul cu degetele şi făcea castele,

care mi se frângea în mâini,

care a fremătat sub vălul ei

şi a plâns în noaptea nunţii ei.

Atunci, Lusi a deschis ochii, a scos un ţipăt prelung, şi-a lăsat în jos cu iuţeală mătasea pe pântec.

Pântecul ei descărnat, din care se ivise o monstruozitate solzoasă, o cicatrice îngrozitoare, lată, lungă, încrustată adânc în pielea scorţoasă întinsă între oasele ieşite, răsucită în piele ca un şarpe, al cărui cap era îndreptat spre piept, între coastele scheletice.

A alergat la fereastră în ţipete de disperare, înfricoşătoare, ţipete cum nu mai auzisem niciodată, niciodată, ţipete răscolitoare ţâşnite din pântecul ei.

N-am avut puterea să mă duc spre ea şi s-o iau de mână. N-am apucat s-o văd sărind sau căzând. A dispărut.

M-am dus în sfârşit la fereastră, am strigat-o, încercând să-i zăresc forma corpului în iarbă. Se iveau zorile, dar orice dâră de lumină era ascunsă de un fum negru în care plutea un miros puternic de lemn ars. Am coborât la repezeală scara, dezbrăcat, am dat de Nine şi de Noune, care au făcut calea întoarsă pentru a merge după mine în parc, sub fereastra camerei noastre.

Lusi n-a mai fost găsită niciodată. Cum a putut ea să fugă după ce a căzut, cum a putut ea să ne scape în căutările noastre, care au ţinut toată ziua şi au continuat multă vreme după aceea? În ziua aceea, cele două femei şi cu mine, ajutaţi de îndată de vecini şi de prieteni, am străbătut tot parcul şi toate împrejurimile, cufundaţi în fumul acru şi gros ce ne

înţepa ochii şi gâtul. Un foc năprasnic cuprinsese pădurea întinsă care se afla destul de aproape de castel. În disperarea mea mi se părea că se sfârşeşte lumea, şi mă opream din când în când pentru a-mi plânge nenorocirea mea, nenorocirea lui Lusi şi a copacilor ei.

Am părăsit castelul, lacul şi pădurea şi m-am instalat în oraş. După ce am găsit în baia lui Lusi o carte veche, legată în piele, pe a cărei copertă se aflau lungi spirale aurite şi ale cărei pagini erau în întregime albe, m-am retras pentru totdeauna între pereţii mei. Copleşit de durere, am început să scriu.

Uneori cred că Lusi este aceea care-mi călăuzeşte mâna, şi cărţile mele cred că sunt pruncii pe care mi-i dăruieşte ea. Iar noaptea, îi mulţumesc şi-i cer iertare".

Se făcuse noapte de-a binelea. Vântul împingea nori grei întunecaţi, în spatele cărora zăreai din când în când o frântură de lună, câteva stele ici şi colo. Priveam în umbră frumosul chip trist al bătrânului scriitor, trăsăturile sale ferme, sprâncenele groase şi albe, pometii proeminenţi, ochii mici şi strălucitori. Mi-am amintit că semănam cu Lusi, şi l-am rugat să rămână cu mine în noaptea asta.

*

* *

Mai întâi l-am auzit pe Johnny gemând, un geamăt curios care semăna cu cel al unui animal neliniştit. Apoi am simţit cutremurul, un cutremur scurt de o tărie cumplită, însoţit de un huruit surd, îndepărtat, care părea că vine din măruntaiele pământului. În sfârşit au început să urle sirenele.

Am sărit din pat, l-am luat pe bebeluşul Johnny în braţe, m-am năpustit pe scară. În spatele meu răsuna pe trepte pasul sacadat al lui Ange. M-am gândit: „Numai de nu s-ar lovi!" Dar n-am întors capul. Trebuia să-l salvez pe Johnny.

Lângă poarta bisericii era scris proaspăt un „te iubesc" cu litere de-o şchioapă. Era pentru prima oară. Sub fiecare literă curseseră lacrimi de vopsea roşie. Am avut timpul să-mi zic că nu scrisese „I love you".

Oamenii fugeau pe străzi, mai mult sau mai puţin îmbrăcaţi. Auzeai strigându-se: „La metrou!"

Am fugit împreună cu ceilalţi, strângându-l la piept pe bebeluşul John. Cutremurul şi huruitul reveneau la intervale regulate, ca un gâfâit. Deodată se auzi o bubuitură bruscă şi asurzitoare. Oamenii începură să urle. Alţii, încremeniţi, se opriseră pentru a privi faţadele clădirilor, acum în întregime străbătute de fisuri lungi care crestau zidurile în linii frânte. Cei care veneau din urmă îi îmbrânceau, unii cădeau, erau

călcaţi în picioare de mulţime.

Când ne-am apropiat de gura metroului a fost o panică şi mai mare. Valul de lume era atât de compact, încât era imobilizat sub propria lui presiune. M-am gândit că vor trece ore până se vor scurge toţi pe scara îngustă, între ai cărei pereţi lumea se îmbulzea să se strivească. Am izbutit să ies din mulţime şi am început să alerg în direcţia cimitirului.

Zeci de mii de oameni care se refugiaseră în metrou şi-au găsit moartea acolo. Furtuna domoală şi cenuşie care se abătuse peste Metropolă se iscase din propriile-i măruntaie, din acest al doilea oraş care în fiecare zi zvâcnea sub el, din acea reţea deasă de nenumărate galerii în jurul cărora pământul putrezea încetul cu încetul, distrus din interior de greutatea oraşului de deasupra, ale cărui ziduri se fisurau pe nesimţite, ale cărui ziduri, în cele din urmă, se crăpaseră dintr-odată, se dislocaseră, se căscaseră în acelaşi timp cu pământul care se căsca şi el, şi clădiri întregi, în prăbuşirea lor, erau înghiţite de faliile care spintecau străzile până la căile subterane, unde mulţimea îngrămădită fusese înghiţită sub avalanşa masei de beton, de fier, de sticlă şi de piatră.

Ghemuită cu Johnny pe piatra funerară a Căpitanului, priveam cum se cutremură cimitirul, cum se desfac

mormintele, cum se clatină crucile, cum cad şi se sfărâmă. Dintr-odată, pământul a avut o convulsie, s-a întors ca sub mişcarea unui plugar uriaş, sicriele au ţâşnit din mormintele deschise, lemnul s-a rupt, a eliberat leşurile albe. Am început din nou să fug pentru a mă îndepărta de cadavre.

Pământul întors era gras de la ultimele ploi. Am căzut cu Johnny şi când m-am ridicat eram amândoi plini de noroi din cap până-n picioare.

Oraşul s-a mai mişcat şi s-a mai prăbuşit încă multă vreme, dar ceva mai încet. Metropola nu mai era decât un câmp de ruine, o grămadă de dărâmături sub care putrezeau cadavre, o plagă deschisă. După cum înainte treceai dintr-un cartier într-altul fără să-ţi dai seama, acum supravieţuitorii se duceau şi veneau, fără voia lor, de la sol la subsol. Străzile erau scufundate până la fostele parcări subterane, fundaţiile clădirilor căzuseră în canale, băncile publice se prăvăliseră în catacombe, clopotniţa de la Saint-Marc zăcea pe şinele metroului, iar un vagon trona în mijlocul unui scuar, sumedenii de şobolani năpădeau acum centrele comerciale, cimitirele îşi scuipau iarăşi morţii. Metropola se căsca, dezgolită, indecentă, expusă, amestecându-şi pe zi ce trecea, în lenta ei descompunere, întortochierile străzilor şi ale subteranelor, spaţiul arhitectural de deasupra, cel clădit, şi cel

de dedesubt, găurit.

Cei care au scăpat de moarte şi-au dat ei înşişi numele de Supravieţuitori. La început, Supravieţuitorii au bântuit vestigiile oraşului de deasupra şi ale oraşului dedesubt, căutându-şi morţii. Au încercat să organizeze ajutorarea răniţilor şi să scoată de sub dărâmături pe cei care fuseseră îngropaţi de vii. Dar noi zvâcniri, deşi mai rare şi adesea mai puţin violente, mişcau încă Metropola şi făceau în fiecare zi noi victime. Nu mai era nimic sigur şi solid. Un spital improvizat putea să se scufunde dintr-un moment într-altul, o falie putea dintr-o clipă într-alta să despice pământul în care fuseseră aruncate zeci de trupuri, echipele despre care se credea că sunt destinate acţiunii umanitare puteau fi de fapt nişte jefuitori. Nu mai funcţiona decât un singur canal de televiziune, iar cele câteva aparate rămase încă disponibile, în faţa cărora se strângeau Supravieţuitorii, difuzau informaţii pe care nu-ţi venea să le crezi, părând chiar uneori că vin de pe altă lume.

S-a putut auzi, de exemplu, odată cu imaginea unor copii ce scoteau pietrele dintr-un zid prăbuşit, următorul comentariu al unui ziarist: „Chiar şi copiii participă spontan la acest mare elan de solidaritate şi îndepărtează molozul de lângă ziduri pentru a lua parte, în mod activ, la căutarea sinistraţilor”.

Toţi ştiau însă că micuţii pe care-i vedeai căţăraţi pe zidurile

în ruină nu voiau altceva decât să facă rost de pietre ca să se bată, să se joace sau să-şi împrejmuiască adăposturile în care se refugiaseră, dacă nu cumva se apucau pur şi simplu să jefuiască. Într-adevăr, foarte repede, orfanii se strânseseră pe lângă un şef, în bande rivale, care se instalaseră deseori în catacombe ducând o viaţă autonomă şi secretă. Îi vedeai cum străbat culoarele oraşului de dedesubt, sărind ca să se distreze peste grămezile de moloz, făcând şotronuri în mijlocul ruinelor din pietre albe de care se foloseau şi ca să le arunce în pătrăţele. Bandele de copii au fost primele grupuri care au reorganizat o viaţă coerentă în Metropola distrusă.

În prima zi şi în prima noapte, pământul s-a tot surpat sub oraş, străzile s-au căscat, clădirile s-au prăbuşit. Am înţeles că cimitirul, în ciuda grozăviei pe care o vedeai aici, rămânea locul cel mai puţin primejdios. Am renunţat să mai fug de mulţimea cadavrelor şi am rămas cu Johnny pe mormântul Căpitanului până a doua zi dimineaţa.

Chiar dacă morţii ieşeau la suprafaţă, păreau să ţină solul, trupurile lor acumulate de veacuri constituiau parcă un ciment care împiedica să se desfacă de-a binelea pământul, să se scufunde în întregime în el ca întregul oraş.

Mormântul Căpitanului nu se mişca şi îi spuneam: „În ce călătorie plecăm noi, oare, Căpitane? Am cu mine pe fiul

ursului, el va inventa o altă viaţă. Aş fi vrut atât de tare să fiu o mamă, doar o mamă, mama tuturor copiilor... Ajută-mă, Căpitane, să-mi iubesc băiatul". Îl strângeam la piept pe bebeluşul John, îl legănam, murmurându-i un cântecel, şi mă gândeam la Omi, la Gaël, la Rachid şi la Nadia, la bătrânul scriitor şi, mai ales, iarăşi la Omi...

Toată noaptea s-au mai auzit huruiturile surde ale oraşului de dedesubt, s-a mai simţit cum se mişcă şi cum se năruie oraşul de deasupra. Peste cimitir plutea un aer albăstrui, peste tot vedeai scânteieri. Am stat întinsă pe piatra rece de mormânt, în duhoarea cadavrelor exhumate. Johnny dormea.

În zori, zguduiturile s-au mai potolit. Am plecat din cimitir şi am încercat să găsesc printre ruine drumul spre Pod. Printre zidurile năruite domnea o linişte apăsătoare. Am vrut să trec pe lângă Saint-Marc, dar era cu neputinţă să te apropii. În faţa bisericii se căsca o gaură imensă, în care se scufundase Clopotniţa, iar turnul ei zăcea pe şinele metroului.

Din clădirea în care locuiseră prietenii mei nu mai rămăsese decât o bucată de zid cenuşiu cu geamurile sparte, care părea un copac solitar în lumina portocalie a răsăritului de soare. M-am urcat pe dărâmături, am strigat şi m-am uitat prin toate crăpăturile din bucăţile mari de beton. Apoi l-am pus pe jos pe bebeluşul Johnny care a început să ţipe. M-am lăsat în genunchi lângă zid şi, plângând, am început să-l zgârii cu

unghiile ca şi cum aş fi putut să-l scot pe Omi de-acolo.

În tot răstimpul cât am mai rămas în Metropolă, n-am făcut altceva decât s-o străbat ca altă dată, cu Johnny în braţe. Nu mai erau cartiere, reţeua străzilor şi cea a subteranelor se suprapuneau într-o topografie sălbatică de munţi de asfalt, de beton, de sticlă, de cărămizi, de lemnărie, de bucăţi de fier, munţi între care se scurgea o apă murdară şi mişunau şobolanii. Toate reperele erau distruse. Ca să te orientezi nu-ţi mai rămâneau decât ziua şi noaptea. Îl căutam pe Omi.

Cred că era la trei săptămâni după aceea. L-am întâlnit pe Ange. Pământul încetase să se mai cutremure, începuse într-adevăr îndepărtarea dărâmăturilor din oraş. Ajutoarele erau acum mai bine organizate, se instalau adăposturi colective, se distribuiau alimente, se vaccinau sistematic toţi Supravieţuitorii ca să se evite transmiterea de boli determinate de lipsa de igienă, de afluenţa şobolanilor, de prezenţa numeroaselor cadavre care nu fuseseră încă îngropate sau arse, de scurgerea liberă a apelor reziduale.

Nu mai era televiziune şi rămăsese puţină lume. Cei mai mulţi dintre Supravieţuitori se împrăştiaseră prin oraşele învecinate, părăsiseră Şantierul morbid în care se transformase Metropola. Dar cei care rămăseseră erau acum uniţi printr-un pact tacit, precum sufletul şi trupul unui acelaşi

popor reîntors din Infern.

Lumea povestea că se îndrepta spre Metropolă un bărbat. I se spunea Căpitanul şi se plimba printre ruine însoţit de un câine lup cu botniţă, cu orbitele scobite, pe care-l ţinea în lesă. Nu l-am întâlnit niciodată pe acest bărbat. Dar realitatea existenţei lui nu era deloc pusă la îndoială de Supravieţuitori, care vorbeau întotdeauna în şoaptă despre el.

Când i-am spus lui Ange că voiam să părăsesc oraşul, m-a dus pe un maidan, un fost loc de parcare înţesat de maşini zdrobite, stricate, turtite, arse sau ruginite. „Nu vorbi aşa tare, mi-a zis el. Ei cred în Căpitan, în conducătorul ăsta nevăzut şi care adună lumea. Ei cred că misiunea sfântă a tuturor Supravieţuitorilor este să rămână strâns uniţi în Metropolă. Te-ar împiedica să pleci. S-au străduit zeci de ani să construiască Metropola. Azi se lăfăiesc în întinsa distrugere, dar se gândesc de pe acum să înalţe alte clădiri, alte ziduri, să sape alte găuri, care la rândul lor vor duce la o altă prăbuşire. Dacă vrei să părăseşti Metropola, fii discretă, Lucie. Supravieţuitorilor nu le place când le scapă cineva”.

I-am spus lui Ange că voiam să iau vaporul, să cutreier mările cu Johnny. Ştiam prea bine acum că nu voi face dragoste cu Omi aşa cum mi-a făgăduit, pe acoperiş, deasupra vastului nostru apartament cu ferestre mari, în lumina cu balet de păsări negre.

Ne-am hotărât să plecăm chiar în seara aceea.

Am mers toată noaptea cu Ange prin Metropola distrusă. Faţadele clădirilor desenau sub clarul de lună frize de dantelă de care se agăţa umbra. Ange mergea nestingherit printre dărâmături. Când s-a luminat ne aflam pe drumul către port.

Nesfârşite pajişti se întindeau de fiecare parte a şoselei de asfalt. Nu era nimeni, circulaţia fiind întreruptă de când cu plecarea Supravieţuitorilor care se hotărâseră să părăsească oraşul. Soarele răsărea şi promitea o zi călduţă. Şoseaua era mărginită de un şanţ tapisat cu iarbă proaspătă. Am coborât şi am dormit în el până către mijlocul după-amiezii.

Am mai mers încă două nopţi întregi. În prima noapte, i-am povestit lui Ange cum am stat în munţi vara trecută, cum l-am iubit pe urs şi cum m-a iubit el şi mi-a vindecat sterilitatea. I-am mai spus că la sfârşitul lunii august, patru bărbaţi, sosiţi la ceasul când soarele apunea pe marginea lacului, au coborât printre stânci, îndreptându-se spre apă.

Pe malul lacului, care, în lumina de apus, părea ca o baltă mare de mercur, netedă şi strălucitoare, un urs şi o femeie, unul lângă altul, aplecaţi deasupra suprafeţei lichide, se adăpau.

Deşi eram foarte slăbită şi înclinată spre apă în patru labe precum animalele, bărbatul cu care împărţisem viaţa până în ultimele luni, m-a recunoscut pe loc. A luat puşca din mâna

unui vânător, a început să alerge; ursul a întors capul; el şi-a dus puşca la umăr, a tras; a alergat iarăşi.

Bărbatul şi ursul au stat în picioare faţă-n faţă, la mai puţin de un metru unul de altul. Cu un nemaipomenit mormăit de furie, animalul a făcut un pas, şi-a lăsat laba-i puternică pe umărul bărbatului; în aceeaşi clipă, s-a tras o a doua împuşcătură. Ursul şi bărbatul s-au împleticit, s-au dat înapoi urlând.

Cei trei vânători, nedumeriţi pe moment de repeziciunea faptelor, au văzut-o ţâşnind între combatanţi pe femeia sălbatică, acoperită de părul ei lung plin cu frunze şi cu vreascuri.

„Ursule", am zis eu. Şi sunetul vocii mele s-a propagat până spre înălţimile care înconjurau lacul ca nişte trepte de amfiteatru. Atunci ursul m-a apucat sub braţul lui cu o mişcare atât de violentă încât ghearele lui mi-au lăsat pe spate dâre lungi şi roşii. Ridicându-mă m-a luat cu el în apă, a cărei suprafaţă ai fi zis că se sparge ca o oglindă.

Bărbatul, fostul meu iubit, a tras din nou. El şi vânătorul văzuseră cum curgea sângele pe mine. Era oare sângele meu sau cel al fiarei? Ursul înota mai departe. Mă ţinea lipită de el, iar eu îl strângeam cu toată puterea. Agăţaţi unul de altul, ne-am învârtit împreună ca pentru un ultim pas de dans.

Era ultimul urs din acei munţi. Mă încălzise şi mă iubise. L-

am părăsit ca să ajung la mal.

Nu va mai rămâne de acum înainte pe suprafaţa apei decât un vârtej roşiatic.

În cea de a doua noapte, Ange mi-a povestit că la începutul începuturilor nu erau nici oameni, nici animale, nici copaci, nici mări. Pământul era acoperit de flori iar printre ele curgeau râuri foarte lungi care, uneori, se revărsau şi-şi întindeau apele. Apoi au venit urşii, care erau uriaşi. Aveau să moară în adâncuri, acolo unde pământul se preface în foc, drept care n-a mai rămas nici urmă de ei.

La vreme îndelungată după dispariţia urşilor, un vulcan a scos afară, într-o bună zi, unul din puii lor morţi. Atingând pământul, a înviat şi a zămislit norodul de oameni, care au rămas de înălţimea unui copil.

De aceea, azi ca şi atunci, spunea Ange, urşii provoacă fascinaţia şi ura oamenilor, care ştiu că nu sunt decât avatarurile unuia din puii lor morţi, fantome ce bântuie la suprafaţa pământului, pe când strămoşii lor, în miezul lui, printre limbile de foc, în adâncuri, mormăie şi-şi mai cheamă încă puiul.

Am sosit în port înainte de ivirea zorilor. Se afla la chei un pachebot, imens şi masiv în plină ceaţă. M-am întrebat dacă

fusese distrusă sau nu Marea Bibliotecă, dacă nu arseseră cărţile asemenea numeroaselor clădiri într-o explozie de gaze, sau dacă nu cumva au rămas îngropate sub tone de piatră. Ange probabil că ştia, dar n-am îndrăznit să-i vorbesc despre acest lucru.

Ange m-a însoţit pe punte. Şi-a scos din buzunar un frumos stilou cu peniţă de aur şi mi-a zis: „Ţi-l dau. Ca să scrii povestea femeii din mâl de munte şi de cimitire, şi de asemenea pe cea a femeii din lac pe care o iubit-o un bătrân scriitor". Mi-a mai lăsat şi un caiet şi a plecat.

Părăsind portul, vaporul şi-a aruncat în ceaţă două sunete grave de sirenă. Am tras o linie pe coperta caietului. Cerneala curgea bine, fluidă şi albastră. Ceaţa s-a împrăştiat, iar la orizont se zărea pata roşie a soarelui care se înălţa.

Johnny s-a trezit. Mi-am desfăcut rochia şi l-am alăptat. Apa era transparentă şi luminoasă. Vedeai cum înoată peşti mari trandafirii.

(*Traducere: Alexandra Emilian*)

Radu COSAȘU

Sapho și Schubert

Aveam de luat două hotărâri fundamentale. Eram mândru că ajunsesem aici, la vârsta de a hotărî. Eram mândru și mă uram. Mă uram fiindcă nu mă puteam decide. Știam prea bine că aceste hotărâri sunt cele mai importante, le vedeam foarte limpede – mari, grele, perfect conturate, ca două pietre enorme la o răscruce – le pipăiam zilnic, mă rezemam de ele ca să-mi trag sufletul, dar simțeam totodată că pe suflet apasă o a treia piatră, la fel de grea, și nu găseam în mine nicio putere, musculară sau ideologică, în stare s-o clintească. Nu mă puteam hotărî. Descoperirea cauzei nu era deloc complicată și nici misterioasă. Erau – ceea ce numeam cu toții, grăbiți și disprețuitori – rădăcinile mic-burgheze ale fiecăruia. Trebuiau, firește, smulse. Știam, din experiența multora din jur, că operația nu va fi dureroasă. Alții spuneau că – dureroasă sau nu – „durează toată viața”... Eram clarificat, oarecum, ce trebuie extras, ce urmează a fi extirpat. O conștiință clară atenuează durerea și simultan hrănește mândria de om nou, mai cu seamă de om care se dorește nou. Nu aveam însă metodă. Lipsa unei metode întuneca mândria vârstei revoluționare. Nu puteam face – cu atât mai puțin să

desăvârșesc – revoluția interioară fără metodă. Noi învățam materialismul dialectic cu metodă, pe puncte, a, b, e, conform acelei lecții fascinante în care fiecare paragraf începea cu cuvintele de aur: „În opoziție cu...”. Or, în opoziție cu claritatea țelului, apărea obsedantă și din ce în ce mai dureroasă lipsa unei metode pentru a ajunge la țel. Fără metodă, fără plan, fără o organizare precisă a procesului, eram confuz și, cu cât se dezvolta confuzia, cu atât simțeam că sunt irevocabil un mic-burghez care va fi debarcat la prima stație și lăsat într-o gară pustie. Metafora feroviară a „tovarășilor de drum”, a revoluției ca locomotivă, a luptei „care nu e o călătorie într-un tren de vilegiaturiști”, stătea la baza tuturor poeziilor care se înălțau matinal și zilnic în gândirea mea tot mai matură politicește, dar nu și sufletește...

Două încercări – în ambele direcții fundamentale – fuseseră ratate. Mi se păru straniu și decisiv faptul că cele două încercări, atent premeditate, nu se sfârșiseră în două ratări diferite, ci într-una singură, ceea ce-mi dovedea că ele formau un singur nod care trebuia tăiat deodată, printr-o lovitură viguroasă și neiertătoare.

Dimineață, înainte de a pleca la școală, i-am comunicat mamei, cu toată sinceritatea, cu o sinceritate „rece și curată ca un izvor de munte” – așa cum trebuia să fie vorba oricărui revoluționar, după o expresie auzită recent de la un bătrân

ilegalist – că după-amiază nu mă mai duc la lecția de pian. Începând de azi, nu voi mai studia pianul. (Adevărurile netede – metoda adevărului.) Îi costă prea mult lecțiile mele, se fac prea mari sacrificii pentru mine, eu nu cred în talentul meu muzical, sunt la vârsta când pot decide singur spre ce să mă îndrept...

— Spre ce? întrebă mama, pregătindu-mi sandvişul cu șuncă – altă imagine detestabilă a vieții mele mic-burgheze.

— Dacă voi studia pianul – vreau s-o fac pe banii mei... nu mai accept să fiu...

— Dar tu vrei să desființeze banii!

În ziua aceea, într-adevăr, nu m-am dus la doamna A., una dintre cele mai prestigioase și mai scumpe profesoare de pian din Capitală (făceam doar jumătate de oră pe săptămână, fiindcă o oră i-ar fi distrus repede bugetul tatălui meu).

Iar la prânz, *comme d'habitude*, am așteptat-o în fața liceului ei pe Sapho Danu și i-am comunicat, dacă nu sincer, oricum *exabrupto*, că nu voi veni la ziua ei. Mă îndrăgostisem de d-na A., noua mea profesoară de pian. Îi jurasem de la 11 ani – aveam 17... –

că în clipa când va apărea alta în viața mea, i-o voi mărturisi. Iată-mă. Iat-o: ultima lecție s-a prelungit cu mult peste jumătatea de oră prevăzută; m-a condus în dormitorul ei, nu era nimeni acasă, m-a îndemnat să mă întind pe patul ei, să-mi

arate „cum trebuie să cadă mâna moale, destinsă, din umăr, pe claviatură”. Claviatura – în cazul de față – era piciorul ei, d-na A. întinzându-se lângă mine, pe pat. Lucrurile au evoluat. I-am ascuns evenimentul de două săptămâni, dar n-o mai pot minți. Tot ce a fost între noi trebuie să rămână curat și va rămâne, „d-na A. nu-i decât prima femeie din viața mea, pe când ea, Sapho...”, totul a fost pur, vara, pădurea, Poiana, dar acum... Sapho mă asculta ca în *Traviata* – unde părinții ne lăsaseră împreună, cândva, singuri, la galerie și unde ne sărutaserăm în tot timpul ultimului act, cât moare Violeta – ca în *Pe aripile vântului*, cartea ei de căpătâi, în pofida urii mele acerbe față de această apologie a Sudului sclavagist, ca în melodramele de care nu se putea despărți, deși era coaptă (nu numai fizic, ci și) ca intelect pentru a pricepe, în sfârșit, *Așa s-a călit oțelul*. Luând bicicleta cu care venea zilnic la școală – avea totuși cochetăria de a-și îngriji silueta, senzualitatea ei se alia cu forme din ce în ce mai planturoase – îi scăpă totuși o replică neașteptat de exactă:

— Cum poate un tânăr comunist să trăiască cu o femeie mult mai în vârstădecât el?

Încălecă ținându-se demnă, pedală hotărât până la colțul străzii și acolo căzu, gata să dea cu capul de bordură. M-am speriat. Din două salturi, am fost lângă ea, am ridicat-o și ea mă sărută, ziua în amiaza mare, pe o stradă cu atâtea ferestre și cu

atâția liceeni care veneau de la școală, jucând fotbal cu castane. Mă sărută, cu bună-știință, sub ureche. De 7 ani, dar mai ales în vara acelui an, în pădurea Zamorei, învățaserăm singuri și tot mai inspirați, să ne sărutăm din ce în ce mai nerușinat. M-am lăsat sărutat câteva secunde, apoi m-am desprins de ea.

Acasă, tata stătea în fotoliul său și citea un roman de Cezar Petrescu, primit cu dedicație. Venise mai devreme de la birou, fiindcă mama îi telefonase hotărârea mea și aceasta îl doborâse. Tata avea vocabularul catastrofei, dacă mă lăsam de pian, murea. Dimineața, la birou, de când aflase vestea, se simțise distrus și nu mai putea să lucreze nimic. Ce vreau de la ei? Talentul meu e incontestabil, sacrificiile pentru mine nu i se par imense, datoria mea e de a mă gândi nu la bani, ci la pian. Pacea deschide orizonturile creației. Nu politicienii vor domina în viitor lumea, ci – în sfârșit – artiștii. (Doar un an îi fu necesar să renunțe la această idee, în ultimele sale luni de viață căutând să mă convingă pentru o meserie tehnică, șoferie sau reparații auto. „Vremea artiștilor a suferit o amânare...") Neclintit, n-am intrat în polemică cu el, am mâncat frugal în bucătărie și am fugit la sediu. Ne așteptau acolo sute de plicuri, sosite în ultimele trei zile. Făceam parte din comisia de triere pe sector – cele mai bune compoziții urmau să fie trimise la „Capitală", pentru ca acolo, după o altă triere, să fie trimise „mai sus". „Sus", compozițiile cele mai fierbinți se știa că vor fi

trimise într-o țară scandinavă, la sediul unei prestigioase organizații mondiale pentru apărarea păcii, al cărei președinte – filosof și scriitor Columbian, minunat luptător social – împlinea peste câteva săptămâni 90 de ani.

Eram patru liceeni bine pregătiți care lucram la lectura compozițiilor, sub conducerea directă a responsabilului cu propagitul sectorului, Virgil Crăciun, „tovarășul Crăciun" pentru unii, pentru alții Virgil, pentru noi „tovarășul Virgil", o namilă de proletar, sau fiu de proletar, hamal în port sau fiu de hamal în port, oricum, un tip impunător; venea din când în când să ne vadă, dar nu stătea mult cu noi fiindcă-l „chema tot timpul terenul":

— Merge treaba, tovarăși? întreba, nu fără un anume haz.

— Merge, merge... răspundeam trei băieți și o fată, fiica tovarășului care ne învățase să fim sinceri ca un izvor de munte.

Fluxul scrisorilor era în continuă creștere. Citeam de la orele 15 la orele 20, nu știu câte scrisori, căci nu ne trecea prin cap să stabilim o normă într-o activitate atât de tulburătoare, după cum nici orele de lectură nu erau fixe. Și ce dacă ne-ar fi prins miezul nopții? La el însuși acasă nu se stingea lumina, el însuși lucra până în zori... Firește, știam că nu toate scrisorile meritau să fie selecționate pentru a fi trimise mai departe, „mai sus" – dar toate ne cereau o lectură atentă. Știam că există mulți

tineri nepregătiți în ale scrisului, mulți nu aveau darul exprimării frumoase, apoi era blestemata moștenire a analfabetismului – nimic nu ne dădea însă dreptul să fim superficiali și pripiți în muncă. „Fiecare plic – după cum spusese Mașa, într-o ședință de instructaj – conține o emoție care ni se urcă din degete până la gât, ca un nod...”. Așa era, nu mințea. Lucram în tăcere, serioși, pătrunși de importanță. Această atmosferă exaltantă nu-l împiedică totuși pe „tovarășul Virgil” – care oricum știa mai multe decât noi – să ne atragă atenția, chiar în acea zi a primei mele dezertări de la d-na A.:

— Tovarăși, avem date precise că dușmanul de clasă ar vrea să întunece această minunată sărbătoare a partizanilor mondiali ai păcii. La unele sectoare, printre miile de scrisori perfecte, s-au găsit și alte plicuri odioase, nu intru în amănunte. Cum găsiți așa ceva și pe la noi, deși nu cred, căci noi suntem sector preponderent, dar dușmanul nu alege metodele și nici mediul, vă cer să-mi sesizați problema și să-mi dați imediat plicul...

Abia în aceste condiții – având limpede sub ochi cum lupta de clasă se extinde până la a ne sabota cea mai umană dintre bucuriile noastre –, hotărârile mele căpătară acel caracter patetic și revoluționar, pe care numai contextul luptei de clasă îl poate da. Căci, la drept vorbind – nici Sapho și nici d-na A.

nu-mi erau dușmani și, mai mult ca sigur, tocmai de aceea ruperea de ele era atât de dificilă. Ele erau prea simbolice. Pentru a lupta îmi trebuiau dușmani de clasă. Apariția acestora chiar aici, printre scrisorile absorbitoare, îmi dădea avântul și logica necesare pentru a spulbera neputințele mele mic-burgheze. Divorțul de Sapho și de pian se integra astfel armonios printre sarcinile concrete ale luptei mele de clasă. Dacă dușmanul încerca să ne lovească în cea mai umană dintre bucuriile noastre omenești, Sapho și Schubert, prin tot ce însemnau simbolic, deveneau acum, obiectiv și concret, uneltele sale. Fie și indirecte, dar obiectiv. Nimic nu ne asmuțea și nu ne îmbăta mai tare în lupta și ura noastră ca demonstrațiile care puneau la baza lor cuvântul sacru: „obiectiv”...

În ziua aceea, nu am găsit niciun plic odios – îmi dădeam seama că toți patru deveniserăm deodată mai încordați, apăruse o nouă responsabilitate care ne plasa într-o tranșee și mai înaintată a bătăliei. Nu numai că citeam mai atent, dar în spiritul nostru se strecurase un fluid necunoscut până atunci: suspiciunea. Mașa fu prima care – spre seară – ne atrase atenția asupra următoarelor cuvinte dintr-o scrisoare, de altfel entuziastă și care, la drept vorbind, ieri, alaltăieri sau cu câteva ore înainte nu ne-ar fi intrigat câtuși de puțin: „... până și luciul cizmelor dumneavoastră e pentru mine un model, eu fiind

întotdeauna ocărită de bunica mea că plec de acasă cu pantofii nelustruiți...". Ceea ce ieri ar fi fost expresia unei sincerități adorabile suna acum, așa cum ne propunea Mașa, ca o ironie la adresa unui prea cunoscut și desăvârșit – până în cele mai mici amănunte – tablou.

Am fost unanimi că scrisoarea trebuie arătată tovarășului Virgil. Dar în capul meu se mai întâmpla un fenomen: Sapho nu fusese niciodată un exemplar de curățenie. Din delicatețe – și poate dintr-un obscur instinct pervers care adoră chiar și fusta cu tivul rupt, ca să nu mergem mai departe, a fetei iubite –, nu-i spusesem niciodată cât mă jenează petele de grăsime de pe rochie, gulerele ei deloc imaculate. Acum mă gândeam insistent, ușor speriat, dacă Sapho avea pantofii lustruiți, căutam puncte de reper, apelam la bunica ei – căci, într-adevăr, avea o bunică! –, dar nu-mi aduceam aminte dacă bunica ei (sau guvernanta, tanti Fina?) o ocăra sau nu pentru neglijența vestimentară.

Am condus-o noaptea pe Mașa acasă – locuia în casa-palat a unui fost demnitar regal, fugit peste granițe, „nici nu aveau ce face cu atâtea camere", dar după atâția ani de ascunzători în pivnițe și chinuri prin beciurile Siguranței, tatăl ei avea dreptul să ducă o viață mai mult decât omenească, firește. La drept vorbind, amândoi – mama îi murise la două zile după eliberare – nu ocupau mai mult de două camere. Le rămăsese

în sânge principiul simplității și modestiei. Am urcat la ea în cameră, mi-a adus friptură de iepure, proaspăt vânat de tatăl ei, duminică, în jurul Bucureștiului. Era fericită că tatăl ei începuse să vâneze, să se distreze – semn că spaimele și apăsările „vechii vieți" se spulberau. Îmi plăcea din ce în ce mai mult Mașa – chiar așa costelivă, lungană, fără sâni, departe de formele lui Sapho, dar proletară, sobră, fără nebunii – însă știam că e îndrăgostită de S., redactorul-șef al *Revistei elevilor*. Mi-o mărturisise ca unui frate. Eram mai mic decât ea cu un an. Poate că aș fi apelat la ea – nu aveam prejudecata vârstelor – ca s-o rup definitiv cu Sapho; poate că aș fi întins mâna să-i mângâi pieptul plat, să văd ce se va întâmpla cu mine – ca orice romancier care știe că adevărata creație e doar aceea care se naște pătrunzând în necunoscut –, dar mă ținea în loc mărturisirea ei că-l iubește pe S. și el nu se uită la ea. Nu puteam trece peste asta – „să nu râvnești la tovarășa tovarășului tău", deși aici nu prea era cazul, mi se părea una din poruncile esențiale ale noii mele morale.

La friptura de iepure, Mașa îmi aduse un pahar de vin roșu, extraordinar. Bău și ea – explicându-mi că-i dintr-o damigeană trimisă tatălui ei de un ministru. Am ametit. Tatăl ei, în zilele acelea, era departe, la Iași, în instructaj pe linie de cadre. Eram singuri, în casa-palat a unui fost demnitar regal. Mașa stătea pe un covor persan. Eu – în fața ei – pe o sofa turcească, „din fosta

cameră orientală”. Nu mă decideam – ca de obicei – dacă să-i povestesc despre Sapho sau despre d-na A. După un al doilea pahar, am optat pentru a-i cere părerea în privința pianului. Mașa suplinea lipsa sutienelor printr-un dezvoltat simț didactic; avea un mare și inatacabil prestigiu de sfătuitoare, atât a tovarășilor, cât și a tovarășelor. Mă ascultă răbdătoare și-mi propuse să mergem în camera de concert, unde exista un pian cu coadă. Mă va asculta și-mi va spune ce părere are, ce trebuie să fac. Plecarăm. Era un drum lung: am coborât o scară maiestuoasă cu lampioane de-a lungul balustradei, am trecut – la parter – prin trei camere a căror lumină fu aprinsă fără grabă de Mașa (le străbăteam unul lângă celălalt), n-am putut desluși mai mult de un cuplu în bronz de amorași, în prima, un șir de scaune tapisate în roz, dispuse circular în jurul unei mese Louis XV, în a doua, o panoplie pe peretele celei de-a treia. În a patra cameră, Mașa întârzie să răsucească ștecherul, rămaserăm în întuneric, am simțit cum întinde mâna spre mine, m-am aruncat spre ea, îmbrățișându-i trupul mai scheletic ca niciodată, ea nimeri cu gura pe ochelarii mei, mă aplecai, sau ne aplecarăm deodată să-i căutăm, răsturnarăm un obiect – o statuetă de porțelan, înaltă, un Buddha, cum deveni evident când Mașa aprinse lumina, după dezastru. Capul zeității căzuse lângă ochelarii mei.

— Nu-i nimic – respiră Mașa. Bine că nu s-au spart ochelarii!

Eu mi-i potrivii pe nas, ea – cu o lovitură delicată de picior – împinse capul de porțelan sub un divan.

— Nici tata nu ține la misticisme!

Nu mă mai privi. Hotărât, nu știa să sărute. Sapho era departe, mă așezai la pianul care ocupa întregul perete al camerei drapate în mov. Mi se făcu deodată dor de Sapho, de diminețile noastre în pădure, de invențiile noastre, acolo, am început să cânt *Fantezia* in re mozartiană – bucata ei preferată. Din pădure, coboram în vila lor din Zamora, deschideam pianul și ajungeam la fantezia in re. Degetele îmi tremurau din cauza nebuniilor noastre care începeau întotdeauna prin câteva trânte, după câteva piedici. O ridicam în brațe – nu era deloc ușoară –, îi dădeam drumul, cădea, o trăgeam după mine și-mi scotea cămașa din pantaloni. Își vâra capul sub cămașa mea, mă săruta și înaintam așa, ca la teatrul de păpuși, când doi oameni vor să formeze o cămilă, un centaur sau cine știe ce animal fabulos. Cădeam sub un copac și-mi arăta unde voia s-o sărut. Își descheia singură nasturii: aici, și aici, și aici – la pian, luam acordurile de sus ca să simt cum din cămașă, de la subsuoară, se va ridica, prin mișcarea amplă, parfumul ei impregnat în mine și care stăruia în lucrurile și pe corpul meu toată ziua. Noaptea, înainte de a adormi, îmi adulmecam brațele, pieptul, ca s-o revăd. Descopeream în păr ace de pin. Mai toate cămășile mele albe erau verzi, de la mușchiul

copacilor de care ne frecam febril. Dormeam îmbrăcat cu aceste cămăși – ca să nu mă despart de ea. Dimineața, nu mă spălam decât pe dinți. Era o hotărâre luată de comun acord. Ea făcea la fel. Ne redescoperiserăm în acea vară, deși ne iubeam de vreo 7 ani, când părinții ne surprinseseră în pod, sărutându-ne pe o sofa veche.

Mă săruta în timp ce cântam – Mașa ședea în colțul celălalt al camerei, sub rafturile unei biblioteci imense –, mă săruta acoperindu-mi claviatura, nu mai vedeam clapele, dar nu greșeam niciun diez, lăsând-o să-mi ridice ochelarii pe frunte, ca să mă poată săruta pe ochi. Când cântam, mă săruta cast – voluptățile și nerușinările le păstra doar pentru pădure. Nu vorbea, nu-mi cerea jurăminte – știa că sunt numai al ei, că n-o mint. Știa că mă mențin cast pentru ea, știa și cum, nu-i ascunsesem nici asta... Printre sărutări, din când în când, aducea doar amănunte realiste, pe ton amuzat:

— Vreau să mergem la Bușteni... nu mai am nasturi mici... și se prefăcea, câteva clipe, că vrea să asculte *adagio*-ul *Fanteziei*. Mă prefăceam și eu concentrat spre Mozart, dar degetele mele tremurau fiindcă știau prea bine cum se rupseseră și cum dispăruseră în iarbă nasturii aceia mici. Îi cunoșteam toate amănuntele vestimentare. Împreună cu mine inaugurase primii ei pantofi cu toc, primii ciorapi de mătase, iar primul ei sutien – legat de atâtea complicații pentru mișcările noastre

tot mai libere – ne intrigase câteva zile. Plecam la Bușteni să cumpărăm nasturi mici, gălbui, pentru sutien. Îi cosea – cu stranie discreție – dimineața, când, înainte de a pleca în pădure, îmi descleștam mâna cu o sută de game. Cred că repararea îmbrăcămintii deteriorate în pădure – în timpul exercițiilor sau al studierii bucăților care n-o interesau – era singura activitate prin care Sapho dovedea că are cât de cât grijă de ea și de lucrurile ei. Altfel, nu o dată am auzit observația în surdină, prin casă, că „e extraordinar cum fata unor asemenea oameni bine poate să meargă atât de destrăbălată...”

— Și murdară! preciza într-o zi, fulgerător, bunica mea, ascunsă după pagina mare a *Universului* cu ferparele cotidiene.

Nu, în vara aceea, dacă mă trezeam dimineața fără să-i simt parfumul în cămașa mea, mi se părea că peste noapte s-a îmbolnăvit și a plecat, fără să mă anunțe, din Zamora. Alergam într-un suflet la vila lor – unde doar o guvernantă o păzea, părinții optând pentru mare – și o găseam bându-și cafeaua cu lapte, în fustă și sutien, ca ieri în pădure, cu umerii goi, peste care tanti Fina, guvernanta, arunca grijulie un capot înflorat.

— Sapho, fii întotdeauna pedantă!

— De ce te-ai întrerupt? întrebă, de foarte departe, Mașa.

M-am rotit cu taburetul spre ea – ratarea era prea elocventă: a-mi aminti până la amănunt de Sapho, într-un mediu atât de

antiseptic, după o zi petrecută printre cele mai frumoase sentimente, și încă în timpul *Fanteziei* in re – singura piesă pentru care d-na A. avusese un cuvânt bun la adresa mea –, fuziunea acestor două realități mic-burgheze în casa unui ilegalist, după ce mă sărutasem cu fata lui, îmi dovedea că înrădăcinarea lor ținea de un blestem cu care nu știam să lupt.

— Cânți minunat – aprecie Mașa, fără poezie de salon, ceea ce mă bucură. Minunat – repetă ea cuvântul care făcea furori în discursurile noastre, mai ales spre final. De ce vrei să renunți?

— Fiindcă mi se pare o trădare... Nu pot să fur patru ore, și va trebui să ajung și la opt, dacă vreau să devin solist... Nu e vremea pianului, Mașa...

Ea nu-și părăsea locul de sub rafturile bibliotecii, cuvintele mele, pe cât de adevărate, erau tot pe atât de dornice să mă cheme lângă ea, s-o mai sărut o dată, pentru a încerca să rup vraja lui Sapho.

— Mi s-ar părea o concesie mic-burgheză...

— Nu-i adevărat... revoluția va avea întotdeauna nevoie de pianiști, de artiști... Cred că de fapt ți-e frică...

Am înțeles că în sfârșit mă cheamă lângă ea. M-am ridicat și, în drum spre ea, am început să dezvolt o idee – nici ea mincinoasă, dar care urmărea mai ales să-i dea dreptate și să-i sugereze cât de supus îi sunt, cât de prompt aș vrea s-o urmez:

— Mi-e și frică, da... foarte frică... De ce? (Făcui un lung ocol prin camera spațioasă, pentru a întârzia apropierea de ea.) Îți voi spune și asta... Nu-ți voi ascunde nimic de azi înainte, Mașa... Mi-e teamă că nu voi fi cel mai mare pianist al lumii, mi-e teamă că voi fi la cheremul publicului și al criticii, n-aș putea suporta să citesc cronici distrugătoare la adresa mea, să mă trezesc dimineața, după un concert, să iau ziarul... Aș vrea să fiu mai puternic decât publicul, decât cronicarii, aș vrea ca publicul și cronicarii să fie toți în mâna mea, eu să le spun cât și pe cine să aplaude, cum să scrie... Nimeni să nu iasă din ordinele mele... E mult mai important decât să fiu un biet pianist, înspăimântat toată ziua dacă diseară va cânta bine și ce va spune mâine critica... Nu sunt demagog, Mașa, nu sunt demagog... În fiecare săptămână urmez un curs de istoria muzicii, la care nu sunt dispus să renunț... Nu, la asta nu... Vreau să ajung un mare cronicar muzical, cel mai mare... Toți pianiștii să tremure în fața mea...

Fiindcă nu vedeam nicio reacție pe chipul ei (îndeobște inexpresiv), am apăsat pe marginile adevărului:

— Cum ți s-ar părea ca un comunist... sau comuniștii... un comunist să nu fie cel mai mare pianist al zilelor noastre?

Am venit în fața ei, nu așteptam răspuns la această întrebare decisivă: doream s-o îmbrățișez, ea se rezemă de bibliotecă, sărutul meu nu primi răspuns, am șovăit dacă să cobor pe gât

sau nu, am preferat ca, rămânându-i pe obrazul iritat de o adolescență rebelă, să citesc titlurile cărților din raftul aflat în spatele ei: ieșeau imediat în relief proaspete ediții de lux, legate în piele, cu litere aurite pe cotor, dar între volume noi dăinuiau din vechea bibliotecă *Tache Ionescu – Discursuri*, Nicolae Iorga, Tudor Arghezi în *Fundațiile Regale*, și la capăt, până unde ajungea raza mea vizuală, *Povestea vieții mele* de Regina Maria și *Pe aripile vântului*. Când m-am desprins de lângă ea, am remarcat că ultima carte a raftului era totuși Engels – *Anti-Dühring*.

— Vrei să vii cu mine la cursul de istoria muzicii? și mă rezemai într-un cot, destins, ca un tânăr agricultor, la portița iubitei, în amurg, în timp ce ea îşi lega basmaua, după o sărutare furată *à contre-cœur*, cum văzusem în cel mai recent film.

— Ești un copil și ai să rămâi un copil, multă vreme.

Așa se termină prima și ultima noastră scenă de dragoste, dar diagnosticul mă întărâtă și mă otrăvi ani de zile, începând chiar din acele zile faste. Copil nu putea însemna decât „mic-burghez". Proletarii erau bărbați. Bărbații erau revoluționari, iar revoluționarii – înțelepți. Iar înțelepții nu puteau fi copii, și aici cercul se închidea. Diagnosticul Mașei se corobora cu blestemul *Fanteziei* in re. Mai ales că observam sistematic cum nu pot termina cu copilăriile, cu duioșiile, cu obișnuințele mele

păcătoase. Perspectiva imaturității ideologice și sentimentale mă obseda, așa cum unii copii sunt terorizați că vor rămâne toată viața pitici, diformi, hâzi. Alții urmau să-și deteste mediul, alții aveau să fugă de acasă, din case îmbuibate, aparținând unor elemente exploatatoare, să fugă la căminul din Guttenberg, al organizației, fie în munți, ca bibliotecari, sau la Salva, alții (nu eu) aveau puterea să trântească, zguduindu-le din temelii, ușile din fier forjat ale căminului părintesc și să-și construiască tot din temelii o viață nouă, dormind pe mesele sediilor sărace, sub steaguri și lozinci. Eu veneam acasă, noaptea, pășeam în vârful picioarelor să nu-l trezesc, încordat să aud respirația tatălui meu, ritmând-o în sinea mea minute întregi, liniștind-o, prin autosugestie, și nu îndrăzneam să mă cercetez, pentru că aș fi descoperit că în clipele acelea mă și rugam să nu-l încerce un nou infarct. În schimb, nu mă lăsa să dorm imaginea acelui tovarăș – celebru în toată țara – care, la 19 ani, condusese brigada economică în depozitele alimentare ale tatălui său, mare speculant, pe care tânărul comunist îl demascase intransigent. Dar tatăl meu nu era speculant. Era doar un biet contabil, inadmisibil de utilitarist, cu vagi elanuri umanitare (cum era visul de a mă vedea pianist) și rigori de o extremă severitate în menținerea disciplinei familiale, incompatibile cu libertățile de care aveam nevoie ca activist. Mă rugam totuși pentru el. Îl menajam. Mă gândeam din

toamnă ce dar să-i fac de ziua lui, la mijloc de decembrie, exact când se născuse regele George al Angliei... Avea o plăcere indecentă așteptând să primească darurile mele. Anul acesta ar fi trebuit să-i spun că m-am răzgândit și voi continua lecțiile de pian – ar fi fost suficient, dar m-ar fi costat prea mult. Chiar dacă Mașa avea în general dreptate afirmând că revoluția e compatibilă cu pianul – a studia, în capul meu, era calea cea mai periculoasă: pianul mă lega definitiv de copilărie, mă menținea printre ei, „al lor", prizonier, supus, decalcifiat, pitic, în afara vieții. Și mai cu seamă a luptei.

Și totuși, în noaptea aceea, pășind prin casă tiptil, tatonând ca de obicei, la dreapta, să mă sprijin de pian în drumul spre camera mea – pianul fiind un punct de reper pentru a ocoli jardiniera fragilă, dar al tatii către mama, la 15 ani de mariaj – când am descoperit că în locul pianului nu-i nimic, absolut nimic, că deci tata se ținuse de cuvânt și nu fusese „o clipă de furie" amenințarea că vinde pianul, m-am lipit instinctiv de peretele igrasios, ca la un zid al plângerilor, mi-am tras sufletul – fără să-mi pese că ei s-ar putea trezi și m-ar putea găsi în această postură compromițătoare și vulnerabilă. Am pășit, după un timp lung, în camera mea, și acolo, dezbrăcându-mă, mi s-a făcut dor de colțul din antreul casei dnei A., colțul unde-ți descălțai pantofii vara, șoșonii sau ghetele iarna, de drumul în ciorapi, ca într-o pagodă, spre camera pianului, de cele două

odăi cu plafonul înalt, înalt de tot, odăi parcă fără mobilă, odăi purificate, odăi albe, de totală relaxare, pustiuri deconectante, până ajungeai în marea cameră, în marea sală de concert – copleșitoare ca marea fugă, ca marea messă – unde trona, mică, chircită de o veșnică colită, d-na A., cu profilul ei voltairian, cu o privire de pasăre răpitoare, gata să-ți cadă fulgerător de pe cracă pe craniu și să ți-l scormonească tenace și întrebător, în tăcere însă, nu înainte de a vedea totuși dacă ai intrat în ciorapi. Mi s-a făcut dor de tăcerea cu care pășeam spre pian, ea încercând să schițeze un zâmbet care ar fi trebuit să țină loc de „bună ziua", „ce mai faci?", „cum e vremea afară?", „ce mai scriu ziarele?", „ce-ți mai fac părinții?", „ce dificultăți ai avut cu impromptu-urile?" și multe altele, apoi punea picior peste picior și își împreună palmele peste genunchi, aștepta să-mi fixez taburetul care rămăsese prea sus, de la Solange – eleva care mă preceda –, apoi zicea „te ascult", și mie mi se făcu un dor imens de acel „te ascult" terorizant, paralizant. Paralizam. Jumătățile de oră cu d-na A. erau ședințele mele de paralizie infantilă. La „primul nostru contact", într-adevăr ne întinsesem pe studioul din dormitorul ei pentru a-mi corecta căderea mâinii din umăr, într-adevăr pe piciorul ei, dar eu paralizasem în acea clipă, fiindcă în viața mea nu trăisem o asemenea lecție de pian, fiindcă nu-mi trecuse prin minte că pianul poate fi altceva decât o bucurie pentru părinții mei – și

lucrurile nu evoluaseră.

O mințisem pe Sapho – dar în noaptea aceea, prima noapte fără pian în casă, le-am contopit pe Sapho și pe d-na A., într-o singură imagine, a aceluiași dor: voiam să fi trăit cu d-na A., apoi să alerg la Sapho, să-i spun adevărul și să-i arăt și ei în sfârșit, cu marea superioritate a bărbatului care a învățat să iubească de la o femeie mult mai în vârstă decât el, să-i arăt ce știu și ce pot, și ea, Sapho, dezgustată de trădarea mea, să mă ierte și să-mi arate ea ce înseamnă o noapte de dragoste cu o fată care, într-adevăr, te iubește. Dar lucrurile nu evoluaseră, împietrisem lângă d-na A., ea nu făcuse nicio mișcare stimulatoare, ne ridicaserăm în picioare – și de atunci, între noi se lăsă acea tăcere a jumătății de oră plătite din greu de tata. Din ce în ce mai excitat, mă întrebai ce voi face fără acea jumătate de oră, cum va arăta viața mea fără acea teroare săptămânală care culmina cu așezarea mea în fața pianului, fără niciun fel de note înaintea ochilor – căci asta era cel mai îngrozitor în studiile cu d-na A., obligativitatea de a cânta pe dinafară. Dintre precedentele mele profesoare – trei, apărute și ele fugitiv în acea noapte, d-na B., prima, extrem de păroasă și nervoasă, lovindu-mă bestial peste degete la orice diez greșit, d-na S., ale cărei rochii exalau un perpetuu miros de transpirație, d-na P., fată bătrână, blândă ce-i drept, dar care m-a ținut un an întreg cu sonata în de major de Beethoven –

niciuna nu-mi ceruse să vin la lecție fără note. D-na A., la a doua lecție, m-a dat afară din marea sală de concert când i-am spus că nu știu pe dinafară impromptu-ul lui Schubert.

— Ne întâlnim săptămâna viitoare, domnul meu!... Azi, tot ce-am putea face e inutil... Pierre!

Într-atât de dor îmi era de d-na A., încât auzii pașii lui Pierre – Pierre, cel care mă urma și venea întotdeauna mai devreme, înalt, sportiv, intrând în cameră direct de pe o pârtie de schi sau din bazinul de la Lido, dezinvolt ca la el acasă, iubitul fără dubiu al dnei A., dar nu mă interesa, specialist în repertoriul romantic pe care-l epura de tot ce era tuberculos și morbid, Chopin fiind pentru el un fel de stadion însorit, Rahmaninov – o sală de gimnastică veselă, pentru tinerii bogați. Era o viziune nouă. Pierre studia cu d-na A. trei ore pe săptămână – tatăl lui nu era un biet contabil – și cred c-o mai vedea de alte trei ori. Odată, când d-na A. îmi elogiase *Fantezia* in re, sfidai protocolul și cerui permisiunea să asist la ora lui Pierre. D-na A. refuză:

— Ne vedem joi, la curs... Ești în mare progres...

Ciudat, deși străbăteam cu pași cât mai rari cele două camere pure, spre antreu, încercând să prind măcar primele acorduri ale lui Pierre – doream să fie un Schubert, fiindcă în Schubert mă știam cu mult superior lui – nu am auzit nimic. Acum, noaptea, rătăcind cu degetele pe mine, îmi apăru acolo impromptu-ul în ta, ultima piesă pe care o studiasem cu d-na

A., unde nu reușeam să echilibrez crescendo-ul final:

— Tu nu înțelegi că în tot ce a scris, Schubert avea o nostalgie după Beethoven. Schubert era complexat de Beethoven...

Toată ideea cursului ei, la capitolul Schubert – unde ajunsesem chiar în acele zile – se găsea aici, în Franz strivit de Ludwig. Eu credeam altfel. Ce credeam? Ce credeam? Am revăzut-o mai târziu, mai liniștit – igrasios ca peretele gol, fără pian, al salonului – pe Solange, fata care mă preceda, cu care mă întâlneam pe scări, căreia voiam să-i prind măcar o dată privirea, dar nu reușeam, căci ea cobora atât de temătoare treptele scării întunecate, de parcă era o fecioară arabă cu fața acoperită de un văl.

— Sapho a telefonat să nu vii azi la ziua ei... îmi comunică mama, dimineață, după cea mai îndelungată tăcere dintre noi.

— Nici nu aveam de gând... și-am pus sandvișul în servietă.

— Tanti Fina a fost operată ieri, de cancer... precizează mama, știa ea de ce – nici ea, nici tata nu aveau deocamdată nimic împotrivă să fiu tot timpul în casă la Sapho și s-o idolatrizez pe tanti Fina împreună cu întreaga familie Danu.

— Diseară sunt la curs... am replicat, atât pentru a o deruta, cât și pentru a o înduioșa; căci – se va întreba după plecarea mea – ce mai caută la cursul dnei A., dacă a terminat cu pianul? Nu înseamnă totuși că a rămas al nostru?

În ora de chimie – apolitică, nu aveam de ce să stau la pândă pentru a combate teoriile reacționare ale profesorilor, cum făceam la istorie și mai ales la economie politică – m-am jucat câteva bune minute cu ideea că mama îi telefonează tatii și îi relatează importanta mea replică.

— Crezi că a observat lipsa pianului? o va întreba el...

Spre prânz, încet-încet, din nimic în nimic – atmosfera se întunecă. Tanti Fina o aducea pe Sapho. Tanti Fina, chiar bolnavă de cancer, însemna oricum Zamora, diminețile în fugă, Sapho bându-și cafeaua cu capotul aruncat pe umeri, disparițiile în pădure, cu complicitatea guvernantei. Tanti Fina eram noi căutând în Bușteni nasturi mici, fără pudoare, fără teamă. După aceea, Sapho se combină iar cu d-na A., cum puteam să mă duc la curs, dacă renunțasem la lecțiile de pian? În prețul lecțiilor intra și dreptul de a urma cursul de istoria muzicii. Una nu mergea fără alta... D-na A. nu glumea cu banii, știa să ceară un preț, deși – și aceasta mi se relevă în timpul ultimei ore de anatomie, când d-nul Trandafirescu, un bătrân profesor cu aspect de prună uscată, se străduia să evite orice brutalitate verbală în explicarea aparatului digestiv –, pe vremuri, după cum aflasem, d-na A. cotizase la o organizație progresistă. Ei bine, voi avea o întrevedere cu ea și, invocându-i acea perioadă a vieții ei, speculându-i just vechile simpatii de stânga, combinând metodele legale cu cele ilegale în scopul

unei cauze juste, o voi convinge să mă accepte la curs, chiar dacă renunțam la lecții.

Dar abia la intrarea în sediu, îndreptându-mă spre camera unde triam scrisorile, spiritul meu se lumină deplin, printr-o hotărâre bruscă, demnă, mai presus de toate aceste meschine complicații ale vieții zilnice care complotează permanent în a înlănțui conștiința revoluționară la jocul trivial al bolilor, banilor și obiectelor. Era, desigur, o hotărâre țâșnită – poate nu suficient de spontan, dar ce conta? – din ura față de noaptea precedentă, în care dispariția unui pian, nimic altceva decât un obiect, o bocisem cu cele mai dezgustătoare lacrimi și doruri ale trupului meu. Abia acum mă ajunse din urmă umilința la care nu găsisem puterea să rezist – dar replica mea fu minunată: voi deveni mult mai vigilent față de fiecare scrisoare; voi părăsi orice sentiment festiv și idilic, voi fi cu ochii în patru la fiecare cuvânt. Alții au aceeași sarcină în alte sectoare, în tranșee mult mai înaintate. Ar fi fost inutil să-i invidiez. Mie mi se încredințase această zonă – în această zonă trebuia să dau totul, chiar dacă nu aveam condiții pentru sacrificiul suprem. Mai mult: încălcând ușor dispoziția tovarășului Virgil, nu-i voi înmâna imediat fiecare scrisoare suspectă, ci le voi strânge în decurs de două-trei zile, pentru a-i prezenta un stoc „care să mă reprezinte”...

Am lucrat toată după-amiaza singur. Virgil îmi anunță că

ceilalți doi tovarăși plecaseră în „verificări”; adică trebuia controlat rapid, apoi raportat „mai sus”, unde urma un control mai aprofundat, cine-s semnatarii unor scrisori extraordinare care, prin „căldura și forța sentimentelor lor”, meritau – la o primă vedere – să fie trimise în Scandinavia. Aveam asemenea scrisori, absolut emoționante, dar nu puteam ști cine se ascunde la capătul lor, chiar dacă semnăturile erau clare și precise. Fiindcă nu era totuna dacă ele aparțineau unui simplu forjor sau lăcătuș, ori unor tineri elevi care avuseseră alte condiții de dezvoltare culturală. Între scrisoarea emoționantă a unui lăcătuș și scrisoarea – la fel de emoționantă – a unui elev, era logic să o preferăm pe prima. Despre Mașa nu știam însă nimic. Absența ei nu era deloc normală.

Am hotărât să sacrific cursul de istoria muzicii de la orele 19 și să lucrez până lichidez stocul, muncind pentru toți patru. Numai că în acea zi – oricât de încordat citeam – nu descopeream nimic suspect. Se petrecea ceva mult mai întristător: cel puțin jumătate dintre scrisori erau identice. Ele sosiseră din două fabrici ale sectorului – frumos bătute la mașină, redactate corect gramatical, dar în formulări trase la indigo, opera evidentă a unor secretari care, în naivitatea lor, ajunseseră să standardizeze entuziasmul. Aceasta nu ni se mai întâmplase. Era un fenomen nou. Am intrat la tovarășul Virgil să-i comunic fenomenul. Mă ascultă, deloc tulburat.

— Se întâmplă, ce ești așa de prăpăstios?

— Mi se pare...

— Nu trebuie să ți se pară. Vor fi „fenomene” – cum le zici – care ne vor amărî și mai mult... Trebuie să ne așteptăm la fel de fel de bazaconii. Viața-i scurtă, revoluția e lungă! – și această parafrază cultă din latină mi-l ridică frumos pe piedestalul fără de care nu mă mișcam prin viață, și simultan mă aruncă pe mine, mic-burghezul ușor impresionabil la toate inadvertențele, în groapa comună a neputințelor mele. Din nou mă pripeam, din nou „îmi puneam cenușă în cap”. Căci tovarășul Virgil avea la rândul lui să-mi comunice o noutate, negândită vreodată de mine: nu voi mai merge la liceu, la cursurile de zi. Organizația îmi cere să devin activist de profesie. Sunt un element devotat, din ce în ce mai bine pregătit. Am capacitatea să pregătesc examenele „în particular”, le voi da într-o sesiune specială, la vară, unde se vor prezenta și alți câțiva aflați în cazul meu. Și Virgil, nu numai eu, sublinie acest „alți câțiva”... Nu eram mulți cei cărora ni se trasa această sarcină pe cât de grea, pe atât de frumoasă sau tocmai de aceea... Organizația – traduceam eu, în limbajul meu instantaneu, ca unul dintre acei translatori eminenți fără de care nu se desfășoară marile congrese – nu mă consideră deci nici „copil”, nici „mic-burghez iremediabil”, nici „tovarăș de drum”, nici „imatur” ideologic – atunci de ce

să mă mai fi chinuit?

— Vreau să vă spun, tovarășe Virgil – articulam vorbele cu vocea proprie confesiunilor –, că această hotărâre... la care nu mă așteptam... prin ceea ce reprezintă ca încredere în mine... coincide cu o altă hotărâre, luată de unul singur, chiar ieri... pe aceeași linie... de devotament total... nu știu dacă vă interesează...

— Ne interesează orice... și, stingherit, Virgil mișcă un tampon de pe birou, de la dreapta la stânga.

— Cântam foarte bine la pian... de la 8 ani... şoptii ca la mărturisirea unui păcat covârșitor, de care, în sfârșit, mă eliberam.

— Vom vedea ce vei face cu pianul...

Dar eu nu mai găsii timp să-i precizez că în acest domeniu nu se poate „vedea" și mai ales „nu vom putea vedea" nimic, și încă la plural – fiindcă sună telefonul.

— Da... da... da...

Virgil rosti silaba sfântă de nu știu câte ori, apoi:

— Vin imediat!

Tatăl Mașei – ea sunase – avusese un accident grav de mașină, la intrarea în București. Probabil, mortal. Se trăsese în el? Era primul gând. Nu. O derapare. Mai existau și derapări...

— Vin și eu... hotărâi implacabil, ca între activiștii de profesie. Cu excepția unei scarlatine, la 4 ani, rămasă fără relief

în memorie, spitalul, ca instituție, ca drum, îmi era străin. Infarctul tatălui meu mă dusese cu gândul la cimitir. Între viață și moarte, în măsura în care moartea mă interesa, nu vedeam niciodată treapta intermediară a spitalului. Căutând-o în acea seară pe Mașa, străbătând siguri pe noi înșine culoarele, încercam senzația intrării într-un sediu de-al nostru, dominați de sarcina la zi, dacă nu superioară, oricum umană. Nu garantam de Virgil, dar eu eram foarte conștient de caracterul uman – „nimic din ceea ce e omenesc...” – al prezenței noastre, acolo. Fiecare pas pe dalele de ciment suna decis și important ca o dovadă irefutabilă că într-adevăr „nimic din ceea ce e omenesc...” și – conform ideii lui Korceaghin – că „în viață nu numai lupta contează, ci și bucuria unor adânci sentimente”. Mă simțeam – fără echivoc – bine.

Mașa aștepta de trei ore în fața sălii de operație – părea plânsă, dar, firește, nu disperată. Era vorba, după câte înțelesese, de o fractură a bazei craniene. O clipă – de-a lungul a trei ore – o soră ieșise din operație și-i spusese „să stea cuminte” pe banca aceea... Nu putea, Virgil o așeză pe bancă, o încadrarăm la dreapta și la stânga, aș fi vrut să-i spun ceva, dar ceea ce aveam în minte mi se părea totuși cam deplasat, cam vulgar, cam netrebnic, dar asta era, nu mă puteam ascunde de mine: nu avusesem niciodată prilejul să discut despre oameni aflați în comă, în pragul morții, nu eram pregătit să văd

murind oameni și nu cunoșteam niciuna dintre convențiile care înconjoară asemenea clipe. Gândul meu vulgar – îmi dădeam și atunci seama – era însă spontan și, indiscutabil, sincer: nu voiam să-i spun altceva Mașei decât că de mâine sunt activist de profesie, că am sfârșit oficial și obiectiv cu copilăria, că diagnosticul ei se dovedise fals.

Virgil știa însă ce să întrebe, și experiența lui proletară în acest domeniu mă absorbi și mă sili să tac: Tovarășul, cum stătea cu inima? Cât avea tensiunea? Mai suferise vreodată vreo operație? Dar cu plămânii? Avusese ceva la rinichi? Maşa ridica din umeri, analfabetă și ea în ale morții – „niciodată tata nu s-a plâns...” –, dar mai important pentru mine era Virgil, cu instructajul său indirect de care presimțeam că voi avea nevoie într-un viitor nu prea îndepărtat. Îl ascultam privind în jos, fixând pantoful drept al Mașei, scâlciat la bot și cu două pete mari de noroi; apoi, am constatat că ciorapul ei gros, maroniu, de elevă internă, atârna, desprins desigur din copca portjartierei. Dar dacă nu purta portjartieră, ci-l ținea numai într-o jartieră?

Am ridicat, deodată, privirea – Sapho trecea pe lângă noi, la un metru de noi, ținută la braț de un domn în halat alb, un doctor probabil, care-i vorbea în șoaptă, la ureche. Ea mă văzu – mă văzu foarte bine, mai mult de câteva secunde, îndepărtându-și capul de el și întorcându-se deslușit spre

mine: „Doamne – mă gândii cu spaima prăpastiei –, să nu se oprească, să nu mi se adreseze". Ea trecu mai departe, cedând rugăciunii mele și mă simții mai liniștit. Ar fi fost îngrozitor ca în moartea unui bătrân ilegalist, în tristețea unor tineri comuniști, să se amestece boala unei bătrâne guvernante mic-burgheze. Moartea însăși nu putea fi străină de lupta de clasă. Morții (sau doar cei în agonie) se diferențiau, se ierarhizau și ei conform originii sociale. Nu puteam pune pe același plan durerile provocate de sfârșitul unui proletar cu ale unei mic-burgheze. Nici în fața morții nu puteam fi apolitic – dar o urmării pe Sapho până dispăru la capătul coridorului, ca odată, de mult, de mult de tot, când, descoperiți de părinți în pod, ne stabiliserăm locul de dragoste într-un orfelinat, pustiu în timpul verii, unde pătrundeam printr-o fereastră a mezaninului și rămâneam în sala caloriferelor, un labirint somptuos de țevi, sub care așternuserăm o pătură din zestrea Finei, o pătură cadrilată în verde și galben pe care ne sărutam fără teamă. Sapho pleca prima și eu o urmăream, ridicat în coate, cum dispărea prin pădurea de țevi, prefigurare deloc stranie a pădurii de la Zamora. M-am ridicat de pe bancă, fulgerat de ideea că cei de acasă nu primiseră toată ziua niciun telefon de la mine. Nu mă puteam divulga chiar așa – „vin imediat", comunicai celor doi și mă îndreptai cu graba prefăcută a unei subite dureri stomacale. Căutând un telefon

public, știam că o caut pe Sapho. La etajul I – după indicația unei surori – într-un colț obscur, am găsit aparatul, aveam de ales între a spune adevărul sau a inventa o vizită la spital, pentru a o vedea pe Tanti Fina. Am ales a doua soluție – la urma urmei, care era adevărul?, mult mai târziu aveam să aflu că adevărul e de obicei invenția cea mai plăcută pentru cei din jur... – mama fu încântată, simțeam că-i vine să plângă constatând că nu-i pot trăda, că încă mai știu ce înseamnă un om bolnav, o familie îndurerată.

— Și unde ai mâncat la prânz?

— Îți spun eu...

— Ai fost la curs?

— Nu.

— Să știi că de trei zile, la d-na A. nu răspunde nimeni...

Mama, destinsă, încerca să se elibereze de vălul informațional. Cunoșteam mecanismul, am închis aparatul.

Am rămas la pândă în colțul acela obscur, coridoarele se luminaseră cu acea zgârcenie a vremii sărace în energie electrică – așteptam înfrigurat să apară. Trebuia să-i explic. Ce? Nu știu. Trebuia s-o sărut. Ultima oară. Asta știam. Trebuia să vină – eram în gară la Poiana Țapului, amurg târziu de vară, plecase la Predeal fără să mă anunțe, era prima oară când se întâmplase așa ceva, nici Fina nu știa de ce, am stat ore întregi în gară ca să aflu, când coborî, că plecase pentru a-mi cumpăra

mie, ca surpriză, *Poemul lui Octombrie*, tradus chiar în zilele acelea pentru prima oară integral de Vladimir Colin, iar ei, ceva care nu se găsea la Bușteni, un portjartier, fiindcă celălalt se făcuse praf, toate astea au cerut timp, au durat, a pierdut un personal, ăsta cu care a venit avusese o pană la Azuga, ne sărutam pe piatra fântânii, în bătaia clopotului dogit al gării, pe urmă, în drum spre vila lor, am căutat întunericul cel mai dens, între doi arbori, între două felinare – și, în sfârșit, cu instinctul sigur al femeii care știe să ia toate inițiativele, Sapho deschise prima ușă apărută în cale și intrarăm într-un cabinet gol, luminat doar în colțul din stânga de o lampă aprinsă pe birou care descoperea, alături, o banchetă cu un cearșaf alb: pășind prima, se lovi de un aparat înalt, emailat – pentru radiografii, probabil –, ascuns cumva de ușă, și-mi şopti, ca pe vremuri, „atenție!”. Mă grăbii să-i deschid nasturii mari ai pardesiului – era îmbrăcată de drum, cobora scările când mă văzuse, se întorsese fără ezitare, mă trase de mână, păşise înainte pe coridor – era un pardesiu nou, cu nasturi moderni, acceptă s-o deschei, totul în tăcere, tremurând amândoi, „atenție, atenție”, îmi șoptea, îndreptându-ne amândoi spre banchetă:

— Niciodată nu ne-am ascuns într-un laborator – era una dintre acele fraze cu cifru cunoscut dacă începeau cu „niciodată”...

Ea nu-și dezbrăcă pardesiul, rămaserăm în picioare, lumina lămpii îmi bătea în față, ca să scap mă așezai pe marginea banchetei, gata s-o aduc spre mine – dar în aceeași clipă mi se făcu frică, prima frică de activist, de om politic care poate fi găsit cu o fată într-un loc obscur. Mă ridicai, ea simți totul și mă înveli, neașteptat, în pardesiul ei, strângându-mă de șoldul ei. Scena devenea imposibilă. M-am smuls, am dat-o deoparte, dar cu o mișcare energică ea mă găsi prin întuneric și mă împinse spre aparat, m-am rezemat cu spatele de o placă, cred – Sapho nu continuă presiunea, cu același instinct sigur al femeii care știe până unde pot fi întinse operațiile delicate, în pădurile obiectelor fragile:

— Ascultă-mă!...

Era nebună? Mai avea ceva de povestit? Placa îmi înfiora spatele.

— Nu înțeleg nimic... trebuie să plec, și de data asta o îmbrâncii violent.

— N-o să mai înțelegi nimic – răspunse Sapho, calmă, de lângă birou, acoperind lumina lămpii, lăsând astfel în jurul acestor cuvinte un întuneric propice doar în conversațiile basmelor și radiografiilor. Pleacă tu primul!

Am ieșit pe coridor, m-am uitat la dreapta, la stânga, nimeni, m-am liniștit, pasul a devenit imediat sigur, demn; eram un tânăr intrat într-un ordin superior tuturor suferințelor care se

înșirau după aceste uși curate, infinit superior acestei lumi care murea halucinând calomnii și bazaconii.

Maşa nu mai era pe bancă. Virgil mă anunță că tovarășul murise. Întrebările mele muriră, și ele, într-o scurtă zguduire.

Francis Scott FITZGERALD

Întâi Mai

Un război fusese purtat şi câştigat, iar arterele măreţului oraş al învingătorilor erau traversate de arce de triumf şi însufleţite de florile roşii, albe şi rozalii aruncate în văzduh. Din zori şi până-n seară, în lungile zile de primăvară, soldaţii întorşi acasă mărşăluiau pe şoseaua principală conduşi de tobe şi de suflul voios şi răsunător al alămurilor, în vreme ce comercianţii şi funcţionarii îşi lăsau baltă mărunţele ciorovăieli şi socotelile şi, îngrămădindu-se pe la ferestre, îşi întorceau solemn feţele albe şi buhăite către batalioanele care treceau prin dreptul lor.

Nu se mai văzuse nicicând asemenea splendoare în marele oraş, pentru că în trena victoriei venise şi bunăstarea, iar comercianţii din sud şi din vest se buluciseră încoace cu căţel şi purcel ca să ia parte la toate ospeţele savuroase şi la toate distracţiile extravagante care se organizau – dar şi ca să le cumpere femeilor lor blănuri pentru iarna ce-avea să vină, poşete din ţesături de aur, conduri multicolori de mătase şi argint, satin roz şi ţesături cu fir de aur.

Într-atât de voioase şi răsunătoare erau odele prin care scriitorii şi poeţii naţiunii cuceritoare vesteau iminenţa păcii

şi-a prosperităţii, încât tot mai mulţi cheltuitori se adunau din provincii să soarbă vinul exaltării, iar comercianţii se debarasau tot mai iute de bibelourile şi de pantofiorii brodaţi şi dădeau strigare să li se mai aducă bibelouri şi pantofiori brodaţi ca să poată da la schimb ce li se cerea. Ba chiar se găsea câte unul să fluture din mâini a disperare, strigând: „Vai! Nu mai am pantofiori!" şi „Vai! Mi s-au terminat bibelourile! Cerul să m-ajute, că nu ştiu ce mă fac!"

Dar nimeni nu stătea să le asculte văicărelile zgomotoase, întrucât mulţimea era mult prea ocupată – zi după zi, infanteriştii mărşăluiau semeţi pe şosea şi toată lumea exulta la vederea lor, pentru că tinerii aceştia care se întorceau de la război erau nepătaţi şi bravi, aveau danturi sănătoase şi obraji rumeni, iar tinerele din ţinut erau fecioare nurlii la chip şi la trup.

Şi astfel, în tot acest timp, multe aventuri amoroase se petrecură în marele oraş, iar dintre ele doar câteva – ori poate una singură – sunt aşternute pe aceste pagini.

I

La ora nouă a dimineţii de întâi mai 1919, un tânăr se prezentă la recepţia hotelului Biltmore şi întrebă dacă domnul Philip Dean era înregistrat ca oaspete, iar dacă era, ruga să i se

facă legătura cu camera domnului Dean. Solicitantul era îmbrăcat într-un costum cu o croială frumoasă, însă cam ponosit. Era scund şi zvelt, iar chipul său avea o frumuseţe sumbră; ochii îi erau conturaţi deasupra de gene neobişnuit de lungi, iar dedesubt de semicercurile albăstrii ale unei sănătăţi şubrede, acest al doilea efect fiind accentuat de o strălucire nenaturală care îi colora faţa ca o perpetuă stare de febră.

Domnul Dean era oaspete al hotelului. Tânărul a fost îndrumat către un telefon aflat pe o latură a recepţiei.

Într-o secundă i s-a făcut legătura; o voce somnoroasă îi răspunse de undeva din înalt.

— Domnul Dean? rosti tânărul plin de însufleţire. Sunt Gordon, Phil. Gordon Sterrett. Sunt la recepţie. Am auzit că eşti în New York şi am presimţit că te găsesc aici.

Vocea somnoroasă deveni tot mai entuziastă. Ehei, ce mai făcea bătrânul Gordy? Păi, sigur că era surprins şi încântat! La naiba, să urce Gordy imediat!

Câteva minute mai târziu, Philip Dean, îmbrăcat în pijama de mătase albastră, deschise uşa şi cei doi tineri se salutară cu o exuberanţă amestecată cu o uşoară jenă. Aveau amândoi în jur de douăzeci şi patru de ani şi absolviseră la Yale în anul premergător izbucnirii războiului; dar asemănările dintre ei se opreau brusc în acest punct. Dean era blond, rumen la faţă şi cu muşchi bine conturaţi pe sub pijamaua subţire. Radia prin

toţi porii condiţie fizică şi bunăstare corporală. Zâmbea adesea, arătându-şi dinţii mari şi ieşiţi în afară.

— Aveam de gând să te caut, exclamă el plin de entuziasm. Mi-am luat câteva săptămâni libere. Stai jos o secundă, că mă-ntorc imediat. Mă duc să fac un duş.

Dispăru la baie, iar musafirul său rămase uitându-se nervos în jur, oprindu-şi pentru câteva clipe privirea ochilor întunecaţi asupra unei voluminoase genţi de voiaj englezeşti aflate într-un colţ şi asupra unui set de cămăşi dintr-o mătase bogată, risipite pe scaune, printre cravate care-ţi luau ochii şi ciorapi moi de lână.

Gordon se ridică în picioare şi, săltând o cămaşă, o examină cu mare atenţie. Era dintr-o mătase foarte plină, galbenă, vărgată cu albastru-deschis – şi erau vreo zece ca ea. Lăsând-o să cadă la loc, îşi trase în jos mânecile hainei şi îşi împinse în sus manşetele roase ale cămăşii până dispărură complet din vedere. Apoi se duse la oglindă şi se privi apatic şi nefericit. Cravata lui, ale cărei vremuri glorioase trecuseră de mult, era decolorată şi păstra urma degetului mare; nu mai era bună să mascheze butonierele destrămate de la guler. Se gândi, deloc amuzat, la faptul că doar cu trei ani în urmă, la alegerile din ultimul an de colegiu, primise şi el câteva voturi pentru calitatea de-a fi tânărul cel mai bine îmbrăcat din promoţia sa.

Dean ieşi din baie frecându-se cu prosopul.

— Aseară am văzut o veche prietenă a ta, spuse el. Am trecut pe lângă ea în foaier şi n-am reuşit nici în ruptul capului să-mi amintesc numele ei. Fata aia pe care-ai adus-o la New Haven în ultimul an.

Gordon tresări.

— Edith Bradin? La ea te referi?

— La ea. Frumoasă al naibii. Şi-acum mai e păpuşică drăguţă... ştii ce vreau să zic: să n-o atingi nici c-o petală.

Îşi studie satisfăcut făptura lucitoare în oglindă şi zâmbi vag, expunându-şi o parte a danturii.

— Oricum, cred că trebuie să aibă vreo douăştrei de ani.

— Douăjdoi împliniţi luna trecută, rosti absent Gordon.

— Poftim? A, luna trecută. Păi, cred că a venit pentru balul Gamma Psi. Ştii că şi noi avem diseară un bal cu Gamma Psi de la Yale, la Delmonico să ar trebui să vii şi tu, Gordon. Probabil că jumătate din New Haven o să fie acolo. Pot să-ţi fac eu rost de invitaţie.

După ce îşi puse, fără tragere de inimă, lenjerie curată, Dean aprinse o ţigară şi se aşeză lângă fereastra deschisă, trecându-şi în revistă gambele şi genunchii în lumina răsăritului care inunda încăperea.

— Ia loc, Gordy, şi zi-mi ce-ai mai făcut şi cu ce te ocupi acum şi tot restul.

În mod cu totul neaşteptat, Gordon se prăbuşi pe pat;

rămase întins acolo, inert şi apatic. Gura lui, de obicei uşor deschisă când faţa îi era relaxată, căpătă brusc o expresie neajutorată şi jalnică.

— Ce s-a-ntâmplat? îl întrebă imediat Dean.

— Of, Doamne!

— Ce s-a-ntâmplat?

— Dar ce naiba nu s-a-ntâmplat, răspunse Gordon cu un aer nefericit. Sunt complet dărâmat, Phil. Sunt sfârşit.

— Ha?

— Sunt sfârşit.

Îi tremura glasul.

Dean îl scrută mai îndeaproape cu ochii săi albaştri.

— Chiar că arăţi rupt.

— Aşa şi sunt. Am stricat naibii totul. (Făcu o pauză, apoi continuă.) Mai bine-aş începe cu începutul... sau o să te plictiseşti?

— Deloc. Dă-i drumul, spuse Dean.

Dar se simţea în vocea lui o notă ezitantă. Planificase călătoria aceasta către est ca pe o vacanţă, iar faptul că dăduse peste un Gordon Sterrett copleşit de necazuri îl cam aducea la exasperare.

— Dă-i drumul, repetă el, apoi adăugă cu jumătate de voce: Descarcă-te.

— Păi, începu nesigur Gordon, m-am întors din Franţa în

februarie, am mers acasă în Harrisburg şi-am stat acolo o lună, pe urmă am plecat la New York să-mi caut de lucru. Mi-am luat o slujbă la o companie de export. M-au concediat ieri.

— Te-au concediat?

— Ajung şi la asta, Phil. Sincer îţi spun, tu eşti cam singurul om la care pot să apelez într-o chestiune ca asta. Nu te superi dacă-ţi spun sincer, nu, Phil?

Dean se crispă din nou. Uşoarele lovituri cu palmele pe genunchi deveniseră un fel de tic nervos. Simţea vag că era împovărat în mod nedrept cu o anume responsabilitate; nici măcar nu era convins că vrea să audă povestea. Deşi nu i se părea deloc surprinzător să afle că Gordon Sterrett avea oarece probleme, de data aceasta nefericirea lui avea ceva care-l dezgusta şi-l făcea insensibil, cu toate că îi stârnea curiozitatea.

— Dă-i drumul.

— E vorba de-o fată.

— Hm.

Dean hotărî că nimic n-avea să-i strice călătoria. Dacă Gordon urma să devină deprimant, atunci se va întâlni mai rar cu Gordon.

— O cheamă Jewel Hudson, continuă vocea suferindă din pat. Era „pură", aşa cred, până acum vreun an. Locuia aici în New York – familia ei era săracă. Acum ai ei au murit şi ea locuieşte cu o mătuşă bătrână. Ştii, când am cunoscut-o eu tocmai

începeau să se-ntoarcă toţi din Franţa, cârduri întregi veneau, iar eu nu făceam altceva decât să-i întâmpin pe nou-veniţi şi să mă duc cu ei la petreceri. Aşa a-nceput totul, Phil, doar fiindcă eram bucuros să-i văd pe toţi şi să văd că se bucurau şi ei să mă vadă.

— Trebuia să ai mai multă minte.

— Ştiu.

Gordon făcu o pauză, apoi continuă apatic:

— Acum sunt pe cont propriu, să ştii, Phil, şi nu pot să sufăr să fiu sărac. După aia a apărut afurisita asta de fată. S-a cam îndrăgostit de mine şi a ţinut-o o vreme, iar eu, deşi n-am avut de gând nicio clipă să mă implic atât de tare, tot dădeam de ea peste tot unde mă duceam. Îţi poţi da seama ce soi de muncă făceam pentru ăia care se ocupau cu exporturi... sigur, eu mereu am avut de gând să desenez, să fac ilustraţii pentru reviste. Se câştigă gras din asta.

— Şi de ce n-ai făcut-o? Trebuie să te apuci serios de muncă dacă vrei să-ţi faci un rost, îl sfătui Dean pe un ton de un formalism rece.

— Am încercat, oarecum, dar lucrările mele sunt material brut. Am talent, Phil, ştiu să desenez... dar pur şi simplu nu ştiu cum se face. Trebuie să merg la o şcoală de artă şi nu-mi permit. Ei, şi lucrurile au mers ce-au mers până acum vreo săptămână, când s-a declanşat criza. Tocmai când ajunsesem

de-a binelea la fundul sacului, a căzut fata asta pe capul meu. Vrea să-i dau bani, zice că e-n stare să-mi facă necazuri dacă nu-i dau.

— Şi e-n stare?

— Mă tem că da. Ăsta-i unul din motivele pentru care mi-am pierdut slujba... că mă suna ea la birou toată ziua bună ziua... şi cam asta a fost ultima picătură. A scris o scrisoare şi mă ameninţă c-o trimite familiei mele. Ah, ce m-a mai prins la-nghesuială. Trebuie să fac rost de nişte bani să-i dau.

Urmă o tăcere stânjenitoare. Gordon zăcea absolut nemişcat, cu mâinile strânse pe lângă corp.

— Sunt frânt, urmă el cu voce tremurătoare. Aproape că m-a scos din minţi, Phil. De n-aş fi ştiut că vii încoace, în Est, mă omoram. Vreau să-mi împrumuţi trei sute de dolari.

Mâinile lui Dean, care până atunci tot loveau uşor gleznele-i goale, se opriră brusc, iar strania incertitudine care plana între ei doi se transformă într-o aşteptare încordată.

După o clipă, Gordon continuă:

— Am supt de la ai mei de-am ajuns să-mi fie jenă să mai cer vreun bănuţ.

Dean tot nu scotea vreun sunet.

— Jewel zice că-i trebuie neapărat două sute de dolari.

— Zi-i să se ducă undeva.

— Da, pare foarte simplu, dar are de la mine nişte scrisori

compromiţătoare. Din păcate, nu-i deloc genul paşnic, cum te-ai fi aşteptat.

Dean se strâmbă a dezgust.

— Nu pot să sufăr genul ăsta de femei. Trebuia să te fereşti de ea.

— Ştiu, recunoscu Gordon, obosit.

— Trebuie să priveşti lucrurile aşa cum sunt. Dacă n-ai bani, trebuie să munceşti şi să stai departe de femei.

— Ţie ţi-e uşor să zici, replică Gordon, mijindu-şi ochii. Ai toţi banii din lume.

— Nici vorbă de-aşa ceva. Familia mea îmi socoteşte la sânge tot ce cheltuiesc. Tocmai pentru că am ceva spaţiu de manevră trebuie să fiu foarte atent să nu abuzez de el.

Ridică storurile, lăsând cale liberă fluviului de lumină solară.

— Nu sunt vreun pedant mărginit, Domnul mi-e martor, continuă el, măsurându-şi vorbele. Îmi place să mă simt bine... şi-mi place cu atât mai mult într-o vacanţă ca asta, dar tu eşti... eşti într-o stare groaznică. Nu te-am mai auzit vorbind aşa niciodată. Parc-ai fi intrat în faliment... şi moral, şi financiar.

— Astea nu merg mână-n mână de obicei?

Dean scutură nervos din cap.

— De felul tău ai o aură pe care n-o înţeleg. Ceva rău te apasă.

— E un aer de îngrijorare şi sărăcie şi nopţi nedormite, spuse

Gordon, oarecum sfidător.

— Nu ştiu ce să zic.

— Of, bine, recunosc că sunt deprimant. Mă deprim şi pe mine. Dar, Dumnezeule... Phil, doar o săptămână de odihnă şi un costum nou şi ceva bani gheaţă, şi-o să fiu... o să fiu cum eram cândva. Phil, sunt în stare să desenez foarte repede, ştii bine asta. Dar de cele mai multe ori n-am avut bani să-mi cumpăr materiale pentru desen cât de cât bune... şi nu pot să desenez când sunt obosit, descurajat şi dărâmat. Cu ceva bani gheaţă aş putea să-mi iau câteva săptămâni libere şi să mă apuc de treabă.

— Şi de unde ştiu eu că n-o să-i cheltuieşti cu vreo altă femeie?

— De ce mai răsuceşti cuţitul în rană? şopti Gordon.

— Nu răsucesc niciun cuţit. Nu suport să te văd în halul ăsta.

— Îmi împrumuţi banii ăia, Phil?

— Nu pot să mă hotărăsc în clipa asta. Sunt foarte mulţi bani şi m-ar încurca al naibii.

— O să fie iadul pentru mine dacă n-o să poţi... Ştiu că mă văicăresc şi ştiu că-i numai vina mea, dar... asta nu schimbă cu nimic situaţia.

— Când ai putea să mi-i dai înapoi?

Suna încurajator. Gordon rămase pe gânduri. Probabil că cel mai înţelept din partea lui era să fie sincer.

— Desigur, aş putea să-ţi promit că ţi-i trimit luna viitoare, dar... mai bine să spun peste trei luni. Imediat ce-o să încep să vând desene.

— De unde ştiu eu că o să vinzi vreun desen?

Duritatea nou apărută în vocea lui Dean îl făcu pe Gordon să simtă fiorii reci ai îndoielii. Oare exista posibilitatea să nu-i dea banii?

— Presupun că n-ai mare încredere în mine.

— Aveam, să ştii... dar când te văd în halul ăsta încep să-mi pun întrebări.

— Ai impresia că dacă n-aş fi ajuns la limită mai veneam aşa la tine? Crezi că-mi face plăcere?

Se întrerupse şi îşi muşcă buza, simţind că era mai bine să-şi înăbuşe mânia crescândă din voce. În definitiv, el era cel care venise să se roage.

— Pari să te descurci binişor, spuse mânios Dean. Mă pui în poziţia în care, dacă nu-ţi împrumut bani, sunt un fleţ... O, ba da, asta faci. Şi dă-mi voie să-ţi spun că nu-mi e deloc uşor să pun mâna pe trei sute de dolari. Venitul meu nu-i atât de mare încât să nu-l zgâlţâi zdravăn dacă tai din el aşa o felie.

Se sculă de pe scaun şi începu să se îmbrace, alegându-şi hainele cu mare atenţie. Gordon întinse braţele şi apucă strâns marginile patului, luptându-se cu dorinţa de-a urla din toţi rărunchii. Avea senzaţia că-i crapă capul şi începe să-i

zbârnâie, avea gura uscată şi amară şi simţea că fierbinţeala din sânge i se risipeşte în nenumărate frânturi uniforme, ca picăturile de ploaie scurgându-se cu lentoare de pe un acoperiş.

Dean îşi înnodă cravata cu gesturi precise, îşi netezi sprâncenele şi îşi scoase cu toată solemnitatea un fir de tutun dintre dinţi. După aceea îşi umplu tabachera, aruncă grijuliu la coş pachetul golit de ţigări şi îşi puse tabachera în buzunarul vestei.

— Ai mâncat de dimineaţă? se interesă el.

— Nu. Am renunţat la micul dejun de-o vreme.

— Păi, să ieşim să mâncăm ceva. Ne hotărâm mai târziu cu banii ăia. M-am săturat de subiectul ăsta. Am venit în Est ca să mă simt bine. Hai să mergem la Clubul Yale, spuse Dean prost dispus, apoi adăugă cu reproş implicit: Ai renunţat la slujbă. Nu mai ai altă treabă.

— Aş avea o mulţime de făcut dacă aş avea o brumă de bani, bătu şaua Gordon.

— Of, pentru Dumnezeu, mai las-o moartă o vreme! N-are niciun rost să-mi amărăşti toată călătoria. Uite, ia nişte bani.

Scoase din portofel o bancnotă de cinci dolari şi i-o azvârli lui Gordon, care o împături cu grijă şi-o puse în buzunar. O pată de culoare apăru în obrajii acestuia, o strălucire nouă, care nu era provocată de febră. Pentru o clipă, înainte de-a se

întoarce să iasă din încăpere, ochii celor doi se întâlniră şi fiecare dintre ei descoperi ceva ce îl făcu să plece repede privirea. Pentru că în acea clipă se urârâ brusc şi fără echivoc.

II

Un furnicar de lume umplea la amiază Fifth Avenue şi Forty-fourth Street. Un soare bogat şi fericit strălucea, aur vremelnic, prin sticla groasă a vitrinelor cochete de magazine, scăldând în lumină genţi şi poşete împletite, şiraguri de perle în casete căptuşite cu catifea cenuşie, evantaie stridente din pene multicolore, rochii scumpe din dantele şi mătăsuri, tablouri proaste şi mobilier stil, aranjat minuţios în saloanele de prezentare ale decoratorilor de interioare.

Perechi, grupuri, roiuri de tinere care-şi terminaseră ziua de lucru adăstau în dreptul vitrinelor să-şi aleagă aranjamentul viitoarelor budoare din acele expoziţii splendide care includeau până şi câte o pijama bărbătească de mătase întinsă pe pat cu un aer domestic. Stăteau în faţa prăvăliilor de bijuterii şi îşi alegeau inelele de logodnă, rochiile de nuntă şi ceasurile de mână platinate, apoi treceau mai departe să inspecteze evantaiele din pene şi capele, în vreme ce-şi digerau sandvişurile şi îngheţata cu fructe pe care le mâncaseră la prânz.

Peste tot în aglomeraţie se vedeau bărbaţi în uniformă, mateloţi din uriaşa flotă ancorată pe râul Hudson, soldaţi cu însemnele diverselor divizii din Massachusetts până în California, dorindu-şi cu ardoare să fie băgaţi în seamă, doar pentru a descoperi că marele oraş era sătul până-n gât de soldaţime şi n-o suporta decât comasată frumos în formaţii de marş şi cocoşată sub raniţe şi flinte. Prin mulţimea aceasta pestriţă se plimbau Dean şi Gordon; primul, interesat de tot ce-l înconjura, alert şi atent la parada sumumului de stridenţe şi uşurătăţi omeneşti; al doilea, amintindu-şi de câte ori fusese şi el parte din gloată, obosit, hrănit pe sponci, muncit peste măsură şi stors de energie. Vânzoleala din jur era pentru Dean plină de sens, tinerească, veselă; pentru Gordon era deprimantă, fără sens, fără finalitate.

În Clubul Yale se întâlniră cu un grup de foşti colegi care-l salutară în gura mare pe Dean, cel venit în vizită din alt oraş. Apoi se aşezară cu toţii într-un semicerc de fotolii şi băură un rând de whisky cu sifon.

Conversaţia i se păru lui Gordon obositoare şi interminabilă. Dejunară împreună, *en masse*, încălzindu-se după aceea cu diverse tării. Toţi aveau de gând să meargă în seara aceea la balul frăţiei Gamma Psi, care promitea să fie cea mai tare petrecere de după război.

— Vine şi Edith Bradin, îi spuse unul dintre ei lui Gordon. Nu

era una din pasiunile tale pe vremuri? Nu sunteţi amândoi din Harrisburg?

— Ba da, răspunse Gordon şi încercă să schimbe subiectul. Mă mai văd din când în când cu frate-său. E un ţicnit cu idei socialiste. Conduce un ziar sau aşa ceva, pe-aici prin New York.

— Nu ca petrecăreaţa de soră-sa, ei? continuă zelosul lui informator. Păi, vine şi ea diseară... cu unul din anul trei, pe nume Peter Himmel.

Gordon urma să se întâlnească cu Jewel Hudson la opt seara – îi promisese că-i va aduce nişte bani – şi se uitase deja la ceas de câteva ori, nervos. La patru, spre uşurarea lui, Dean se ridică şi anunţă că se duce la Rivers Brothers să cumpere gulere detaşabile şi cravate. Însă de cum ieşiră pe uşa clubului li se mai alătură cineva din grup, spre disperarea lui Gordon. Dean era acum într-o dispoziţie jovială, fericit în aşteptarea petrecerii din acea seară şi oarecum pus pe glume. Odată ajuns la Rivers, alese o duzină de cravate, pe fiecare în parte după îndelungi consultări cu cel care îi însoţea. Oare era de părere că reveneau la modă cravatele înguste? Şi nu era păcat că magazinul n-avea în stoc mai multe gulere Welsh Margotson[1]?

[1] Personajul greşeşte numele mărcii de cămăşi şi accesorii Welch Margetson, înfiinţată la mijlocul secolului al XIX-lea de britanicii Joseph Welch şi J.S. Margetson.

Niciun guler nu egalase vreodată modelul „Covington”.

Gordon intrase într-o stare vecină cu panica. Voia urgent banii aceia. Şi în plus acum îl tenta vag şi pe el ideea de-a merge la balul Gamma Psi. Voia s-o vadă pe Edith – Edith cu care nu se mai întâlnise dintr-o anume seară romantică petrecută la Harrisburg Country Club, chiar înainte ca el să plece în Franţa. Idila murise înecată în vâltoarea războiului şi uitată în desenul complicat al ultimelor trei luni, dar imaginea ei chinuitoare, şarmantă, absorbită în propria-i flecăreală nesemnificativă, îi răsări pe neaşteptate în minte, aducând cu ea o mulţime de amintiri. De-a lungul anilor petrecuţi la colegiu adorase chipul lui Edith cu un soi de admiraţie detaşată, însă plină de tandreţe. Îi plăcuse la nebunie s-o deseneze – avea o duzină de schiţe ale ei răspândite prin toată camera – jucând golf, înotând... era în stare să-i deseneze şi cu ochii închişi profilul acela nostim şi atrăgător.

Ieşiră de la Rivers pe la cinci şi jumătate şi mai zăboviră puţin pe trotuar.

— Ei, spuse jovial Dean, eu am terminat. Cred că mă duc înapoi la hotel pentru un bărbierit, un tuns şi-un masaj.

— Sună bine, spuse celălalt tânăr, cred că vin şi eu cu tine.

Gordon se întrebă dacă nu cumva avea să rămână de căruţă până la urmă. Îşi învinse cu mare greutate pornirea de-a se întoarce spre omul acela ca să-i mârâie un „Mai du-te naibii

de-aici!”. În disperarea lui, îl suspectă pe Dean că se înţelesese cu el să-l ţină prin preajmă ca să evite o dispută legată de bani.

Intrară în hotelul Biltmore – un Biltmore însufleţit de fete, cele mai multe venite din vest şi din sud, crema debutantelor dintr-o mulţime de oraşe care se adunase aici pentru balul unei faimoase frăţii dintr-o faimoasă universitate. Pentru Gordon, însă, erau toate chipuri dintr-un vis. Îşi adună forţele pentru un ultim apel către Dean şi era cât pe ce să-i spună nici el nu ştia bine ce, când Dean se scuză brusc în faţa celuilalt tânăr şi-l apucă de braţ pe Gordon, trăgându-l deoparte.

— Gordy, spuse el repezit, am întors pe toate părţile chestiunea asta şi-am hotărât că nu pot să-ţi împrumut banii ăia. Mi-ar plăcea să-ţi fiu de folos, dar senzaţia mea e că n-ar trebui s-o fac... M-ar strânge la buzunar o lună-ntreagă.

Privindu-l posomorât, Gordon se întrebă cum de nu observase până atunci în ce hal îi ieşeau în afară lui Dean dinţii de sus.

— Îmi pare rău de tot, Gordon, urmă Dean, dar asta e.

Îşi scoase portofelul şi numără ostentativ şaptezeci şi cinci de dolari în bancnote.

— Uite, spuse el, întinzându-i-le. Sunt şaptezeci şi cinci, fac optzeci cu ce ţi-am mai dat. Ăştia-s toţi banii gheaţă pe care-i am la mine, în afară de fondul pentru cheltuielile de călătorie.

Gordon ridică automat mâna cu pumnul strâns, îl desfăcu de

parcă era un cleşte şi îl închise la loc peste bani.

— Ne vedem la bal, spuse Dean. Trebuie să trec pe la frizerie.

— Pe curând, rosti Gordon cu o voce seacă şi încordată.

— Pe curând.

Dean schiţă un început de zâmbet, dar păru să se răzgândească. Dădu din cap energic şi dispăru.

Gordon însă rămase pe loc, cu chipul său frumos desfigurat de jale, strângând în mână cu putere sulul de bancnote. După o vreme, orbit de lacrimile ce porniseră să-i curgă dintr-odată, se urni şi coborî împleticit treptele din faţa hotelului.

III

Pe la ora nouă a acelei seri, doi oameni ieşeau dintr-un restaurant ieftin de pe Sixth Avenue. Erau urâţi, prost hrăniţi, lipsiţi de orice calitate în afara unei inteligenţe rudimentare, lipsiţi până şi de acea exuberanţă animalică în stare ea singură să dea culoare vieţii; fuseseră chinuiţi în ultima vreme de viermi intestinali, frig şi foame, într-un oraş mizerabil dintr-un ţinut bizar; erau săraci şi fără prieteni; aruncaţi încă de la naştere ca resturile epavelor aduse de ape la mal – şi ca resturile epavelor aduse de ape la mal aveau să tot fie aruncaţi până la moarte. Purtau uniforma armatei americane, iar pe umăr însemnele unei divizii de recruţi din New Jersey, care

debarcase cu trei zile în urmă.

Cel mai înalt dintre ei se numea Carrol Key, un nume care sugera că în venele sale curgea, fie şi diluat de generaţii degenerate, un sânge cu oarecare potenţial[1]. Te puteai uita însă mult şi bine la chipul său prelung, cu bărbia neconturată, la ochii stinşi şi apoşi şi la pometii ascuţiţi, fără să descoperi vreun indiciu al valorii sale ancestrale ori al unor capacităţi înnăscute.

Camaradul său era oacheş şi crăcănat, avea ochi de şobolan şi un nas coroiat care fusese spart în multe locuri. Aerul său sfidător era în mod evident o prefăcătorie, armă defensivă împrumutată din lumea aceea a mârâiturilor şi muşcăturilor, a intimidărilor şi a ameninţărilor fizice în care trăise toată viaţa. Îl chema Gus Rose.

Părăsind localul, o luară agale pe Sixth Avenue, mânuind cu mult elan şi completă detaşare două scobitori.

— Încotro? întrebă Rose pe un ton care sugera că nu l-ar fi mirat să audă de la Key că mergeau spre insulele Pacificului de Sud.

---

[1] Fitzgerald se referă probabil la un ilustru tiz al personajului, Francis Scott Key (1779 – 1843), poet amator, autorul poeziei „*Defense of Fort McHenry*", devenită ulterior „*The Star-Spangled Banner*" – imnul Statelor Unite ale Americii.

— Ce-ai zice să vedem dacă n-am putea pune mâna pe ceva de băut?

Încă nu se instituise prohibiţia. Întorsăturile din formularea întrebării aveau drept cauză legea care interzicea vânzarea alcoolului către soldaţi.

Rose aprobă cu entuziasm.

— Am o idee, continuă Key după un moment de gândire. Am un frate pe undeva.

— În New York?

— Mdea. E un tip mare.

Voia de fapt să spună că avea un frate mai mare.

— E chelner la o ospătărie.

— Poate ne face el rost.

— Io zic că poate!

— Ascultă aicea, mâine scot dă pă mine afurisita asta dă uniformă. Şi nici că mă mai prinzi cu ea. O să-mi iau nişte ţoale obişnuite.

— Auzi, io mai bine nu mi-aş lua.

Cum finanţele lor însumau ceva mai puţin de cinci dolari, intenţia lui Rose putea fi luată ca o joacă plăcută cu vorbele, inofensivă şi consolatoare. Oricum păru să-i mulţumească pe amândoi, fiindcă o întăriră râzând pe înfundate, pomenind diverse nume de personaje sus-puse în ierarhia biblică şi repetând la nesfârşit expresii ca „O, Doamne!”, „Ştii tu” sau „Îţi

zic io!”

Toată hrana spirituală a celor doi se compunea dintr-un comentariu ofuscat rostit pe nas şi repetat ani de-a rândul la adresa instituţiei – fie ea armata, piaţa neagră sau azilul de săraci – care-i ţinea la un moment dat în viaţă. Până în dimineaţa acelei zile instituţia cu pricina fusese „guvernu”, iar cea de dinaintea ei fusese „căp tanu”. Însă acum alunecaseră pe nesimţite de sub influenţele celor două şi erau în starea aceea oarecum incomodă care preceda momentul adoptării unei noi vasalităţi. Ezitau, erau plini de resentimente şi oarecum stânjeniţi, stări pe care le ascundeau jucând un teatru complicat în care se prefăceau uşuraţi că isprăviseră cu armata şi asigurându-se reciproc că disciplina militară nu va mai domni în veci peste voinţa lor încăpăţânată şi iubitoare de libertate. Şi, totuşi, adevărul era că s-ar fi simţit mai în largul lor într-o puşcărie decât în această libertate necondiţionată, nouă în viaţa lor.

Deodată Key grăbi pasul. Rose, ridicând capul să-i urmărească privirea, descoperi o mulţime ce se aduna pe stradă la vreo cincizeci de metri în faţa lor. Key chicoti şi-o luă la fugă într-acolo; Rose chicoti şi el, iar picioarele lui scurte şi strâmbe porniră să-şi depene mărunţel mersul pe lângă paşii lungi şi stângaci ai tovarăşului său.

Odată ajunşi la marginea mulţimii, deveniră amândoi parte

din ea. Era compusă din civili zdrenţăroşi, dărâmaţi de băutură, şi din soldaţi proveniţi din multe divizii şi aflaţi în diferite stadii de trezie, cu toţii adunaţi ciorchine în jurul unui evreu scund, cu favoriţi lungi şi negri, care gesticula fluturându-şi mâinile şi ţinea o cuvântare foarte agitată, dar concisă. Key şi Rose, ca două icuri înfipte într-un pachet asortat, îl scrutară cu acută suspiciune, în vreme ce vorbele lui pătrundeau în minţile lor.

— Cu ce v-aţi ales de pe urma războiului? striga el cu înverşunare. Uitaţi-vă-l în jur, uitaţi-vă-l în jur! Sunteţi bogaţi? Vi s-a oferit o mulţime de bani?... Nu, aveţi noroc dac-aţi rămas în viaţă şi cu ambele picioare, aveţi noroc dacă v-aţi întors şi n-aţi descoperit că v-a plecat nevasta cu vreunu' care-a avut destui bani de dat ca să scape de război! Şi astea dac-aţi avut noroc! Cine-a stors tot profitu din războiu' ăsta în afară de J.P. Morgan şi John D. Rockefeller?

În acel moment, micul discurs al evreului a fost întrerupt de impactul unui pumn ostil asupra bărbiei sale bărboase, care-l răsturnă pe spate şi-l făcu să cadă răşchirat pe pavaj.

— Blestemaţi de bolşevici! răcni uriaşul care îi aplicase lovitura, un soldat forţos, cu braţe de fierar.

Se auzi un murmur de aprobare, iar mulţimea strânse rândurile.

Evreul se ridică în picioare nesigur şi imediat căzu la loc,

doborât de alţi câţiva pumni bine ţintiţi. De data asta rămase pe jos, respirând sacadat, cu un fir de sânge curgându-i din buza spartă şi pe dinăuntru, şi pe dinafară.

Se iscă o hărmălaie de voci, iar în câteva clipe Rose şi Key se pomeniră târâţi de vălmăşagul care se rostogolea pe Sixth Avenue sub conducerea unui civil slăbănog care purta o pălărie de pâslă cu boruri late şi-a soldatului vânjos care pusese capăt abrupt discursului. Mulţimea se umflase miraculos şi ajunsese la proporţii formidabile, iar un şuvoi de cetăţeni încă nehotărâţi curgea după ea pe trotuare, arătându-şi susţinerea morală prin urale intermitente.

— Încotro mergem? ţipă Key în urechea celui de lângă el.

Omul i-l arătă pe liderul cu pălăria de pâslă.

— Tipu' de-acolo ştie unde-s de găsit mulţi de teapa ăluia. Ne ducem să le-o arătăm noi!

— Ne ducem să le-o arătăm noi! îi şopti incitat Key lui Rose, care la rândul lui repetă cu entuziasm fraza pentru omul aflat de cealaltă parte.

Procesiunea mătura Sixth Avenue, alăturându-i-se din loc în loc soldaţi din infanteria terestră sau marină şi din când în când câte un civil care, inevitabil, răcnea că şi el era proaspăt liberat din armată, de parcă ăsta era biletul de admitere în nou-înfiinţatul club de sport şi distracţie.

Apoi procesiunea coti la o intersecţie şi se îndreptă spre

Fifth Avenue; ici şi colo se vorbea că mergeau la o întrunire „roşie” de la Tolliver Hall.

— Unde-i asta?

Întrebarea înaintă prin mulţime din gură-n gură şi la scurt timp pluti înapoi răspunsul. Tolliver Hall era pe Tenth Street. Şi cică mai era o ceată de oşteni care avea de gând să spargă întrunirea şi care ajunsese deja la faţa locului!

Dar numele „Tenth Street” suna foarte îndepărtat, iar la auzul său se iscă o văitătură generală şi vreo douăzeci de inşi lăsară baltă procesiunea. Printre ei se aflau şi Rose, şi Key, care încetiniră ritmul până la un pas de plimbare şi lăsară să-i depăşească valul celor mai entuziaşti decât ei.

— Mai bine-aş bea ceva, spuse Key când se opriră şi-şi croiră drum spre trotuar printre strigăte de „Găozari!” şi „Căcăcioşilor!”

— Frate-tău lucrează pe-aici prin zonă? întrebă Rose, cu aerul celui care trece de la superficialităţi la nişte chestiuni nepieritoare.

— Ar trebui, răspunse Key. Nu l-am mai văzut de vreo doi ani. Am fost prin Pennsylvania. Şi-acum poate n-o mai munci de noapte. Uite, pe-aici. Ne-o da el, dacă nu-i plecat.

Găsiră ce căutau după câteva minute de patrulat strada – un birt ponosit între Fifth Avenue şi Broadway. Acolo intră Key să întrebe de fratele său George, în vreme ce Rose rămase să-l

aştepte afară.

— Nu mai e p-aici, spuse Key când ieşi. Acu e chelner la Delmonico's.

Rose dădu din cap cu un aer înţelept, de parcă se aşteptase la una ca asta. Nu trebuie să fii surprins că un om capabil îşi mai schimbă uneori locul de muncă. Cunoscuse şi el cândva un chelner – fapt ce alimentă o lungă conversaţie în care dezbătură dacă un chelner câştigă mai mult din leafă ori din bacşişuri; concluzionară că totul depinde de calitatea clienţilor care frecventează localul în care lucrează chelnerul cu pricina. După ce-şi zugrăviră unul altuia tablouri în culori vii cu milionari care iau masa la Delmonico's şi aruncă în dreapta şi-n stânga cu bancnote de cincizeci de dolari după primul litru de şampanie, fiecare dintre ei rumegă în sinea lui ideea de-a se face chelner. Ba chiar, fruntea îngustă a lui Key secreta hotărârea de a-i cere fratelui său să-i facă rost de-o slujbă.

— Chelnerul poa' să bea toată şampania care rămâne-n sticle de pe urma ălora, sugeră pofticios Rose, apoi adăugă ca şi când s-ar mai fi gândit puţin la asta: Frăţicule!

Se făcuse zece şi jumătate când ajunseră la Delmonico's, unde văzură cu surprindere un şuvoi de taxiuri ce se opreau unul după altul în faţa intrării, deversând pe trotuar tinere doamne minunate, cu capul descoperit, fiecare însoţită de câte un tânăr domn ţeapăn în ţinută de seară.

— E o petrecere, remarcă Rose cu un soi de veneraţie. Poate-ar fi mai bine să nu intrăm. O să fie ocupat.

— Ba n-o să fie. Stai liniştit.

După câteva clipe de ezitare, intrară amândoi pe uşa care li se păru cel mai puţin decorată şi, fiindcă îi cuprinse imediat nehotărârea, se opriră intimidaţi într-un ungher ferit al micii săli de mese în care se pomeniseră. Îşi scoaseră bonetele şi rămaseră cu ele în mâini. Un nor de posomoreală se abătu asupra lor şi tresăriră amândoi când o uşă din capăt se trânti de perete şi un chelner pătrunse înăuntru ca o cometă care brăzdă toată încăperea şi se topi printr-o altă uşă, din capătul opus.

Trei astfel de traversări fulgerătoare se petrecură înainte ca cei doi căutători să-şi vină în fire cât să poată chema un chelner. Acesta se întoarse, îi privi suspicios şi se apropie cu paşi uşori, ca de pisică, de parcă era gata în orice moment să le întoarcă spatele şi s-o ia la goană.

— Auzi, începu Key, auzi, îl ştii pe frate-meu? E chelner aici.

— Îl cheamă Key, adnotă Rose.

Da, chelnerul îl cunoştea pe Key. Era la etaj, din câte ştia el. În marea sală de bal avea loc o serată dansantă. O să-l anunţe el.

Zece minute mai târziu apăru George Key, care-şi salută fratele cu maximă suspiciune; primul şi cel mai firesc gând al

său era că urma să i se ceară bani.

George era înalt şi avea o bărbie lipsită de fermitate, dar aici se opreau asemănările cu fratele său. Ochii săi nu erau stinşi, ci vioi şi scânteietori, iar purtările sale erau curtenitoare, de salon şi vag condescendente. Schimbară câteva replici formale. George era însurat şi avea trei copii. Părea întru câtva interesat, dar nu impresionat de ştirea că fratele său, Carrol, fusese cu armata peste hotare. Asta îl dezamăgi pe Carrol.

— George, spuse fratele mai mic după ce terminară cu schimbul de politeţuri, noi am vrea să punem mâna pe nişte pileală şi nu vrea nimeni să ne vândă. Poţi tu să ne faci rost?

George reflectă un moment.

— Sigur. Aş putea. Dar o să mai dureze vreo jumătate de oră.

— E-n regulă, spuse Carrol, aşteptăm.

Odată aranjată treaba, Rose dădu să se aşeze pe un scaun din apropiere, dar se pomeni sculat în picioare de un George indignat la culme.

— Hei! Ia vezi! Nu-i voie să stai acolo! Salonul ăsta e gata pregătit pentru banchetul de la ora douăşpe.

— Da' nu-i fac nimic, spuse Rose înciudat. Am trecut pe la despăduchere.

— Nu contează, spuse aspru George. Dacă mă vede şeful că stau cu voi la taclale, mă calcă-n picioare.

— Of.

Pentru cei doi, menţionarea ospătarului-şef reprezenta o explicaţie completă; în aşteptarea unei sugestii, îşi frământau în mâini bonetele cu care veniseră din străinătăţuri.

— Ştiu eu un loc unde puteţi să aşteptaţi, spuse George după o scurtă pauză. Ia veniţi cu mine.

Ieşiră în urma lui pe uşa din celălalt capăt al sălii, traversară o cămară pustie şi urcară pe două scări în spirală neluminate, ajungând în cele din urmă într-o încăpere mică, mobilată în cea mai mare parte cu grămezi de găleţi şi vrafuri de perii de curăţat şi luminată cu un singur bec chior. Acolo îi lăsă George pe cei doi, după ce le ceru doi dolari şi conveni cu ei să se întoarcă într-o jumătate de oră cu un litru de whisky.

— George face bani buni, pe pariu, spuse Key mohorât, aşezându-se pe o găleată întoarsă cu gura în jos. Pe pariu că face cin'zeci de dolari pe săptămână.

Rose dădu din cap aprobator şi scuipă.

— Pe pariu că da.

— Cine zicea că dă balu?

— Nişte tipi de la colegiu. De la Yale.

Clătinară din cap solemn unul către celălalt.

— Oare pe unde-o fi ajuns grămada aia de soldaţi?

— Habar n-am. Ştiu că era al naibii de mult de mers pentru mine.

— Şi pentru mine. N-ai să mă prinzi umblând atâta pe jos.

După alte zece minute îi cuprinse neliniştea.

— Io mă duc să văd ce-i pe-afară, spuse Rose, păşind cu luare-aminte către uşa din celălalt capăt.

Era o uşă batantă tapiţată cu postav verde, pe care o împinse prudent doar cât să se deschidă doi-trei centimetri.

— Vezi ceva?

Drept răspuns, Rose trase aer în piept cu putere.

— La naiba! Ce de băutură-i aici, pe cinstea mea!

— Băutură?

Key veni la uşă lângă Rose şi privi lacom.

— Să dea dracu' dacă asta nu-i băutură, spuse el după un moment de cercetare atentă cu privirea.

Încăperea de dincolo era de vreo două ori mai mare decât cea în care se aflau ei – şi acolo se pregătea un radios zaiafet de tării. De-a lungul pereţilor, pe două şiruri de mese acoperite cu pânză albă alternau sticle cu tot soiul de licori: whisky, gin, coniac, vermuturi franţuzeşti şi italieneşti şi suc de portocale, ca să nu mai vorbim de o paletă întreagă de sifoane şi două uriaşe boluri goale pregătite pentru punci. Pe moment încăperea era nepopulată.

— E pentru balul ăla care tre' să-nceapă, şopti Key. Auzi viorile? Măi băiete, să ştii că n-aş zice nu la un dans.

Închiseră uşa fără zgomot şi schimbară priviri pline de înţeles. N-aveau nevoie să-şi confirme unul altuia gândurile.

— Ce-aş mai pune mâna pe vreo câteva sticle d-acolo, rosti apăsat Rose.

— Şi io.

— Crezi că ne-ar vedea cineva?

Key chibzui o vreme.

— Mai bine-am aştepta să-nceapă să bea din ele. Acuma le au pe toate aşezate-acolo şi le ştiu număru.

Dezbătură acest aspect timp de câteva minute. Rose era pornit să pună imediat mâna pe o sticlă şi s-o pitească sub haină înainte de-a apuca să intre cineva în cameră. Key însă era adeptul prudenţei. Se temea să nu-şi bage fratele în bucluc. Dacă aşteptau să se deschidă o parte din sticle, nu mai era nicio problemă să ia şi ei una fiindcă toată lumea ar fi crezut c-o subtilizase vreunul dintre tipii de la colegiu.

Încă se mai ciondăneau pe chestia asta când George Key traversă în trombă încăperea şi, de-abia mormăind ceva în direcţia lor, dispăru pe uşa capitonată cu postav verde. Un minut mai târziu, cei doi auziră pocnetul câtorva dopuri, apoi sunet de gheaţă spartă şi gâlgâit de lichid turnat. George amesteca ingredientele pentru punci.

Soldaţii îşi rânjiră unul altuia cu gura până la urechi de încântare.

— Măiculiţă! şopti Rose.

George reapăru de dincolo.

— Să nu vorbiţi tare, băieţi. Vin la voi cu marfa în cinci minute.

Şi dispăru pe unde intrase.

Imediat ce se topi zgomotul paşilor să-i pe trepte, Rose aruncă o privire de control în camera deliciilor, apoi intră iute ca săgeata şi reveni cu o sticlă în mână.

— Uite ce zic io, spuse el după o vreme, când şedeau amândoi radioşi digerându-şi prima porţie. Aşteptăm până se-ntoarce şi-l întrebăm dacă nu putem să rămânem aici ca să bem ce ne aduce... ştii. Îi zicem că n-avem unde să mergem să bem... ştii. Pe urmă, imediat cum nu mai e nimeni în camera aia, intrăm şi noi uşurel şi-ascundem câte-o sticlă sub haină. O să adunăm cât să ne-ajungă câteva zile... ştii?

— Sigur, încuviinţă Rose cu entuziasm. Măiculiţă! Şi dacă vrem putem să le vindem la răcanii ăia oricând avem chef.

Rămaseră tăcuţi câteva clipe, rumegându-şi fericiţi ideea. Apoi Key ridică mâna şi îşi descheie gulerul hainei militare.

— Cald mai e aici, aşa-i?

Rose îl aprobă cu toată convingerea.

— Ca-n iad de cald.

IV

Încă mai era destul de supărată când ieşi din camera de toaletă şi traversă fumoarul care dădea în sala de bal; supărată

nu atât pe ceea ce se întâmplase – în definitiv, o banalitate absolută din viaţa ei socială –, ci pentru că se întâmplase în noaptea aceea anume. N-avea nimic să-şi reproşeze. Reacţionase cu acel amestec judicios de demnitate şi compătimire reticentă pe care îl adopta întotdeauna. Îl pusese la punct scurt şi cu abilitate.

Se întâmplase pe când plecau cu taxiul de la Biltmore – nici la colţ n-ajunseseră încă. El îşi ridicase neîndemânatic braţul drept – în dreapta lui era ea – şi încercase să-i cuprindă umerii acoperiţi cu pelerina de seară de culoarea carminului, garnisită cu blană. Gestul în sine fusese o greşeală. Pentru un tânăr care încerca să îmbrăţişeze o tânără fără să fie sigur că are acordul ei, ar fi fost cu siguranţă mult mai graţios s-o înconjoare mai întâi cu braţul din partea opusă; ar fi evitat astfel momentul stânjenitor al ridicării braţului înghesuit lângă ea.

Al doilea *faux pas* al lui fusese un gest neconştientizat. Ea îşi petrecuse după-amiaza la coafor; o oripila ideea că putea să se întâmple vreo nenorocire cu părul ei – şi totuşi, pe când Peter făcea încercarea aceea nefericită de-a o cuprinde cu braţul, cotul lui îi atinsese în treacăt coafura. Era al doilea *faux pas* al lui. Doi erau de-ajuns.

El începuse să murmure ceva. Încă de la prima lui şoaptă, ea hotărâse că nu era nimic mai mult decât un tinerel oarecare de la colegiu. Edith avea douăzeci şi doi de ani şi, în orice caz,

balul de atunci, primul de acel soi de când se sfârşise războiul, îi amintea, prin asociaţii făcute într-un ritm tot mai alert, de un alt bal şi de un alt bărbat, un bărbat pentru care nutrise ceva mai mult decât o ameţeală melancolică de adolescentă. Edith Bradin era îndrăgostită de însăşi amintirea lui Gordon Sterrett.

Ieşi aşadar din camera de toaletă de la Delmonico's şi rămase un moment în cadrul uşii, privind peste umărul unei fete în rochie neagră din faţa ei către grupurile de bărbaţi de la Yale care zburătăceau ca nişte solemne molii negre pe la capul scărilor. Din încăperea pe care tocmai o părăsise se revărsa mireasma grea rămasă în urma trecerii încolo şi-ncoace a unei mulţimi de tinere frumoase date cu parfumuri grele sau cu pulberea fragilă şi încărcată de amintiri a pudrelor parfumate. Răzbătând afară, mirosul acesta se împletea cu aroma ţigărilor fumate pe hol, apoi se instala voluptuos pe trepte şi pătrundea în sala de bal unde urma să înceapă serata frăţiei Gamma Psi. Era un miros pe care îl cunoştea bine, incitant, stimulator, neostoit dulce – mirosul de serată dansantă stilată.

Chibzui la propria ei înfăţişare. Braţele şi umerii goi îi erau de un alb cremos de la pudră. Ştia că aveau un aspect molatic şi că aveau să lucească lăptos pe fundalul spinărilor negre ce le vor contura albeaţa în seara aceea. La coafor fusese un succes; masa de păr roşcat i-a fost adunată, strânsă, presată şi ondulată

într-o splendoare arogantă de bucle libere. Buzele îi erau desenate fin cu un roşu profund; irişii ochilor ei erau de un albastru delicat, fragil, ca ochii păpuşilor de porţelan. Era de sus până jos o perfectă întruchipare a frumuseţii, de o delicateţe infinită, mlădiindu-se într-o linie armonioasă de la coafura complicată până la tălpile mici şi înguste.

Se gândi la ce avea să spună în seara aceea la banchet, simţindu-se deja transportată de zgomotul râsetelor stridente sau joase, al paşilor în pantofi de seară, al mişcărilor făcute de cupluri în sus şi în jos pe trepte. Avea să vorbească în limbajul pe care îl folosea de atâţia ani – limbajul ei personal –, construit din expresii uzuale şi firimituri din jargonul gazetelor şi argoul studenţesc legate laolaltă într-un tot de sine stătător, nonşalant, vag provocator, delicat sentimental. Avu o uşoară ezitare când auzi o fată care şedea pe trepte lângă ea spunând: „Nu ştii nici pe jumătate, scumpete!"

Şi, zâmbind, supărarea i se topi pentru moment, iar ea închise ochii şi inspiră cu nesaţ. Lăsă braţele să-i cadă pe lângă corp şi să atingă uşor netezimea rochiei care îi acoperea şi îi sublinia silueta. Niciodată nu-şi mai simţise atât de intens propria moliciune şi nici nu se bucurase într-atât de albeaţa braţelor sale.

„Miros a dulce", îşi spuse cu simplitate, apoi îi veni un alt gând: „Sunt făcută pentru dragoste".

Îi plăcea cum suna asta şi îşi repetă cuvintele în minte; atunci, într-o succesiune inevitabilă, o năpădiră iar visurile recente despre Gordon. Acele meandre ale imaginaţiei care, cu două luni în urmă, îi dezvăluiseră dorinţa nebănuită de a-l revedea păreau s-o fi condus acum către acest bal, către acest moment.

Cu toată frumuseţea ei dichisită, Edith era o fată serioasă care nu se grăbea cu judecăţile. Exista în ea ceva din dorinţa de a chibzui asupra lucrurilor, din acel idealism adolescentin care îl transformase pe fratele său în socialist şi pacifist. Henry Bradin părăsise Universitatea Cornell, unde lucrase ca asistent universitar la catedra de economie, şi venise la New York să toarne în paginile unui săptămânal radicalist cele mai noi poţiuni vindecătoare pentru relele de nevindecat ale societăţii.

Edith, care nu-şi făcea atâtea iluzii, ar fi fost mulţumită să-l vindece doar pe Gordon Sterrett. În Gordon exista o trăsătură a neputinţei de care îşi dorea să se îngrijească; o neajutorare pe care voia s-o protejeze. În plus, îşi dorea pe cineva cunoscut de multă vreme, cineva care s-o fi iubit multă vreme. Era puţin cam obosită; ar fi vrut să se mărite. După un teanc de scrisori, vreo şase fotografii şi o mulţime de amintiri, la care se adăuga sfârşeala pe care o simţea acum, hotărâse că data următoare când avea să-l întâlnească pe Gordon relaţia lor va fi cu totul alta. Avea să rostească ea nişte cuvinte care s-o schimbe. Avea

s-o facă în seara asta. Era seara ei. Toate serile erau serile ei.

Dar se trezi că-i e întrerupt şirul gândurilor de un student ceremonios, cu o privire rănită şi un aer de formalism încordat, care se prezentă în faţa ei şi făcu o plecăciune neobişnuit de adâncă. Era bărbatul cu care venise la bal, Peter Himmel. Un tânăr înalt, plin de umor, care purta ochelari cu rame din corn şi avea un aer de excentricitate plin de vino-ncoa'. Edith însă simţi pentru el o antipatie bruscă – probabil deoarece încă nu fusese în stare s-o sărute.

— Ei, spuse ea, mai eşti furios pe mine?

— Deloc.

Ea făcu un pas înainte şi îl luă de mână.

— Îmi pare rău, rosti cu voce moale. Nu ştiu ce-mi veni să mă răţoiesc aşa la tine. În seara asta sunt într-o dispoziţie proastă, n-aş şti să-ţi spun de ce. Îmi pare rău.

— Nu-i n ic, bălmăji el, nu-ţi face probleme.

Tânărul se simţea stânjenit şi starea îi era foarte dezagreabilă. Oare ea continua să bată monedă pe rateul lui din taxi?

— A fost o greşeală, urmă ea în aceeaşi tonalitate deliberat binevoitoare. O să uităm amândoi de asta.

O urî pentru cuvintele acestea.

Câteva minute mai târziu lunecau pe ringul de dans, în vreme ce duzina de membri ai orchestrei de jazz angajate

special pentru banchet se legănau şi suspinau în ritmul muzicii, dând de ştire întregii săli aglomerate: „Dacă eu şi un saxofon rămânem singuri undeva, păi, în doi e ve-se-lieee!”

Un bărbat mustăcios interveni şi ceru să danseze cu Edith.

— Salutare, începu el mustrător. Nu-ţi mai aminteşti de mine.

— Doar numele tău nu-mi vine în minte, spuse ea cu dezinvoltură. Deşi te ştiu foarte bine.

— Ne-am întâlnit la...

Vocea lui se pierdu neconsolată când un tânăr bălai se vârî între ei şi o luă la dans pe Edith. Ea îi murmură necunoscutului un „Mersi frumos... revino mai târziu”.

Blondul insistă să-i strângă mâna cu entuziasm. Ea îl plasă pe lista numeroşilor Jim cu care făcuse cunoştinţă – numele de familie rămânea învăluit în mister. Îşi amintea despre el până şi detaliul că avea un ritm de dans foarte ciudat, iar când începură să danseze descoperi că n-o înşelase memoria.

— Rămâi mai mult în oraş? îi şopti el în mare taină.

Ea dădu capul pe spate şi-l privi.

— Câteva săptămâni.

— Unde stai?

— La Biltmore. Să mă suni.

— Vorbesc serios, o asigură el. Te sun. O să ieşim la un ceai.

— Şi eu vorbesc serios. Sună-mă.

Un bărbat brunet îi ceru un dans făcând exces de formalităţi.

— Nu-ţi aduci aminte de mine, nu? rosti el cu gravitate.

— Ba, cred că da. Te cheamă Harlan.

— Nţ. Barlow.

— Ei, măcar am ştiut că ai un nume din două silabe. Tu eşti băiatul care a cântat atât de bine la ukulele la petrecerea de-acasă de la Howard Marshall.

— Am cântat... dar nu...

Un bărbat cu dantură proeminentă ceru şi el un dans. Edith inhală un iz slab de whisky. Îi plăceau bărbaţii care apucaseră să bea ceva; erau mult mai veseli, mai dispuşi să laude şi să complimenteze şi era mult mai uşor de discutat cu ei.

— Mă numesc Dean, Philip Dean, spuse el voios. Nu-ţi aminteşti de mine, dar ieşeai pe vremuri în New Haven cu un tip care mi-a fost coleg de cameră în ultimul an, Gordon Sterrett.

Edith ridică iute privirea.

— Da, am ieşit de două ori cu el – la *Pump and Slipper*[1] şi la balul celor din anul trei.

— L-ai văzut, nu? spuse Dean cu nonşalanţă. E aici. L-am văzut şi eu acum câteva clipe.

---

[1] Balul anual cu ţinută obligatorie organizat de frăţia Delta Psi (actualmente St. Anthony Hall) de la Yale încă din anul 1912. Frăţia Gamma Psi este invenţia scriitoricească a lui Fitzgerald.

Edith tresări, deşi fusese convinsă că avea să fie şi Gordon la banchet.

— Vai, nu, nu l-am...

Un grăsan scund şi roşcat o invită la dans.

— Bună, Edith, începu el.

— Păi... bună şi ţie...

Alunecă şi se împiedică uşor.

— Scuză-mă, dragă, murmură ea mecanic.

Îl zărise pe Gordon – un Gordon foarte palid şi vlăguit, care fuma sprijinit de tocul unei uşi, privind la mulţimea din sala de bal. Edith observă că avea chipul palid şi emaciat; apoi văzu că mâna care ridica ţigara la gură îi tremura. Dansau acum destul de aproape de el.

— Invită afurisiţii atâţia indivizi din afara frăţiei, că nu mai... spunea scundacul.

— Bună, Gordon, strigă Edith peste umărul partenerului său, cu inima bătându-i nebuneşte.

Ochii lui mari şi întunecaţi se fixară asupra ei, iar el făcu un pas către ea. Partenerul ei o răsuci, însă, în sens opus şi Edith îl auzi pălăvrăgind mai departe:

— ... dar jumate din holteiaşii ăştia se aghezmuiesc şi pleacă repede, aşa că...

Apoi o voce joasă lângă umărul ei:

— Permiteţi, vă rog?

Dintr-odată dansa cu Gordon. O cuprinsese cu un braţ; i-l simţea strângând-o spasmodic, îi simţea mâna pe spate cu degetele răsfirate. Mâna ei ţinând micuţa batistă de dantelă era strânsă cu putere în mâna lui.

— Vai, Gordon, rosti ea cu respiraţia tăiată.

— Bună, Edith.

Ea alunecă iar şi mişcarea prin care îşi recăpătă echilibrul o împinse în faţă până ce ajunse să atingă cu obrazul stofa neagră a smochingului său. Îl iubea – ştia că-l iubeşte – şi apoi, preţ de un minut, se lăsă între ei tăcerea, în timp ce în sufletul ei se strecura un sentiment de nelinişte. Ceva nu era-n regulă.

Deodată inima i se strânse, apoi îşi dădu drumul năvalnic când înţelese despre ce era vorba. El se afla într-o stare jalnică, cam ameţit de băutură şi îngrozitor de obosit.

— Ah... strigă Edith fără să vrea.

Privirea lui coborî spre ea. Edith observă că ochii îi erau brăzdaţi de firişoare sângerii şi se roteau incontrolabil.

— Gordon, îngână ea, să stăm jos. Vreau să stau jos.

Se aflau aproape în centrul ringului de dans, dar ea zărise deja doi tineri care porniseră în direcţia ei dinspre două laturi diferite ale sălii, aşa încât se opri, apucă mâna fără vlagă a lui Gordon şi îl conduse prin mulţime izbindu-se de unul şi de altul, cu buzele strânse, cu o uşoară paloare pe sub machiaj, cu lacrimi tremurându-i în ochi.

Descoperi un locşor sus pe treptele acoperite cu mochetă moale şi acolo se trânti Gordon, greoi, lângă ea.

— Ei, începu el, privind-o şovăielnic, chiar că-s bucuros să te văd, Edith.

Ea îi susţinu privirea fără să-i răspundă. Toate astea aveau asupra ei un efect incomensurabil. Ani de zile avusese ocazia să vadă bărbaţi în diverse stadii de beţie, începând cu unchi şi coborând până la şoferi, iar sentimentele sale variaseră de la amuzament la dezgust, dar acum pentru prima dată o cuprindea un sentiment cu totul nou: o groază inefabilă.

— Gordon –, rosti ea acuzator, mai să izbucnească în lacrimi, arăţi ca dracu'!

El dădu din cap aprobator.

— Am necazuri, Edith.

— Necazuri?

— Tot soiul de necazuri. Să nu le zici nimic alor mei, dar sunt de-a dreptul dărâmat. Sunt un dezastru, Edith.

Începea să-i atârne buza de jos. Abia dacă părea s-o mai observe pe Edith.

— N-ai putea... n-ai putea... n-ai putea să-mi povesteşti despre asta, Gordon? Doar ştii că întotdeauna mă interesează să ştiu ce mai faci.

Îşi muşcă buza – intenţionase să spună ceva mai dur de-atât, dar până la urmă descoperise că nu era în stare să rostească

asemenea cuvinte.

Gordon scutură din cap posomorât.

— Nu pot să-ţi spun. Tu eşti o femeie de treabă. Nu pot să-i povestesc aşa ceva unei femei de treabă.

— Prostii, spuse ea sfidător. După mine, e insultă curată să-i zici cuiva „femeie de treabă" cum ai zis-o tu. E o răutate. Eşti băut, Gordon?

— Mersi, spuse el, înclinând solemn capul. Mersi de informaţie.

— De ce bei?

— Fiindcă-s al naibii de nefericit.

— Şi zici că băutura o să-ţi îmbunătăţească situaţia?

— Tu ce faci acum, încerci să mă-ndrepţi?

— Nu, încerc să te ajut, Gordon. N-ai putea să-mi povesteşti?

— Sunt într-o încurcătură groaznică. Cel mai bun lucru pe care poţi să-l faci e să te prefaci că nu mă cunoşti.

— De ce, Gordon?

— Îmi pare rău că te-am invitat la dans... nu-i corect faţă de tine. Tu eşti o femeie pură... chestii d-astea. Uite, o să aduc pe altcineva să danseze cu tine.

Se sculă în picioare cu mişcări greoaie, dar Edith întinse mâna şi îl trase înapoi lângă ea.

— Ei poftim, Gordon. Devii ridicol. Mă jigneşti. Te porţi ca un om nebun.

— Recunosc. Sunt oleacă nebun. E ceva-n neregulă cu mine, Edith. Dar nu contează.

— Ba contează, spune-mi.

— Păi, asta. Întotdeauna am fost ciudat... puţintel altfel decât alţi băieţi. La colegiu era-n regulă, da acum nu mai e deloc. Se tot rupe câte ceva în mine, de vreo patru luni încoace, ca nasturii de la o haină strâmtă şi dacă se mai rup mulţi o să cadă haina cu totul. Încet, încet, o iau razna.

Se întoarse s-o privească drept în faţă şi începu să râdă, iar ea se strânse toată de lângă el.

— Care *este* problema?

— Eu sunt problema, repetă el. O iau razna. Tot locul ăsta îmi pare ca-n vis... Delmonico ăsta...

În timp ce-l asculta vorbind, observa cât de tare se schimbase. Nu mai era frivol, vesel şi fără griji, îl copleşiseră descurajarea şi o enormă letargie. Pe Edith o cuprinse repulsia, urmată de o vagă şi surprinzătoare plictiseală. Vocea lui părea acum să răzbată până la ea dintr-un mare vid.

— Edith, spunea el, pe vremuri mă credeam isteţ, talentat, mă vedeam artist. Acum ştiu că nu sunt nimic. Nu ştiu să desenez, Edith. Nici nu ştiu de ce-ţi spun ţie lucrul ăsta.

Ea dădu din cap absentă.

— Nu ştiu să desenez, nu ştiu să fac nimic. Sunt sărac lipit pământului – şi râse, cu amărăciune şi mult prea tare. Am

ajuns un nenorocit de cerşetor, o lipitoare pentru prietenii mei. Sunt un ratat. Şi sărac ca naiba.

Dezgustul ei era în creştere. De data asta abia dacă mai înclină capul, aşteptând să se poată agăţa de un prilej oferit de vorbele lui ca să se ridice de-acolo.

Brusc lui Gordon i se umplură ochii de lacrimi.

— Edith, spuse el, întorcându-se către ea cu un efort vizibil de a-şi păstra controlul, nici nu pot să-ţi spun cât înseamnă pentru mine să ştiu că mai există o persoană căreia-i pasă de mine.

Se întinse să-i mângâie mâna, dar ea şi-o retrase involuntar.

— E extraordinar de frumos din partea ta, insistă el.

— Păi, spuse ea încet, privindu-l fix în ochi, oricine se bucură să revadă un vechi prieten... dar îmi pare rău să te văd aşa, Gordon.

Urmă un moment de pauză în care rămaseră amândoi privindu-se, iar scurta înflăcărare din ochii lui începu să pâlpâie. Edith se ridică în picioare şi se uită la el cu ochi lipsiţi de orice expresie.

— Dansăm? propuse ea glacial.

Iubirea e fragilă, îşi spunea în acele clipe, dar poate s-au păstrat cioburile ei, cuvintele care au rătăcit pe buze, care puteau fi rostite. Noile cuvinte de dragoste, tandreţea abia învăţată, toate sunt strânse ca o comoară pentru următorul

iubit.

V

Peter Himmel, însoţitorul încântătoarei Edith, nu era obişnuit să i se dea peste nas; fiindcă i se dăduse peste nas, se simţea jignit, stingherit şi ruşinat. În ultimele două luni avusese cu Edith Bradin o relaţie de corespondenţă privilegiată[1] şi, cunoscând faptul că singura motivaţie şi explicaţie a unei scrisori cu regim privilegiat o constituie valoarea ei în corespondenţa sentimentală, se crezuse stăpân pe situaţie. În van îşi scotocea mintea în căutarea unui motiv pentru care ea se purtase în felul acela când fusese vorba despre un simplu sărut.

Prin urmare, odată ce dansul cu Edith i-a fost întrerupt de bărbatul acela cu mustaţă, ieşise pe hol şi, construindu-şi o frază, şi-o repetă de câteva ori. După tăieturi considerabile, suna astfel: „Ei bine, dacă există vreo fată care să fi dus de nas un bărbat şi apoi să-l fi dat cu capul de toţi pereţii, Edith e aceea – şi-atunci n-are de ce să se plângă dacă mă duc acuma să

[1] În epocă, o relaţie de corespondenţă cu livrare specială între un tânăr şi o tânără (dintr-o clasă socială superioară) presupunea că cei doi aveau şi o relaţie sentimentală bazată pe reciprocitate.

mă-mbăt pulbere”.

Aşa se face că Peter traversă sala pentru supeu şi intră într-o încăpere mică de alături, pe care o ochise mai devreme. În încăperea aceea se aflau câteva boluri mari cu punci flancate de numeroase sticle. Se aşeză pe un scaun lângă masa încărcată cu sticle.

La al doilea whisky cu sifon, plictiseala, dezgustul, monotonia cu care trecea timpul şi ceaţa care învăluia tot ce se întâmplase se cufundară într-un fundal nedesluşit, cu pânze de păianjen sclipitoare. Lucrurile se armonizară, se aşezară liniştite pe rafturile lor; necazurile zilei se rânduiră în formaţie ordonată şi, la ordinul său tăios, dispărură în marş din faţa ochilor să-i şi, odată ce se îndepărtară grijile, apăru în loc o simbolistică strălucită, cuceritoare. Edith se transformă într-o fată oarecare, frivolă şi capricioasă, din cauza căreia nu merita să-şi facă griji, mai degrabă să râdă. Se potrivea şi ea, ca un personaj din visul lui, în lumea aceasta superficială ce se forma în jur. El însuşi devenea într-o oarecare măsură simbolic, genul de chefliu mulţumit, genialul visător pus pe distracţie.

Apoi dispoziţia pentru simbolisme începu să i se risipească şi, pe când sorbea din al treilea pahar de whisky, imaginaţia îi cedă într-o strălucire caldă, iar el alunecă într-o stare similară plutirii cu faţa în sus pe o apă liniştită. Acesta a fost momentul în care băgase de seamă că lângă el se afla o uşă tapiţată cu

postav verde, deschisă, şi că prin deschizătură doi ochi îl urmăreau cu mare interes.

— Hm, murmură calm Peter.

Uşa verde se închise, apoi se deschise iar – de data aceasta doar vreo doi centimetri.

— Cucu-bau, murmură Peter.

Uşa nu se clinti, iar în scurt timp Peter conştientiză o serie de şoapte intermitente şi tensionate care proveneau de dincolo.

— Un tip.

— Ce ace?

— Stă şi se uită.

— Mai bine-ar tăia-o d-acolo. Tre' să mai luăm o sticloanţă.

Peter asculta şi cuvintele prindeau înţeles în mintea lui.

„Acuma, chestia asta", îşi spuse el, „e absolut remarcabilă".

Era aţâţat. Jubila. Avea senzaţia că dăduse peste un mister. Afişând o nonşalanţă studiată, se ridică şi zăbovi pe lângă masă, apoi, întorcându-se cu o mişcare grăbită, trase uşa verde cu tot cu soldatul Rose, care năvăli fără voie în încăpere.

Peter făcu o plecăciune.

— Ce mai faceţi? spuse el.

Soldatul Rose puse cătinel un picior înaintea celuilalt, pregătit de luptă, fugă sau compromis.

— Ce mai faceţi? repetă Peter politicos.

— Bine fac.

— Pot să vă ofer ceva de băut?

Soldatul Rose îl privi cercetător, suspectând o posibilă nuanţă caustică.

— În regulă, spuse el în cele din urmă.

Peter îi indică un scaun.

— Luaţi loc.

— Am un prieten, spuse Rose. Am un prieten acolo.

Şi arătă către uşa verde.

— Dar desigur, să vină şi el lângă noi.

Peter traversă camera, deschise uşa şi întâmpină un soldat Key foarte suspicios, şovăielnic şi afişând un aer de vinovăţie. Se găsiră scaune pentru toţi şi cei trei luară loc în jurul castronului cu punci. Peter le oferi celorlalţi câte un whisky cu sifon şi câte o ţigară din tabachera lui. Acceptară amândoi, întru câtva circumspecţi.

— Acuma, continuă Peter, pot să vă întreb, domnilor, de ce preferaţi să vă petreceţi orele de recreere într-o cameră care, din câte văd, e mobilată în cea mai mare parte cu perii de curăţat? Şi asta când rasa umană a progresat până la nivelul la care se produc şaptesprezece mii de scaune în fiecare zi, cu excepţia duminicii...

Se opri. Rose şi Key îl priveau cu un aer absent.

— Vreţi să-mi spuneţi, continuă Peter, de ce-aţi ales să vă

relaxaţi şezând pe articole destinate transportării apei dintr-un loc într-altul?

În acel moment Rose contribui şi el la discuţie cu un fel de grohăit.

— Şi în fine, încheie Peter, vreţi să-mi spuneţi de ce, când vă aflaţi într-o clădire în care atârnă candelabre superbe, preferaţi să vă petreceţi seara sub un bec anemic?

Rose se uită la Key; Key se uită la Rose. Râseră amândoi; râseră în hohote; nu reuşeau să se uite unul la celălalt fără să râdă. Dar nu râdeau împreună cu omul acela, ci râdeau de el. Pentru ei, cineva care vorbea cu asemenea cuvinte delira ori de beat, ori de nebun.

— Presupun că sunteţi de la Yale, spuse Peter, terminându-şi whisky-ul şi pregătindu-şi altul.

Cei doi pufniră în râs.

— Noo...

— Atunci? Mă gândeam că poate sunteţi membri ai acelei secţii umile a universităţii cunoscute ca Şcoala de Ştiinţe Sheffield.

— Noo...

— Hm. Păi, atunci, păcat. Precis sunteţi de la Harvard şi vreţi cu tot dinadinsul să vă păstraţi anonimatul în acest... acest paradis albastru-violet, cum zic ziarele.

— Noo, rosti Key dispreţuitor, noi aşteptam doar pe cineva.

— A, exclamă Peter, ridicându-se să le umple paharele. Foarte-nteresant. V-aţi dat întâlnire cu doamna care face curat, ai?

Cei doi negară cu indignare.

— Nu face nimic, îi linişti Peter, nu vă scuzaţi. O doamnă de la curăţenie e la fel de bună ca orice doamnă din lume. Kipling zice că „Orice doamnă şi Judy O'Grady dincolo de aparenţe"[1].

— Sigur, zise Key făcându-i grosolan cu ochiul lui Rose.

— Luaţi crezul meu, de pildă, continuă Peter, golindu-şi paharul. Am venit aici cu-o fată care-i o răzgâiată. Cea mai afurisită de răzgâiată fată pe care-am văzut-o-n viaţa mea. A refuzat să mă sărute, aşa, fără niciun motiv. M-a făcut anume să cred că da, sigur, vrea să mă sărute, şi pe urmă zdrang! M-a lăsat de căruţă. Ce-o să se aleagă de tânăra generaţie?

— Ăsta zic io că-i al naibii de mare ghinion, spuse Key.

— Of, Doamne! spuse Rose.

— Încă una mică? întrebă Peter.

— Ne-am dus şi noi la o cafteală, spuse Key după câteva clipe de tăcere. Da era prea departe.

---

[1] În original, „*Any lady and Judy O'Grady under the schin*". Citat incorect din Kipling, care spune de fapt (în poemul *The Ladies*): „*For the Colonel's Lady an' Judy O'Grady / Are sisters under their schins!*", adică „Fiindcă doamna colonelului şi Judy O'Grady / Sunt dincolo de aparenţe surori".

— Cafteală? Asta da chestie! spuse Peter, aşezându-se cu mişcări nesigure. Caftiţi-vă cu toţii! Am fost şi eu în armată.

— Era cu nişte bolşevici.

— Asta da chestie! exclamă Peter plin de entuziasm. Asta da, ce ziceam! Să-i omorâm pe bolşevici! Să-i exterminăm!

— Suntem americani, proclamă Rose pe un ton menit să dea de veste despre patriotismul lui îndârjit şi sfidător.

— Sigur, replică Peter. Neamul cel mai grozav din lume! Toţi suntem americani! Încă un rând.

Mai luară un rând.

VI

La ora unu îşi făcu apariţia la Delmonico s-o orchestră extraordinară – extraordinară chiar şi într-o zi a orchestelor extraordinare –, iar membrii săi, aşezându-se plini de aroganţă în jurul pianului, preluară povara de a furniza muzică pentru banchetul frăţiei Gamma Psi. Erau conduşi de un ilustru flautist, cunoscut în tot New York-ul pentru isprava de-a cânta la flaut cele mai noi piese de jazz stând în cap şi scuturând din umeri. În timpul reprezentaţiei sale au fost stinse toate luminile în afară de un reflector proiectat asupra sa şi de o fâşie de lumină rătăcitoare ce arunca umbre fremătânde şi un întreg caleidoscop de culori asupra mulţimii compacte a

dansatorilor.

Edith dansase şi dansase până ajunsese în acea stare de oboseală visătoare proprie de obicei debutantelor, o stare echivalentă cu căldura şi exuberanţa unui spirit nobil după câteva pahare de whisky cu sifon. Mintea îi plutea confuză pe aripile propriei sale muzici; partenerii i se perindau ca fantomele într-o succesiune ireală pe sub culorile schimbătoare ale amurgului, iar în starea ruptă de realitate în care era îi părea că trecuseră zile întregi de când începuse dansul. Discutase cioburi de subiecte cu numeroşi bărbaţi. Fusese sărutată o dată şi curtată de şase ori. Mai devreme dansaseră cu ea câţiva studenţi, dar acum, aidoma tuturor fetelor care câştigaseră popularitate, îşi avea propriul anturaj – adică vreo cinci sau şase cavaleri galanţi care fie roiau doar pe lângă ea, fie pendulau între farmecele ei şi ale vreunei alte frumuseţi pe care o aleseseră; o luau la dans pe rând într-o succesiune regulată şi ineluctabilă.

De câteva ori îl zărise pe Gordon; rămăsese aşezat pe trepte vreme îndelungată, cu fruntea sprijinită în palmă şi cu ochii goi fixaţi pe o scânteie de lumină constantă pe podea în dreptul lui, extrem de deprimat, după toate aparenţele, şi fără îndoială beat – dar de fiecare dată Edith îşi ferise repede privirea. Toate acestea păreau acum de mult trecute. Mintea ei devenise pasivă, simţurile îi erau adormite ca într-o stare de

transă şi doar picioarele îi dansau şi gura îi sporovăia întruna o ameţeală de zeflemele şi dulcegării.

Însă Edith nu era nici pe departe într-atât de ostenită încât să nu se mai poată indigna când o ceru la dans Peter Himmel, euforic şi fericit în beţia lui. Icni şi ridică privirea spre el.

— Vai, *Peter*!

— S't-oleacă afumat, Edith.

— Vai, Peter, o *bomboană* eşti, zău aşa! Nu crezi că-i josnic să te porţi aşa, câtă vreme ai venit aici cu mine?

Şi zâmbi fără să vrea, pentru că el se uita la ea cu o privire de bufniţă duioasă combinată cu un surâs prostesc întrerupt de sughiţuri.

— Scumpă Edith, începu el cu toată seriozitatea, ştii că te iubesc, nu-i aşa?

— Ce bine le zici.

— Te iubesc... şi n-am vrut decât să mă săruţi, adăugă el trist.

Stingherеala, ruşinea, toate îi dispăruseră. Ea era şa mai frumoasă fată din lume. Cu şei mai frumoşi ochi, ca stelele de pe cer. Voia să-i ceară mai întâi iertare pentru impertinenta tentativă de-a o săruta. În al doilea rând, pentru că băuse... da fusese descurajat de tot fin'că o crezuse supărată pe el...

Grăsanul roşcat la păr o ceru la dans şi, ridicând privirea către ea, îi zâmbi radios.

— Ai venit cu cineva? îl întrebă ea.

Nu. Grăsanul roşcat era un holtei pe cont propriu.

— Atunci, ar fi mare deranj pentru tine să... să mă conduci acasă în noaptea asta?

Această sfială extremă nu era decât o încântătoare prefăcătorie din partea lui Edith, care ştia foarte bine că grăsanul roşcat se va topi într-o clipă de încântare paroxistică.

— Deranj? Vai, Dumnezeule mare, aş fi al naibii de bucuros! Doar ştii c-aş fi al naibii de bucuros.

— *Mii* de mulţumiri! Eşti nemaipomenit de drăguţ.

Aruncă o privire fugară la ceasul de la mână. Era unu şi jumătate. Şi, în timp ce rostea pentru sine „unu şi jumătate", îi plutea prin minte amintirea vagă a fratelui său spunându-i la masa de prânz că lucra la biroul său de la ziar în fiecare seară până după ora unu şi jumătate.

Edith se întoarse brusc către partenerul său din acel moment.

— De fapt, pe ce stradă e Delmonico să

— Stradă? A, păi, pe Fifth Avenue, sigur.

— Voiam să ştiu la ce intersecţie.

— Păi... să vedem... intersecţia cu Forty-fourth Street.

Ceea ce confirma bănuiala ei. Biroul lui Henry trebuia să se afle pe latura cealaltă a străzii, imediat după colţ. Îi trecu prin minte că s-ar putea strecura de aici ca să-l surprindă cu o vizită, să-i apară în faţa ochilor, minunăţie sclipitoare în noul

ei mantou de seară stacojiu, şi „să-l bine dispună”. Era exact soiul de gesturi pe care Edith era încântată să le facă – un gest neconvenţional şi plin de energie. Ideea asta crescu în mintea ei şi-i înflăcără imaginaţia. Ezită doar o clipă înainte de-a se hotărî.

— Coafura mea mai are un pic şi se desface de tot, îi spuse pe un ton şăgalnic partenerului ei de dans. Te superi dacă mă duc să mă aranjez?

— Deloc.

— Eşti o comoară.

Câteva minute mai târziu, înfăşurată în mantoul ei stacojiu, zbură în jos pe o scară ferită, cu obrajii arzându-i de încântarea micii sale aventuri. Trecu în fugă pe lângă un cuplu oprit în dreptul uşii – un chelner cu bărbia lipsită de fermitate şi o tânără fardată excesiv, care se aflau în toiul unei dispute aprinse – şi, deschizând uşa de la intrare, păşi în miezul caldei nopţi de mai.

VII

Tânăra excesiv de fardată o urmări cu o privire scurtă şi înverşunată, apoi se întoarse iar către chelner şi îşi reluă gâlceava.

— Fă bine şi du-te să-i spui că sunt aici, rosti ea sfidător, sau mă duc chiar eu.

— Ba n-ai să te duci! replică George cu asprime.

Fata surâse sardonic.

— Ah, n-o să mă duc, ai? Păi, să ştii de la mine, câţi tipi de la colegiu cunosc eu şi câţi d-ăştia mă cunosc şi s-ar bucura să meargă cu mine la o petrecere... sunt mai mulţi decât ai întâlnit tu în toată viaţa ta.

— Aşa o fi...

— Aşa, îl întrerupse ea. A, păi nu-i nicio problemă dacă oricare dintre fetele astea, ca aia care tocmai a fugit afară, Dumnezeu ştie unde s-o fi dus... nu-i nicio problemă pentru ele să intre şi să iasă cum le place... da dacă vreau eu să-mi văd un prieten, îmi trimit un ţărănoi învârtitor de şuncă, un chelner de doi bani numai bun să-l trimit după gogoşi, să-mi stea în drum şi să nu mă lase să intru.

— Ia vezi, spuse indignat fratele mai mare al lui Key. Doar n-o să-mi pierd slujba din cauza ta. Poate flăcăul ăsta de care vorbeşti nu vrea să te vadă.

— A, ba vrea să mă vadă, sigur că vrea.

— În orice caz, cum aş putea eu să-l găsesc în toată îmbulzeala aia?

— A, e acolo, afirmă ea cu toată încrederea. Întreabă pe oricine de Gordon Sterrett şi-o să ţi-l arate. Băieţii ăştia se ştiu toţi între ei.

Scoase de undeva o poşetă împletită, din care luă o bancnotă de un dolar şi i-o întinse lui George.

— Uite, spuse ea, asta-i mită. Îl găseşti şi-i transmiţi mesajul meu. Îi spui că dacă nu se prezintă aici în cinci minute urc la el.

George scutură din cap cu un aer pesimist, chibzui puţin asupra chestiunii, se bâţâi nesigur de pe un picior pe celălalt şi în cele din urmă se retrase.

După un răstimp mai scurt decât cele cinci minute acordate apăru şi George coborând scara. Era încă şi mai beat decât la începutul petrecerii şi într-un mod diferit. De parcă alcoolul se întărise pe el ca o crustă. Se mişca greoi şi umbla pe două cărări, iar când deschise gura să vorbească se dovedi aproape incoerent.

— Sal'tare, Jewel, rosti el gros. Am venit imediat, Jewel, n-am putut să fac rost de bani. Am făcut tot ce-am putut.

— Dă-i încolo de bani! se răsti ea. Nu te-am mai văzut la faţă de zece zile. Ce s-a-ntâmplat?

El clătină încet din cap.

— Am fost la pământ, Jewel. Am fost bolnav.

— Dac-ai fost bolnav trebuia să-mi zici. Nu mor după banii ăia. Nici nu m-am apucat să te bat la cap cu ei până n-ai început să mă neglijezi.

El clătină iar din cap.

— Nu te-am neglijat. Deloc.

— Cum nu! De trei săptămâni nu te-ai mai apropiat de mine... decât când erai prea beat ca să mai ştii ce faci.

— Am fost bolnav, Jewel, repetă el, aruncându-i o privire obosită.

— Văd că eşti suficient de sănătos să vii aici să te distrezi bine mersi cu amicii tăi. Mi-ai zis că ne vedem la cină şi mi-ai zis că o să ai nişte bani pentru mine. Nici nu te-ai obosit să mă suni.

— N-am putut să fac rost de niciun ban.

— Nu ţi-am zis adineauri că nu contează? Pe *tine* voiam să te văd, Gordon, dar pare-se că tu-i preferi pe alţii.

El negă cu înverşunare.

— Atunci, ia-ţi pălăria şi hai cu mine, propuse ea.

Gordon şovăia, aşa că fata se apropie de el pe neaşteptate şi-şi strecură braţele pe după gâtul lui.

— Hai cu mine, Gordon, îl rugă pe jumătate şoptit. Mergem la Devineries[1] să bem ceva şi pe urmă putem să mergem la mine.

— Nu pot, Jewel...

— Ba poţi, spuse ea apăsat.

— Sunt bolnav mort!

— Păi, atunci n-ar trebui să rămâi aici să dansezi.

Privind în jur cu o uşurare amestecată cu disperarea, Gordon

---

[1] Greşeală de pronunţare a numelui Devinières – restaurant şi cabaret din zona Broadway, decorat în stil franţuzesc.

ezită la început, însă fata îl trase brusc către ea şi îl sărută cu buzele ei moi şi cărnoase.

— Bine, rosti el cu mare efort. Mă duc să-mi iau pălăria.

VIII

Ieşind în noaptea de mai de un albastru limpede, Edith descoperi bulevardul pustiu. Vitrinele marilor magazine erau întunecate; peste uşi fuseseră trase mari paravane de fier care le transformaseră în morminte tenebroase ale splendorii vesperale. Privind către Forty-second Street, zări amestecul înceţoşat al luminilor de la restaurantele de noapte. Mai încolo, pe Sixth Avenue, trenul suspendat, ca o limbă de foc, mugi traversând strada printre paralelele de lumini pâlpâitoare ale gării şi brăzdând întunericul dens înainte de-a fi înghiţit de el. Pe Forty-fourth Street era însă linişte şi pace.

Strângându-şi mai bine mantoul pe lângă trup, Edith traversă ca săgeata bulevardul. Tresări de spaimă când un bărbat singur trecu pe lângă ea şi-i şopti răguşit: „Neotro, puştoaico?". Asta îi aminti de o seară din copilăria ei când umblase în pijama prin cartier şi un câine hămăise la ea dintr-o curte a misterelor.

Într-un minut ajunsese deja la destinaţie – o clădire cu două etaje de pe Forty-fourth, destul de veche în comparaţie cu

celelalte; cu recunoştinţă, detectă o geană de lumină la fereastra de la etaj. Afară nu era atât de întuneric cât să nu poată descifra firma din dreptul ferestrei. *The New York Trumpet*. Păşi într-un hol obscur şi depistă imediat într-un colţ scara către etaj.

Acolo se pomeni într-o cameră lungă, cu tavanul jos, mobilată cu multe birouri şi cu pereţii plini de pagini de ziare. Erau doar două persoane acolo, stând fiecare în câte un capăt al camerei şi scriind, cu ochii protejaţi de câte un cozoroc verde, la lumina unor lămpi de birou solitare.

În prima clipă rămase în prag, nesigură, dar apoi amândoi bărbaţii se întoarseră spre ea în acelaşi timp şi îşi recunoscu fratele.

— Vai, Edith!

Se ridică repede şi se apropie surprins de ea, scoţându-şi cozorocul. Era înalt, zvelt şi smead, cu ochi negri şi pătrunzători sub lentilele groase ale ochelarilor. Privirea îi era distantă şi părea mereu fixată într-un punct aflat deasupra capului persoanei cu care discuta.

Îşi puse mâinile pe braţele ei şi o sărută pe obraz.

— Ce-i? întrebă oarecum îngrijorat.

— Am fost la bal la Delmonico's, Henry, spuse ea agitată, şi n-am rezistat să nu dau o fugă până aici să te văd.

— Mă bucur c-ai venit.

Starea lui de îngrijorare cedă repede şi în locul ei se instalară obişnuitele gesturi imprecise.

— Totuşi n-ar trebui să umbli pe-afară noaptea, nu?

Bărbatul din celălalt capăt al camerei îi privise curios în tot acest timp, dar, când Henry îi făcu semn să se apropie, se conformă. Era destul de corpolent, cu ochi mici şi strălucitori; după ce îşi scosese gulerul şi cravata, căpătase aspectul unui fermier din Middle West într-o după-amiază de duminică.

— Ea e soră-mea, spuse Henry. A trecut pe-aici să mă vadă.

— Ce mai faceţi, spuse grăsanul zâmbind. Mă numesc Bartholomew, domnişoară Bradin. Sunt convins că fratele dumneavoastră a uitat de mult cum mă cheamă.

Edith râse politicos.

— Ei, continuă el, n-avem nişte interioare prea grozave, este?

Edith îşi roti privirea prin încăpere.

— Mie-mi par foarte drăguţe, replică ea. Bombele unde le ţineţi[1]?

— Bombele? repetă Bartholomew, izbucnind în râs. Asta-i

[1] Referinţă la o serie de bombe expediate prin poştă, care au terorizat America în martie 1919, de adepţi ai anarhistului comunist Luigi Galleani şi avându-i ca destinatari pe câţiva importanţi lideri anticomunişti. A fost întâmplarea care a declanşat în SUA o fobie violentă la adresa comuniştilor.

chiar bună... bombele. Ai auzit-o, Henry? Vrea să ştie unde ţinem bombele. Zău că-i bună.

Cu o legănare a şoldurilor, Edith se aşeză pe un birou gol şi începu să-şi bălăngăne picioarele. Se aşeză şi fratele ei alături, pe un scaun.

— Ei, o întrebă absent, cum îţi pare New York-ul de data asta?

— Nu-i rău. O să stau la Biltmore cu familia Hoyt până duminică. N-ai putea veni mâine să iei masa cu noi?

El se gândi un moment.

— Sunt extrem de ocupat. Şi nu pot să sufăr grupurile de femei.

— Nu-i nimic, spuse ea, imperturbabilă. Hai să luăm masa doar tu şi cu mine.

— Foarte bine.

— Te sun pe la douăşpe.

Bartholomew părea nerăbdător să se întoarcă la biroul lui, dar în acelaşi timp părea să considere că ar fi fost nepoliticos să plece fără să producă o remarcă amuzantă pentru despărţire.

— Ştii... începu el stânjenit.

Se întoarseră amândoi spre el.

— Ştii, noi... noi am avut parte de nişte momente grozave ceva mai devreme.

Urmă un schimb de priviri între cei doi bărbaţi.

— Să fi venit mai devreme, continuă Bartholomew, cumva încurajat. A fost aici un vodevil în toată regula.

— Serios?

— O serenadă, spuse Henry. O mulţime de soldaţi s-au adunat în stradă şi-au început să zbiere la firma noastră.

— De ce?

— O gloată, atâta tot, spuse Henry cu mintea în altă parte. Toate gloatele trebuie să urle. N-aveau niciun conducător cu mai multă iniţiativă, altfel ar fi intrat aici cu forţa şi-ar fi făcut totul praf.

— Da, spuse Bartolomew, întorcându-se iar către Edith, să fi fost aici să vezi.

Păru să considere că era un final de replică numai bun ca să se poată retrage, pentru că se întoarse cu un gest brusc şi porni către biroul său.

— Toţi soldaţii sunt porniţi împotriva socialiştilor? Adică vă atacă violent şi tot tacâmul?

Henry îşi puse iar cozorocul şi căscă.

— Rasa umană a străbătut un drum lung, spuse el pe un ton lipsit de afectare, dar cei mai mulţi dintre noi sunt specimene atavice. Soldaţii habar n-au ce vor, ce urăsc sau ce le place. Ei sunt obişnuiţi să acţioneze în formaţii mari şi parcă se simt obligaţi să facă demonstraţii de stradă. Şi se-ntâmplă să fie

împotriva noastră. În tot oraşul sunt răzmeriţe în noaptea asta, că doar e întâi Mai, îţi dai seama.

— Aici a fost agitaţie mare?

— Aiurea, răspunse el dispreţuitor. Vreo douăzeci şi ceva de inşi s-au oprit în stradă pe la nouă seara şi-au început să ragă la lună.

— Aha... făcu ea şi schimbă subiectul. Te bucuri că mă vezi, Henry?

— Sigur, vai de mine.

— Nu pari să te bucuri.

— Ba mă bucur.

— Bănuiesc că mă crezi o... o pierde-vară. „Cea mai frivolă femeie din lume", cum ar veni.

Henry râse.

— Nici gând. Distrează-te cât eşti tânără. Da' de ce? Arăt eu a tinerel moralist plin de ifose?

— Nu... Se opri, apoi reluă: Dar, într-un fel, încep să mă gândesc la cât de radical diferită e petrecerea mea din seara asta de... de toate ţelurile tale. Pare cam... cam nepotrivit, nu-i aşa?... Eu să fiu la aşa o petrecere, iar tu aici, muncind la ceva care va face să devină imposibil genul ăsta de petreceri, dacă e să funcţioneze ideile tale.

— Eu nu gândesc în termenii ăştia. Eşti tânără şi te porţi exact aşa cum ai fost educată să te porţi. Dă-i înainte... simte-te

bine.

Picioarele ei, care până atunci se tot legănaseră alene, se opriră, iar vocea îi coborî cu un ton.

— Aş vrea să... să te-ntorci la Harrisburg şi să te distrezi şi tu. Eşti convins că eşti pe drumul cel bun...?

— Frumoşi ciorapi ţi-ai pus, o întrerupse el. Dar cum naiba sunt?

— Sunt brodaţi, replică ea, aruncând o privire în jos. Nu că-s şmecheri?

Îşi ridică fusta, descoperindu-şi pulpele subţiri învelite în mătase.

— Sau eşti împotriva ciorapilor de mătase?

Părând uşor exasperat, el o străpunse cu privirea ochilor să-i întunecaţi.

— Încerci să sugerezi cu tot dinadinsul că te critic, Edith?

— Nici vorbă...

Făcu o pauză. Bartholomew mormăise ceva. Întorcându-se spre el, văzu că plecase de la birou şi stătea la fereastră.

— Ce-i? întrebă Henry.

— Lume, spuse Bartholomew şi adăugă imediat: ditamai îmbulzeala. Vin dinspre Sixth Avenue.

— Lume?

Grăsanul îşi lipi nasul de sticla ferestrei.

— Soldaţi, pe crucea mea! exclamă el. Îmi trecuse mie prin

cap c-o să se-ntoarcă.

Edith sări în picioare şi fugi lângă Bartholomew, la fereastră.

— Sunt o mulţime! strigă ea agitată. Vino-ncoace, Henry.

Henry îşi aranjă cozorocul pe frunte, dar nu se ridică.

— N-ar fi mai bine să stingem lumina? întrebă Bartholomew.

— Nu. Pleacă ei repede.

— Ba nu, spuse Edith, care cerceta situaţia de la fereastră. Nici gând să plece. Mai vin şi alţii. Ia uite... o mulţime dă colţul de pe Sixth Avenue.

Prin strălucirea galbenă şi umbrele albastre ale lampadarelor de pe stradă, Edith văzu că trotuarul era năpădit de oameni. Cei mai mulţi în uniformă, unii treji, alţii beţi şi entuziaşti, iar pe deasupra tuturor plutea o larmă incoerentă presărată cu răcnete.

Henry se sculă de pe scaun şi, apropiindu-se de fereastră, îşi expuse silueta înaltă pe fondul luminii din birou. Răcnetele se transformară imediat într-un ţipăt constant şi o canonadă zornăitoare de proiectile mici, bucăţi de tutun de mestecat, tabachere şi chiar monede, asaltă geamurile. Uşile batante se hâţânară pe canaturi şi tărăboiul porni să urce scara.

— Urcă încoace! răcni Bartholomew.

Edith se întoarse neliniştită către Henry.

— Urcă încoace, Henry.

Strigătele mulţimii se puteau auzi acum din holul de la

parter.

— ... Blestemaţi de socialişti!

— Progermani! Iubitori de nemţălăi!

— La etaj, în faţă! Haideţi!

— Punem noi mâna pe puii ăia de...

Următoarele cinci minute trecură ca-n vis. Edith era conştientă că larma izbucnise şi-i înghiţise deodată pe toţi trei ca un nor din care se revarsă ploaia, că se auzea dinspre scări bubuitul ca de tunet al mulţimii de paşi, că Henry o înşfăcase de-un braţ şi o trăgea către celălalt capăt al biroului. Apoi uşa se deschise şi un aflux de oameni năvăli înăuntru – nu liderii, ci pur şi simplu cei care se nimeriseră în primele rânduri.

— Salutare, băi!

— Munciţi până târziu, ai?

— Tu şi fătuca ta. Lua-v-ar naiba!

Edith băgă de seamă că doi soldaţi beţi criţă fuseseră împinşi până în fruntea gloatei, unde rămăseseră clătinându-se prosteşte; unul era scund şi tuciuriu, celălalt era înalt, iar conturul bărbiei sale era lipsit de fermitate.

Henry păşi în faţă şi ridică mâna.

— Prieteni! spuse el.

Larma se disipă într-o linişte temporară punctată cu murmure.

— Prieteni! repetă Henry, cu privirea sa absentă fixată

undeva deasupra mulţimii. Intrând cu forţa aici în noaptea asta nu vă faceţi rău decât vouă înşivă. Arătăm noi a bogătaşi? Arătăm noi a germani? Vă rog cu toată sinceritatea...

— Gura mică!

— Aşa, aşa!

— Ia zi, cine-i prietena ta, amice?

Un bărbat îmbrăcat în civil, care până atunci tot scotocise prin lucrurile aflate pe o masă, ridică deodată un ziar.

— Uite-aici! strigă el. Vor să câştige nemţii războiul.

O nouă revărsare dinspre trepte se buluci înăuntru şi dintr-odată camera se umplu de bărbaţi care înconjurară micul grup cu chipuri palide din celălalt capăt. Edith văzu că soldatul înalt cu bărbie neconturată se menţinea în rândul întâi. Tuciuriul scund dispăruse.

Fata se dădu tiptil înapoi până la fereastra deschisă, prin care pătrundea o adiere proaspătă de aer rece.

Apoi izbucni tărăboiul în cameră. Edith înţelese că soldaţii se îmbulzeau înainte şi îl zări fugar pe grăsan balansând un scaun deasupra capului; luminile se stinseră brusc, se simţi împinsă de multe trupuri calde pe sub hainele din stofe aspre şi o hărmălaie indescriptibilă îi năpădi auzul, urlete, bocănit de paşi şi respiraţii greoaie.

O siluetă ţâşni pe lângă ea de nicăieri, se clătină, împinsă într-o parte, şi pe neaşteptate dispăru fără speranţă prin

fereastra deschisă, cu un ţipăt de spaimă care pieri sacadat în miezul larmei generale. În lumina palidă ce se scurgea dinspre intrarea de serviciu a clădirii, Edith avu pentru o clipă impresia că trupul îi aparţinea soldatului înalt şi cu bărbia neconturată.

Mânia crescu în ea cu o forţă de necrezut. Dând din braţe frenetic, se strecură orbeşte către grosul învălmăşelii. Auzi grohăituri, blesteme, zgomotele înfundate ale loviturilor de pumni.

— Henry! îl strigă ea înnebunită. Henry!

Câteva minute mai târziu avu brusc senzaţia că mai erau şi alte siluete în cameră. Auzi o voce profundă, intimidantă, autoritară; văzu raze de lumină galbenă răzbătând ici şi colo prin îmbulzeală. Ţipetele începură să se răărească. Busculada se intensifică, apoi se opri.

Luminile se aprinseră pe neaşteptate şi Edith văzu că încăperea era plină de poliţişti care altoiau cu bastoanele în dreapta şi-n stânga. Vocea profundă bubui în auzul tuturor:

— Atenţie la mine! Atenţie la mine! Atenţie la mine!

Iar apoi:

— Linişte şi ieşiţi afară! Atenţie la mine!

Camera păru a se goli ca o chiuvetă destupată. Un poliţist care se luase la trântă cu un militar într-un colţ îi dădu drumul oponentului său şi-l îmbrânci către uşă. Vocea groasă se auzea în continuare. Edith putea acum să-şi dea seama cui îi

aparţinea: unui căpitan de poliţie cu un gât ca de taur, care se postase lângă uşă.

— Atenţie la mine! Asta nu-i treabă! Chiar unul de-ai voştri a fost îmbrâncit pe fereastră şi-omorât!

— Henry! strigă Edith. Henry!

Îl altoi sălbatic cu pumnii în spinare pe bărbatul care-i stătea în cale, se strecură printre alţi doi, se luptă, ţipă şi îşi croi drum către o siluetă extrem de palidă lungită pe podea lângă un birou.

— Henry, strigă ea din tot sufletul, ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat? Te-au rănit?

Henry, care şedea cu ochii închişi, gemu, apoi ridică privirea şi rosti scârbit:

— Mi-au rupt piciorul. Dumnezeule, ce demenţi!

— Atenţie la mine! continua să strige căpitanul de poliţie. Atenţie la mine! Atenţie la mine!

IX

La ora opt a oricărei dimineţi, locanta Childs de pe Fifty-ninth Street nu se deosebeşte de suratele sale decât cel mult prin lăţimea meselor de marmură sau prin gradul de lustruire al tigăilor. Acolo poţi vedea o mulţime de săraci cu pleoapele încă grele de somn, încercând să-şi privească fiecare farfuria din faţă ca să nu-i vadă pe ceilalţi săraci din jur. Dar cu patru ore înainte de asta Childs de pe Fifty-ninth nu seamănă cu

niciun alt restaurant Childs de la Portlandul din Oregon până în Portlandul din Maine. Între pereţii săi spălăciţi, dar igienici găseşti o lume pestriţă şi zgomotoasă compusă din dansatoare de revistă, flăcăi de colegiu, adolescente debutante, donjuani, *filles de joie* – o amestecătură deloc nereprezentativă din rândurile exuberantei populaţii de pe Broadway şi chiar de pe Fifth Avenue.

În zorii zilei de doi mai era neobişnuit de multă lume la restaurant. Peste mesele cu blaturi de marmură se plecau chipurile tulburate ale tinerelor „decadente", ai căror taţi posedau câte un sătuc de căciulă. Mâncau cu mare poftă şi elan turte cu hrişcă şi ouă jumări, o performanţă care patru ore mai târziu le-ar fi fost absolut imposibil de repetat în acelaşi local.

Aproape toată lumea care se înghesuia la mese venea de la balul Gamma Psi de la Delmonico's, cu excepţia câtorva dansatoare dintr-un spectacol de revistă de la miezul nopţii, care şedeau la o masă retrasă, dorindu-şi să-şi fi şters mai bine machiajul după ieşirea din scenă. Ici şi colo vedeai câte-o pasăre de noapte zdrenţăroasă, cu figură de şoricel, total nepotrivită cu locul acela, care privea la toţi aceşti fluturaţi cu o curiozitate obosită şi perplexă. Dar un personaj ca acesta reprezenta excepţia. Era dimineaţa de după întâi Mai şi încă se mai simţea un aer de sărbătoare.

Gus Rose, treaz, deşi puţin buimac, intra fără îndoială în

categoria tristelor păsări de noapte. Despre felul cum ajunsese de pe Forty-fourth Street pe Fifty-ninth Street după tărăboi păstra doar un fragment de amintire pâcloasă. Văzuse cadavrul lui Carrol Key urcat în ambulanţă şi dus de-acolo, apoi o pornise către suburbii împreună cu vreo doi sau trei soldaţi. Undeva între Forty-fourth Street şi Fifty-ninth Street însoţitorii săi se întâlniseră cu nişte femei şi dispăruseră cu ele. Rose rătăcise pe străzi până la Columbus Circle şi alesese luminile pâlpâitoare de la Childs să-şi potolească sub ele pofta de cafea şi gogoşi. Intrase şi se aşezase la o masă.

Peste tot în jurul lui pluteau o flecăreală degajată şi fără sens şi multe râsete stridente. La început nu pricepu nimic, dar după câteva minute de zăpăceală îşi dădu seama că era epilogul vreunei petreceri vesele. Ici şi colo câte un tânăr glumeţ şi fără astâmpăr se vântura de la o masă la alta cu o atitudine familiară, strângând fără discriminare toate mâinile întinse şi oprindu-se ocazional pentru câte o conversaţie pontoasă, în timp ce chelnerii agitaţi, ferindu-şi tăvile cu turte şi ouă, îi afuriseau pe tăcute şi-i împingeau din drumul lor. Pentru Rose, care şedea la cea mai retrasă şi mai puţin aglomerată dintre mese, toată scena asta era un spectacol de circ plin de culoare şi frumuseţe, o distracţie tumultuoasă.

După un timp începu să conştientizeze faptul că perechea aşezată vizavi de el, cu spatele la mulţime, nu era chiar cel mai

neinteresant cuplu din încăpere. Bărbatul era beat. Purta un smoching cu cravata desfăcută şi o cămaşă îmbibată de atâta apă şi vin care se tot vărsaseră pe ea. Privirea ochilor lui mijiţi şi plini de vinişoare roşii rătăcea nefiresc dintr-o parte în alta. Respira scurt printre buzele întredeschise.

„A ţinut-o tot într-un chef!" îşi spuse Rose.

Femeia era destul de trează, deşi nu pe de-a-ntregul. Era frumuşică, avea ochi negri şi obraji îmbujoraţi ca de febră şi îşi ţinea privirea ageră aţintită cu vigilenţă de uliu asupra partenerului său. Din când în când se apleca puţin şi-i şoptea ceva concentrată, iar el îi răspundea înclinându-şi greoi capul sau făcându-i cu ochiul într-un mod hidos şi respingător.

Rose îi scrută în tăcere timp de câteva minute, până ce femeia îi întoarse o privire scurtă şi plină de ranchiună; atunci îşi reorientă atenţia către doi dintre veselii plimbăreţi pe la mese care făceau cel mai mare tapaj. Spre surprinderea lui, îl recunoscu în persoana unuia dintre ei pe tânărul care îl distrase cu aerul său ridicol la Delmonico's. Asta îl făcu să se gândească la Key cu un vag sentiment melodramatic din care nu lipsea smerenia. Key era mort. Căzuse de la zece metri şi-şi spărsese ţeasta cum crapă o nucă de cocos.

„Al naibii de bun băiat era", îşi spuse Rose cu jale. „Al naibii de bun băiat era, zău aşa. Cumplit ghinion a mai avut".

Cei doi plimbăreţi se apropiară şi porniră printre masa lui

Rose şi cea de alături, salutând cu jovială familiaritate prieteni şi necunoscuţi deopotrivă. Rose îl văzu pe cel blond cu dantură proeminentă că se opreşte deodată şi priveşte şovăitor la bărbatul şi fata de vizavi, începând apoi să dea din cap dintr-o parte în cealaltă, dezaprobator.

Bărbatul cu ochii injectaţi ridică privirea spre el.

— Gordy, spuse plimbăreţul cu dinţi proeminenţi. Gordy.

— Salut, rosti bărbatul cu cămaşa pătată.

Cu un aer pesimist, dinţosul scutură din deget înspre cei doi, adresându-i femeii o privire rece şi acuzatoare.

— Ce ţi-am zis eu, Gordy?

Gordon se foi pe scaun.

— Mai du-te dracului! exclamă el.

Dean însă rămase tot acolo, scuturând din deget. Femeia începea să se enerveze.

— Ia mai pleacă de-aici! ţipă ea cu înverşunare. Eşti beat, asta eşti!

— Şi el la fel, spuse Dean, oprindu-şi mişcarea degetului ca să-l aţintească spre Gordon.

Peter Himmel se apropie agale, acum cu un aer serios şi înţelept şi într-o dispoziţie oratorică.

— Ia, uşurel, începu el, de parcă fusese chemat special să potolească o gâlceavă între copii. Care-i necazul?

— Să-ţi iei amicul de-aici, spuse Jewel acră. Ne deranjează.

— Cum aşa?

— M-ai auzit doar! continuă ea cu glas ascuţit. Am zis să-ţi iei amicul abţiguit şi să plecaţi de-aici.

Vocea ei în crescendo răsună peste tot vuietul din restaurant, făcând un chelner să apară în grabă lângă masa lor.

— Trebuie să vorbiţi mai încet!

— Individul ăla e beat! ţipă ea. Ne insultă.

— Aha, Gordy, insistă acuzatul. Ce ţi-am zis eu! Se întoarse către chelner: Gordy şi cu mine's tem prieteni. Tot încerc să-l ajut, este, Gordy?

Gordy ridică privirea.

— Să m-ajuţi? Pe naiba!

Jewel se ridică brusc de la masă şi îl apucă de braţ pe Gordon, ajutându-l să se ridice şi el.

— Haide, Gordy, spuse aplecându-se spre el şi vorbindu-i pe jumătate în şoaptă. Hai să plecăm de-aici. Individul ăsta face urât la beţie.

Gordon se lăsă sculat în picioare şi îmboldit către uşă. Jewel se întoarse o clipă şi i se adresă celui care le provocase plecarea.

— Ştiu totul despre *tine*! rosti ea sălbatic. Halal prieten îi mai eşti, să ştii. Mi-a povestit despre tine.

Apoi îl luă de braţ pe Gordon şi îşi croiră drum împreună prin mulţimea curioasă, achitară nota şi ieşiră din local.

— Vă rog să luaţi loc, i se adresă chelnerul lui Peter după plecarea lor.

— Cum adică? Să stau?

— Da... sau să plecaţi.

Peter se întoarse către Dean.

— Ia hai să-l batem pe chelneru ăsta, sugeră el.

— De-acord.

Înaintară spre el, compunându-şi nişte figuri severe. Chelnerul bătu în retragere.

Deodată Peter se întinse spre o farfurie de pe masa de alături, apucă un pumn de carne tocată şi-o aruncă în aer. Tocătura căzu moale pe o traiectorie parabolică şi ateriză pe creştetele celor din preajmă ca nişte fulgi de zăpadă.

— Hei! Uşurel!

— Scoateţi-l de-aici!

— Stai jos, Peter.

— Termină cu prostiile astea!

Peter râse şi făcu o plecăciune.

— Mulţumesc pentru aplauzele amabile, doamnelor şi domnilor. Dacă vrea cineva să-mi mai împrumute nişte tocătură şi o pălărie, putem continua numărul de magie.

Namila care păzea localul se precipită într-acolo.

— E cazul să plecaţi de-aici! i se adresă lui Peter.

— Ba pe naiba!

— E prietenul meu! se băgă Dean, cu un aer indignat.

Începuse să se adune un grup de chelneri.

— Dă-l afară!

— Mai bine pleacă, Peter.

Avu loc o scurtă busculadă şi cei doi fură împinşi către uşă.

— Mi-au rămas pălăria şi haina acolo! ţipă Peter.

— Păi, duceţi-vă după ele, şi repejor!

Namila îi dădu drumul lui Peter, care, luându-şi un aer caraghios de mare şmecher, se năpusti imediat spre cealaltă masă şi, ascunzându-se în spatele ei, izbucni într-un râs batjocoritor, dându-le cu tifla chelnerilor exasperaţi.

— Ba cred c-o să mai stau o vreme, îi anunţă el.

Începu fugăreala. Patru chelneri îl încolţiră dintr-o parte şi alţi patru din cealaltă parte. Dean îi înşfăcă pe doi dintre ei de haine şi urmă o nouă luptă înainte să se poată relua urmărirea lui Peter; în cele din urmă, după ce Peter răsturnă o zaharniţă şi câteva ceşti de cafea, reuşiră să-l imobilizeze. Se mai încinse o harţă şi la casierie, unde Peter încercă să cumpere o farfurie cu carne tocată pe care s-o ia cu el ca s-o arunce în poliţişti.

Însă agitaţia stârnită de plecarea lui nu era nimic în comparaţie cu un fenomen care atrase priviri admirative şi câte un „Ooo” prelung şi involuntar din partea fiecărei persoane prezente în restaurant.

Marele panou de sticlă de la intrare căpătase o nuanţă de

albastru adânc, culoarea unui clar de lună de Maxfield Parrish – un albastru ce părea să apese geamul ca şi când s-ar fi îngrămădit să pătrundă în restaurant. Venise răsăritul peste Columbus Circle, un răsărit magic, care-ţi tăia respiraţia, conturând măreaţa statuie a nemuritorului Cristofor şi contopindu-se într-o manieră ciudată şi misterioasă cu lumina electrică gălbuie din interior, care pălea treptat.

X

Domnul Intrare şi domnul Ieşire nu apar pe listele de recensământ. În zadar i-aţi căuta prin registrele protipendadei sau prin cele ale naşterilor, căsătoriilor şi deceselor, ori pe lista datornicilor de la băcănie. I-a înghiţit uitarea, iar orice mărturie că au existat cândva e vagă şi obscură, de neacceptat într-o instanţă de judecată. Şi totuşi ştiu din cele mai înalte surse că pentru scurt timp domnul Intrare şi domnul Ieşire au trăit, au respirat, au răspuns la numele lor şi şi-au expus personalităţile pline de viaţă.

Pe parcursul scurtelor lor existenţe au umblat goi-goluţi pe marele bulevard al unei naţiuni măreţe; au fost batjocoriţi, înjuraţi, fugăriţi şi alungaţi. Apoi au pierit şi nu s-a mai auzit niciodată de ei.

Căpătaseră deja o formă nedesluşită, când un taxi cu capota

ridicată trecu lin ca o briză pe Broadway în licărul slab al zorilor de mai. În maşină se aflau sufletele domnilor Intrare şi Ieşire, care discutau cuprinse de uimire despre lumina albastră care colorase cu atâta iuţeală cerul dincolo de statuia lui Cristofor Columb, despre chipurile bătrânicioase şi cenuşii ale celor care se treziseră devreme şi se prelingeau acum livizi pe trotuare ca nişte bucăţele de hârtie suflate de vânt peste un lac cenuşiu. Erau de acord în toate privinţele, de la absurditatea matahalei de la Childs, la absurditatea vieţii în general. Îi ameţea fericirea nemărginit de siropoasă pe care o trezise dimineaţa în sufletele lor luminoase. Plăcerea lor de a trăi era cu-adevărat atât de proaspătă şi viguroasă, încât simţiră nevoia s-o exprime prin strigăte puternice.

— Iu-hu-huu! răcni Peter, ducându-şi palmele pâlnie la gură – iar Dean i se alătură cu un strigăt care, deşi în egală măsură semnificativ şi simbolic, îşi trăgea rezonanţa din însăşi forma sa nearticulată:

— Iu-hu! Iee! Iu-hu! Iu-buba!

Pe Fifty-third Street era un autobuz cu o brunetă frumoasă şi tunsă băieţeşte, aşezată pe platforma superioară; pe Fifty-second, un măturător stradal se feri şi scăpă din calea maşinii, strigând în urma ei, cu o voce jignită şi mâhnită:

— Mai uitaţi-vă pe unde-o luaţi!

În dreptul lui Fiftieth Street un grup de oameni adunaţi pe

un trotuar foarte alb, în faţa unei clădiri foarte albe, se întoarseră să se holbeze la ei, strigându-le:

— Ce mai petrecere, băieţi!

La intersecţia cu Forty-ninth Street, Peter se întoarse către Dean.

— Frumoasă dimineaţă, spuse el cu gravitate, mijindu-şi ochii ca de bufniţă.

— Probabil.

— Mergem să luăm micul dejun, ei?

Dean se arătă de acord, dar completă:

— Micul dejun şi ceva de băut.

— Micul dejun şi ceva de băut, repetă Peter.

Se priviră unul pe altul şi aprobară dând din cap:

— E logic!

Apoi izbucniră amândoi în râsete sonore.

— Micul dejun şi ceva de băut! Ah, Dumnezeule mare!

— Nu există aşa ceva, dădu Peter de ştire.

— Nu servesc asta? Nu-i nimic. Îi forţăm noi să servească. Le dăm cu presiunea-n cap.

— Le dăm cu logica-n cap.

Taxiul viră brusc, ieşind de pe Broadway pe o stradă perpendiculară şi oprind după scurtă vreme pe Fifth Avenue, în faţa unei clădiri greoaie, cu aspect de mausoleu.

— Care-i treaba?

Taximetristul îi informă că acela era Delmonico's.

Asta îi cam nedumeri. Se văzură nevoiţi să se concentreze intens timp de câteva minute, deoarece, dacă dăduseră o asemenea comandă, trebuie să fi avut un motiv pentru ea.

— Ceva cu-o haină, sugeră taximetristul.

Asta era. Pardesiul şi pălăria lui Peter. Şi le lăsase la Delmonico's. Odată ce traseră concluzia asta, coborâră din taxi şi porniră braţ la braţ către intrare.

— Hei! ţipă după ei taximetristul.

— Ha?

— Faceţi bine şi plătiţi-mă.

Cei doi scuturară din cap, refuzând indignaţi.

— Mai târziu, nu acum... Noi comandăm, tu aştepţi.

Taximetristul obiectă; el îşi voia banii acum. Cu superioritatea dispreţuitoare a unora care îşi exersează un autocontrol formidabil, îi plătiră cursa.

Înăuntru, Peter bâjbâi în van prin garderoba obscură şi pustie în căutarea hainei şi-a gambetei sale.

— Cre' că s-au dus. Le-a furat cineva.

— Vreun student de la Sheff[1].

— Tot ce se poate.

— Nu-i nimic, spuse Dean mărinimos. O las şi eu pe-a mea

[1] Prescurtare cu iz peiorativ pentru Şcoala de Ştiinţe Sheffield, din cadrul colegiului Yale.

aici, şi-atunci o să fim amândoi îmbrăcaţi la fel.

Îşi scoase pardesiul şi pălăria şi tocmai le atârna într-un cuier când privirea i-a fost atrasă ca de un magnet de două pătrate mari din carton ţintuite pe cele două uşi ale garderobei. Cel de pe uşa din stânga avea inscripţionat cuvântul „Intrare” cu litere mari şi negre, iar cel de pe uşa din dreapta se împăuna cu un la fel de vizibil „Ieşire”.

— Ia uite! exclamă el bucuros.

Privirea lui Peter îi urmări degetul arătător.

— Ce-i?

— Uită-te la indicatoare. Hai să le luăm.

— Bună idee.

— Probabil i-o pereche de indicatoare foarte rare şi preţioase. Ne-ar putea fi de folos.

Peter desprinse indicatorul de pe uşa din stânga şi se căzni să şi-l ascundă pe sub haine. Cum indicatorul avea dimensiuni considerabile, asta se dovedi o chestiune destul de dificilă. Îi înflori atunci un gând şi, cu un aer demn şi misterios, se întoarse cu spatele la Dean. După o clipă se răsuci pe călcâie cu un gest dramatic şi întinse braţele în lături pentru ca Dean să-l poată admira. Îşi vârâse indicatorul pe sub vestă, acoperindu-şi complet partea din faţă a cămăşii. Efectul obţinut era că „Intrare” părea scris direct pe cămaşă cu litere mari şi negre.

— Iuhu! exclamă Dean. Domnul Intrare.

Îşi vârî şi el sub vestă celălalt indicator.

— Domnul Ieşire! proclamă triumfător. Domnule Intrare, faceţi cunoştinţă cu domnul Ieşire.

Înaintară unul spre celălalt şi-şi strânseră mâinile, după care îi umflă iar un râs cu zgâlţâieli.

— Iuhu!

— Probabil c-o să primim o groază de mâncare la micul dejun.

— Mergem repejor la Commodore.

Ieşiră pe uşă braţ la braţ, cotiră spre est pe Forty-fourth Street şi o porniră către Commodore.

La ieşirea din clădire, un soldat scund şi smead, cu chipul foarte palid şi ostenit, care până atunci rătăcise apatic pe trotuar, se întoarse să-i privească.

Porni în direcţia lor de parcă ar fi vrut să li se adreseze, dar ei îl fixară cu nişte priviri zdrobitor de indiferente, aşa că îi aşteptă s-o ia pe stradă cu mersul lor nesigur şi porni în urma lor la vreo patruzeci de paşi distanţă, chicotind în sinea lui şi murmurându-şi întruna „Frate, ce chestie!”, pe nenumărate tonuri de încântată anticipare.

Domnul Intrare şi domnul Ieşire schimbau între timp remarci spirituale despre planurile lor de viitor.

— Vrem băutură. Vrem micul dejun. Niciuna fără cealaltă. Un tot indivizibil.

— P-amândouă le vrem!

— P-amândouă!

De-acum se luminase binişor, iar trecătorii începeau să le arunce priviri curioase celor doi. Părea evident că erau prinşi într-o discuţie care îi amuza pe amândoi la culme, pentru că îi apuca din când în când un acces de râs atât de puternic, încât, aşa, braţ la braţ cum mergeau, se îndoiau amândoi de şale mai să ajungă cu fruntea la glezne.

Sosind la Commodore, avură un schimb de replici condimentate cu portarul, care avea ochii cârpiţi de somn, navigară cu oarecare dificultate prin uşa turnantă, apoi îşi croiră drum printr-un foaier slab populat, dar înviorat de trecerea lor, către sala de mese, unde un chelner nedumerit le arătă o masă în obscuritatea unui ungher. Studiară zadarnic meniul, repetându-şi unul altuia, cu mormăieli perplexe, felurile de mâncare.

— Nu văd nimic de băut pe-aici, spuse Peter cu reproş.

Chelnerul se făcu auzit, dar nu şi înţeles.

— Repet, continuă Peter cu îngăduinţă răbdătoare, din meniul ăsta pare să lipsească în mod inexplicabil şi absolut supărător alcoolul.

— Ia lasă-mă pe mine să mă ocup de el, spuse Dean încrezător şi se întoarse către chelner: Adu-ne... adu-ne...

Cercetă iar meniul de la cap la coadă, cu îngrijorare.

— Adu-ne o sticlă de şampanie şi un... un... aş zice un sandviş cu şuncă.

Chelnerul tuşi şi dispăru. În timpul scurtei aşteptări care urmă, ospătarul-şef îi supuse pe amândoi, fără ştiinţa lor, unei cercetări minuţioase. Apoi sosi şampania, la vederea căreia domnul Intrare şi domnul Ieşire exultară.

— Imaginează-ţi, să obiecteze la dorinţa noastră de-a avea şampanie la micul dejun... imaginează-ţi.

Se concentrară amândoi asupra viziunii unei asemenea posibilităţi uluitoare, dar aşa o ispravă era prea mult pentru ei. Pentru imaginaţiile lor combinate se dovedi imposibil să închege o lume în care cineva ar fi putut obiecta la dorinţa altcuiva de-a bea şampanie la micul dejun. Chelnerul scoase dopul cu un pocnet colosal şi imediat paharele lor spumegară de o licoare palid-gălbuie.

— Sănătate, domnule Intrare.

— Sănătate, domnule Ieşire.

Chelnerul se retrase; minutele treceau; şampania se împuţina în sticlă.

— E... e jignitoare, spuse Dean pe neaşteptate.

— Ce-i jignitoare?

— Ideea că obiectează la şampania noastră de la micul dejun.

— Jignitoare? repetă Peter, cumpănind ideea. Da, ăsta-i cuvântu'... jignitoare.

Şi din nou se cocoşară de râs, hăulind, bâţâindu-se şi legănându-se cu scaunele, în timp ce-şi repetau întruna unul altuia cuvântul „jignitoare” – care cu fiecare nouă rostire părea tot mai strălucitor de absurd.

După alte câteva minute încântătoare se hotărâră să mai comande o sticlă de şampanie. Chelnerul lor cel îngrijorat îşi consultă şeful direct, iar persoana aceea circumspectă îi dădu instrucţiuni clare să nu mai fie servit niciun strop de şampanie. Li se aduse nota.

Cinci minute mai târziu, braţ la braţ, părăseau Commodore şi îşi croiau drum printr-o mulţime care-i cerceta cu priviri curioase pe Forty-second Street, apoi pe Vanderbilt Avenue, către Biltmore. Ajunşi la hotel, într-un acces de viclenie se ridicară la înălţimea ocaziei şi traversară foaierul cu paşi rapizi şi cu spinările nefiresc de drepte.

Odată ce se văzură în sala de mese repetară spectacolul de mai devreme, oscilând între crize intermitente de râs convulsiv şi discuţii spasmodice despre politică, viaţa de colegiu şi dispoziţia optimistă în care se aflau. Ceasurile le indicau că se făcuseră orele nouă ale dimineţii, iar în minte le încolţi ideea vagă că fuseseră la o petrecere memorabilă, eveniment de care aveau să-şi amintească toată viaţa. Zăboviră mai mult la a doua sticlă. Era de-ajuns ca vreunul dintre ei să pronunţe cuvântul „jignitor” ca să-i apuce pe amândoi nişte

icnete năvalnice. Sala de mese era acum toată zumzet şi mişcare; o uşurătate ciudată se infiltra în aerul îmbâcsit, rarefiindu-l.

Achitară nota şi ieşiră în foaier.

În acel moment uşile se balansară pentru a mia oară în acea dimineaţă şi lăsară să intre în foaier o tânără frumoasă, cu figura extrem de palidă şi cu cearcăne negre sub ochi, purtând o rochie de seară boţită toată. Era însoţită de un bărbat îndesat, care în mod evident nu era escorta potrivită pentru ea.

În capătul scărilor cuplul acesta se întâlni cu domnul Intrare şi cu domnul Ieşire.

— Edith, începu domnul Intrare, păşind caraghios către ea şi făcând o plecăciune însoţită de gesturi largi. Bună dimineaţa, dragă.

Bărbatul cel îndesat îi aruncă lui Edith o privire întrebătoare, ca şi cum i-ar fi cerut permisiunea să-l arunce scurt din drumul lor pe bărbatul acela.

— Scuză-mi familiaritatea, adăugă Peter după un moment de gândire. Bună dimineaţa, Edith.

Îl apucă pe Dean de cot şi îl împinse în faţă.

— Fă cunoştinţă cu domnul Intrare, Edith, prietenu' meu cel mai bun. Suntem inseparabili. Domnul Intrare şi domnul Ieşire.

Domnul Ieşire înaintă şi făcu o plecăciune; de fapt înaintă atât de mult şi se înclină atât de adânc, încât bascula uşor în

faţă şi reuşi să-şi menţină echilibrul doar sprijinindu-se cu o mână de umărul lui Edith.

— Eu sunt domnul Ieşire, Edith, îndrugă el plin de amabilitate. Io sdomnuintrare domnuieşire.

— Sdomnuintrare-ieşire, rosti şi Peter cu mândrie.

Însă Edith privea pe lângă ei, fixând cu ochii cine ştie ce pată minusculă de pe galeria de deasupra. Înclină uşor din cap către bărbatul cel trupeş, care înaintă ca un taur şi îi împinse într-o parte şi în alta, cu o mişcare hotărâtă şi energică, pe domnul Intrare şi domnul Ieşire. Pe cărarea astfel deschisă porniră el şi Edith.

Dar Edith se opri iar după zece paşi; se opri şi arătă către un soldat scund şi smead care privea complet absorbit, cu un fel de uimire smerită şi nedumerită, la lume în general şi la scena cu domnul Intrare şi domnul Ieşire în particular.

— Uite! ţipă ea. Uite-acolo!

Tonalitatea vocii îi crescu, devenind oarecum stridentă. Degetul cu care arăta spre soldat tremură uşor.

— Ăla-i soldatul care i-a rupt piciorul fratelui meu.

Se auziră vreo zece exclamaţii; un bărbat în redingotă îşi părăsi locul de la recepţie şi înaintă cu pas alert; îndesatul făcu un fel de salt fulgerător în direcţia soldatului scund, iar apoi toţi cei aflaţi în foaier se strânseră în jurul micului grup şi îl ascunseră vederii domnului Intrare şi domnului Ieşire.

Însă pentru cei doi domni întâmplarea aceasta nu era decât un fragment pestriţ şi scânteietor din lumea rotitoare şi zumzăitoare.

Auziră voci înalte; îl văzură pe voinic ţâşnind din loc; imaginea se tulbură brusc.

Apoi se aflau într-un ascensor care-i ducea către cer.

— La ce etaj, vă rog? îi chestionă liftierul.

— La oricare, spuse domnul Intrare.

— La ultimul, spuse domnul Ieşire.

— Aici e ultimul etaj, spuse liftierul.

— Mai puneţi unul deasupra, spuse domnul Ieşire.

— Mai sus, spuse domnul Intrare.

— În ceruri, spuse domnul Ieşire.

XI

Într-un dormitor dintr-un mic hotel aflat lângă Sixth Avenue, Gordon Sterrett se trezi cu o durere în ceafă şi o pulsaţie bolnăvicioasă în mai toate venele. Privi la umbrele de un cenuşiu crepuscular din colţurile încăperii şi la rosătura care marca pielea fotoliului în locul unde fusese îndelung folosit. Văzu haine, haine şifonate aruncate în dezordine pe podea, şi simţi miros de chiştoace vechi şi băutură răsuflată. Ferestrele erau bine închise. Din lumina strălucitoare de afară

se proiecta pe pervaz o rază prăfuită, întreruptă de căpătâiul patului larg de lemn în care dormise Gordon. Acum zăcea acolo nemişcat – comatos, narcotizat, cu ochii larg deschişi şi mintea ticăindu-i frenetic ca un mecanism neuns.

Vreo treizeci de secunde trebuie să fi trecut după ce percepuse raza de soare plină de praf şi rosătura de pe fotoliul de piele, când simţi pe cineva viu aproape de el; şi mai trecură treizeci de secunde până să-şi dea seama că era în mod irevocabil însurat cu Jewel Hudson.

Plecă de la hotel o jumătate de oră mai târziu şi cumpără un revolver de la un magazin de articole sportive. Apoi luă un taxi până la camera de pe East Twenty-seventh Street în care locuise cu chirie şi, aplecându-se peste masa cu uneltele de desen, îşi trase un cartuş în cap lângă tâmplă.

(*Traducere: Ona Frantz*)